

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

Aplikace Okunova zákona na kraje České republiky

The use of Okun's law on regions of Czech Republic

Student: Vojtěch Glonek

Vedoucí Bakalářské práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomické žurnalistiky

Zadání bakalářské práce

Student:

Vojtěch Glonek

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

7202R020 Ekonomická žurnalistika

Téma:

Aplikace Okunova zákona na kraje České republiky
The Use of Okun's Law on Regions of Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické souvislosti nezaměstnanosti a HDP
3. Analýza nezaměstnanosti a HDP v krajích České republiky
4. Využití řešené problematiky v médiích
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JUREČKA, Václav et al. *Makroekonomie*. Praha: Grada, 2010. 336 s. ISBN 978-80-247-3258-9.

PLESNÍK, Vladimír, Bohdana RICHTEROVÁ a Sylvie QUISOVÁ. *Problém dlouhodobé nezaměstnanosti: praxe a východiska*. Krnov: Reintegra, 2006. 99 s. ISBN 80-239-7140-9.

BUCHTOVÁ, Božena et al. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.

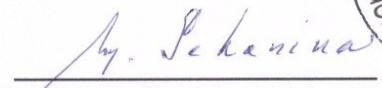
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

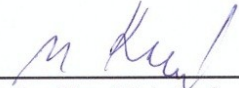
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Gibarti, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Doc. PhDr. PaedDr. Milan Sekanina, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně. Přílohy č. 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnil“.

V Ostravě dne 10. května 2013

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Janě Gibarti, Ph.D. za cenné připomínky a rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce. Také bych rád poděkoval Ing. Václavu Friedrichovi, Ph.D. za pomoc při statistických úlohách v této bakalářské práci.

podpis

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Teoretické souvislosti nezaměstnanosti a HDP	8
2.1	Nezaměstnanost.....	8
2.1.1	Trh práce.....	8
2.1.2	Typy nezaměstnanosti	9
2.1.3	Měření nezaměstnanosti	10
2.1.4	Přirozená míra nezaměstnanosti	11
2.1.5	Míra ekonomické aktivity.....	11
2.2	Hrubý domácí produkt	12
2.2.1	Nominální a reálný hrubý domácí produkt.....	12
2.2.2	Výpočet hrubého domácího produktu	12
2.2.3	Omezení při výpočtu hrubého domácího produktu	14
2.3	Okunův zákon	14
2.3.1	Přírůstková verze Okunova zákona	15
2.3.2	„Gap“ verze Okunova zákona	16
2.3.3	Dynamická verze Okunova zákona	17
2.3.4	Verze produkční funkce Okunova zákona.....	17
3	Analýza nezaměstnanosti a HDP v krajích České republiky	18
3.1	Charakteristika hlavního města Praha	22
3.1.1	Analýza hlavního města Prahy	23
3.2	Charakteristika Středočeského kraje	25
3.2.1	Analýza Středočeského kraje.....	26
3.3	Charakteristika Libereckého kraje.....	27
3.3.1	Analýza Libereckého kraje.....	28
3.4	Charakteristika Ústeckého kraje.....	29
3.4.1	Analýza Ústeckého kraje	30

3.5	Charakteristika Karlovarského kraje	32
3.5.1	Analýza Karlovarského kraje	33
3.6	Charakteristika Plzeňského kraje	35
3.6.1	Analýza Plzeňského kraje.....	36
3.7	Charakteristika Jihočeského kraje	37
3.7.1	Analýza Jihočeského kraje	38
3.8	Charakteristika kraje Vysočina	40
3.8.1	Analýza kraje Vysočina.....	41
3.9	Charakteristika Pardubického kraje.....	43
3.9.1	Analýza Pardubického kraje.....	44
3.10	Charakteristika Královéhradeckého kraje	46
3.10.1	Analýza Královéhradeckého kraje.....	47
3.11	Charakteristika Olomouckého kraje	48
3.11.1	Analýza Olomouckého kraje.....	49
3.12	Charakteristika Jihomoravského kraje.....	51
3.12.1	Analýza Jihomoravského kraje	52
3.13	Charakteristika Zlínského kraje.....	54
3.13.1	Analýza Zlínského kraje	55
3.14	Charakteristika Moravskoslezského kraje	57
3.14.1	Analýza Moravskoslezského kraje	59
3.15	Shrnutí kapitoly	61
4	Využití řešení problematiky v médiích	63
4.1	Editorial.....	63
4.2	Úvodní článek	64
4.3	Interview.....	66
4.4	Anketa	68
5	Závěr	71

Seznam použité literatury	74
Seznam zkratek	76
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Nezaměstnanost představuje problém s makroekonomickými i mikroekonomickými důsledky. Mimo ekonomické dopady má nezaměstnanost také sociální vliv. Ztráta zaměstnání vede často k pocitům druhořadosti, ztrátě sebevědomí a může vyvrcholit v depresi. Vedle tohoto psychického strádání ve většině případů klesá životní úroveň, při dlouhodobé nezaměstnanosti lidé ztrácejí pracovní návyky, zkušenosti, schopnosti i znalosti.

Nynější situace na trhu práce byla v nedávné době ovlivněna několika zásadními událostmi, které změnily ekonomiku ve většině zemí světa na její současnou podobu. V důsledku hypoteční krize ve Spojených státech se vytvořila krize finanční, z níž vznikla krize ekonomická. Ta zasáhla Evropu v letech 2008 a 2009. V České republice se krize plně projevila v roce 2009, kdy došlo k razantnímu růstu nezaměstnanosti.

Bylo zmíněno, že nezaměstnanost má makroekonomické důsledky. Příkladem může být její vliv na produkt ekonomiky. Jestliže totiž v zemi existuje vysoká nezaměstnanost, znamená to, že země nevyužívá své zdroje v optimální míře a dochází tedy ke ztrátě v hrubém produktu. Tuto negativní korelaci, mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP, zachycuje Okunův zákon. Konkrétně zákon definuje tuto závislost takto: Pokud skutečná míra nezaměstnanosti vzroste oproti své přirozené míře, poklesne reálný produkt o 2 – 3 % oproti potenciálnímu produktu.¹

Teoretická část bakalářské práce se věnuje detailnímu rozboru dvou výše zmíněných makroekonomických veličin. Analyzována je nezaměstnanost, její typy, měření a významné pojmy, které se s tímto tématem pojí. Dále zahrnuje kapitolu věnovanou hrubému domácímu produktu, vysvětlení Okunova zákona a jeho modifikace včetně jednotlivých složek zákona.

V praktické části bakalářské práce jsou jednotlivé kraje charakterizovány prostřednictvím dat publikovaných Českým statistickým úřadem. Data jednotlivých krajů jsou analyzovány tak, že je sledován vývoj míry nezaměstnanosti v daném kraji, za sledované období. Následně je proveden rozbor změny tempa růstu HDP, opět za sledované období. V závěru praktické části je ověřena platnost Okunova zákona.

Cílem této bakalářské práce je ověřit zda Okunův zákon platí pro všechny kraje České republiky. Ověření je provedeno přijetím nebo zamítnutím hypotézy na základě regresní analýzy. H1: Okunův zákon platí pro všechny kraje České republiky

¹ JUREČKA, Václav (2010)

Ve čtvrté kapitole bakalářské práce je uveden článek o nezaměstnanosti z hlediska psychologického a ekonomického, doplněn o výpovědi několika respondentů, kterých se toto téma týká. Respondentem při rozhovoru byl zaměstnanec ČSÚ, který se podělil o informace, jaké to je, být zaměstnancem této instituce. V rámci ankety bylo dotázáno pět mladých lidí ve věku 15 – 24 let, kteří odpovídali na otázku: jak se hodláte vypořádat s problémem nezaměstnanosti, popřípadě jak se chystáte užít svou průpravu po skončení studia? Tato kapitola obsahuje a také editorial

2 Teoretické souvislosti nezaměstnanosti a HDP

2.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je v tržním hospodářství jedním z nejdiskutovanějších jevů. Na ekonomickou a společenskou souvislost v problematice nezaměstnanosti poukázal K. Engliš: „Proti proměnlivé linii, v níž probíhá hospodářský život průběhem roku, je dělnictvo veličinou celkem pevnou, nepružnou, jež se nemění s proměnami linie hospodářského života, nýbrž na ně naráží, a z nesouladu toho vzniká nezaměstnanost, jako nezbytný sociální jev. S neodvratnou nutností upadá v jistých dobách určitá část dělnictva do nezaměstnanosti naprosto bez své viny, důsledkem neúprosného hospodářsko-sociálního zřízení, v němž žijeme, neboť ve velkém národohospodářském organismu je dělník podřízeným článkem.“²

Za nezaměstnané považujeme osoby produktivního věku, které splňují dvě podmínky:

- Nemají placené zaměstnání ani příjem ze sebe zaměstnání, jsou dočasně uvolněny z práce a očekávají, že budou znovu zaměstnány;
- Aktivně hledají práci a jsou ochotny do práce nastoupit³

Společnost požaduje, aby nezaměstnaný člověk neustával v aktivitě při hledání zaměstnání ani při opakovaném neúspěchu. Realita je ovšem jiná. Po určité době, která se zpravidla pohybuje od 6 do 12 měsíců, přestává nezaměstnaný člověk aktivně hledat zaměstnání. Adaptuje se na situaci nezaměstnanosti a volí takovou životní strategii, která mu umožňuje udržet si psychickou rovnováhu a odolat negativním důsledkům dlouhodobé nezaměstnanosti. Od dlouhodobě nezaměstnaných osob se neočekává, že své chování a postupy do budoucna změní.⁴

2.1.1 Trh práce

Z hlediska funkce, kterou hospodářství plní, se jako dominující jeví trh výrobků a služeb, na kterém spotřebitelé mohou nakupovat statky k uspokojování potřeb. Tvorba tržní produkce předpokládá užití zdrojů, kterými jsou práce, půda a kapitál.

Práce je výrobním faktorem, který je nezastupitelný při výrobě statků. V moderním hospodářství se o způsobu užití výrobních faktorů rozhoduje prostřednictvím cenového, tedy tržního mechanismu. O tom, jaké statky a jak efektivně se budou vyrábět, se rozhoduje

² BUCHTOVÁ, Božena. (2002)

³ tamtéž

⁴ PLESNÍK, Vladimír (2006)

na trzích výrobních faktorů. Práce je jedním ze zdrojů, ale neexistuje sama o sobě. Konají ji lidé, nositelé schopnosti pracovat.

Význam trhu práce je zvýrazněn skutečností, že v ekonomice, jako celku, je trh práce převodovým mechanismem mezi procesy výroby a spotřeby. Práce je vynakládání výrobního faktoru, který nakupuje, a tím ovlivňuje náklady výroby a mzdy vyplácené za vynakládání práce, jsou současně základním segmentem na straně poptávky v ekonomice.

Je jen málo makroekonomických jevů, u kterých bychom nebyli schopni identifikovat vztah k otázce vynakládání práce, zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Předmětem tržní transakce na trhu práce je koupě a prodej výrobního faktoru práce za cenu, kterou je mzda. Vztah nezaměstnanosti a výše mzdy se stal jedním z prvních analyzovaných vztahů při úvahách o nezaměstnanosti.⁵

2.1.2 Typy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost dělíme podle příčin, které vedly k jejich vzniku. Již v neoklasické ekonomii byly rozlišovány následující druhy nezaměstnanosti.

Prvním typem je frikční nezaměstnanost, vzniká v důsledku pohybu lidí mezi místy či pracovními příležitostmi. Na trhu budou existovat vždy ti, kteří byli propuštěni v důsledku skutečnosti, že ve firmách dochází k technologickým a organizačním změnám. Firmy vznikají a zanikají, což v důsledku vede k likvidaci pracovišť. Je logické, že z uvedených důvodů zároveň vznikají i nová pracovní místa. Do skupiny frikční nezaměstnanosti spadají i ti, kteří dobrovolně opustili pracovní místo a hledají jinou práci. Lidé často opouštějí své zaměstnání taky kvůli změně bydliště, tedy hledají pracovní příležitost v jiném městě. Patří zde i lidé, kteří shání svá první zaměstnání. Svou roli zde hraje i nedostatečná informovanost osob hledajících práci o nabídce vhodných pracovních příležitostí. Frikční nezaměstnanost nevnímáme jako závažný problém, po určité době nezaměstnaní nalézají uplatnění. Předpokládá se, že profesní orientace i regionální rozmístění jsou na stranách poptávky a nabídky v souladu.⁶

Za vážnější poruchu je považována nezaměstnanost strukturální. Tu vyvolává klesající poptávka po určité produkci statků. Může za to klesající poptávka po práci v některých odvětvích produkujících dané statky a výsledný útlum produkce. Můžeme tedy tvrdit, že

⁵JUREČKA, Václav (2010)

⁶BUCHTOVÁ, Božena. (2002)

strukturální nezaměstnanost vzniká, jestliže nabízená a poptávaná kvalifikační struktura práce na trhu není v rovnováze. Nezaměstnanost, vznikající v důsledku útlumu některých výrobních. Je však charakteristická tím, že uvolňovaná pracovní síla nalézá na trhu práce možnost uplatnění na pracovních místech vyžadujících jinou kvalifikaci. Přestože v ekonomice může být počet těch, kteří práci hledají, shodný s počtem volných míst, znamená strukturální nezaměstnanost nerovnováhu regionálních trhů práce. Strukturální nezaměstnanost může existovat taky kvůli bariérám v pohybu pracovní síly (dopravní omezení, bydlení atd.) a je hlavním faktorem ovlivňujícím regionální rozdíly míry nezaměstnanosti na trhu práce.

Cyklická nezaměstnanost je třetím typem nezaměstnanosti a souvisí s cyklickým poklesem výkonu ekonomiky. Ve fázi hospodářské recese tato složka narůstá, naopak když se ekonomika nachází v expanzi je tato složka potlačována. Cyklická nezaměstnanost vzniká kvůli poklesu agregátní poptávky v ekonomice. Podle neoklasického pojetí ekonomie nepředstavuje tato nezaměstnanost závažný problém, ale porovnání tvrzení založeného na předpokladu pružných mezd a cen s realitou ukazovalo, že nezaměstnanost, zejména ve fázích hospodářské recese, není možno vysvětlovat pouze jako dobrovolnou.

Vedle uvedených vlivů je možno vymezit i některé další, příkladem může být sezonní práce působící na vývoj nezaměstnanosti a růst nabídky práce v určitých časových obdobích.⁷

2.1.3 Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je závažný problém, kterému se stát věnuje. Měsíčně se shromažďují údaje o náhodně vybraných domácnostech, které se dále zpracovávají a obyvatelé je mohou nalézt třeba na stránkách novin. Důležité ovšem je uvědomit si, kdo je vlastně nezaměstnaný. Prvním kritériem nezaměstnaného je produktivní věk. To je věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze. Tuto část obyvatelstva můžeme dále rozdělit do dvou skupin:

- Zaměstnaní - Lidé, vykonávající placenou práci, nebo lidé, kteří pracují, ale momentálně svou práci nevykonávají z důvodu nemoci, dovolené, nebo např. stávkám.
- Nezaměstnaní - Lidé, kteří zaměstnání nejsou, práci ovšem aktivně hledají.

Lidé, kteří jsou zaměstnaní, nebo nezaměstnaní, tvoří složku zvanou ekonomicky aktivní obyvatelstvo.⁸

⁷ JUREČKA, Václav (2010)

⁸ BUCHTOVÁ, Božena (2002)

Výpočet míry nezaměstnanosti je naznačen ve vzorci 2.1 níže.

$$u = \frac{N}{EA} * 100 \quad EA = N + Z \quad (2.1)$$

u = míra nezaměstnanosti [%]

N = počet nezaměstnaných [-]

Z = počet zaměstnaných [-]

EA = ekonomicky aktivní obyvatelstvo [-]

Zdroj: Jurečka, Václav (2010)

2.1.4 Přirozená míra nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti je z hlediska teorie považována za jeden z nejdůležitějších ukazatelů, které popisují trh práce. Význam pojmu „přirozená“ spočívá v tom, že se skutečná nezaměstnanost se od této míry v dlouhém období neodchyluje. Přirozená míra nezaměstnanosti se týká úrovně nezaměstnanosti, která obvykle z dlouhodobého hlediska v ekonomice převažuje. Je jí dosaženo, když se ekonomika dané země pohybuje na úrovni potenciálního produktu. Tento stav je také nazýván jako dlouhodobá rovnováha. Pokud v zemi s dlouhodobou rovnováhou existuje nezaměstnanost, bude se jednat o nezaměstnanost dobrovolnou.⁹

2.1.5 Míra ekonomické aktivity

Míra ekonomické aktivity je jedním z ukazatelů, který nám popisuje trh práce v dané zemi. Vypočítá se jako poměr počtu ekonomicky aktivních obyvatel (EA) k obyvatelstvu v produktivním věku, jak znázorňuje vzorec 2.2 níže¹⁰

$$ea = \frac{EA}{\text{obyvatelé v produktivním věku}} \quad (2.2)$$

ea = míra ekonomické aktivity [%]

EA = ekonomicky aktivní obyvatelstvo [-]

Zdroj: JUREČKA, Václav (2010)

⁹JUREČKA, Václav (2010)

¹⁰ tamtéž

2.2 Hrubý domácí produkt

Definice o hrubém domácím produktu říká, že je to součet peněžních hodnot finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory umístěnými v dané zemi, bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní.¹¹

Učebnice makroekonomie při rozboru této definice dále vysvětluje, že HDP chápeme jako součet hodnot vytvořené produkce, přičemž hodnota produkce je dána součinem její kvantity a ceny. Není možné totiž sčítat všechny produkty v ekonomice v jejich fyzické podobě, proto definice hovoří o peněžních hodnotách.¹²

2.2.1 Nominální a reálný hrubý domácí produkt

Pojmy nominální a reálný hrubý domácí produkt se zavedly proto, aby bylo možné odlišit růst množství vyprodukovaných výrobků a služeb od jejich cen. Učebnice makroekonomie demonstruje tento fakt na situaci, kdy množství produkce zůstává stejné, nebo dokonce klesá, ovšem vypočítané HDP roste. Tato situace je dána růstem cen produktů a služeb.

Nominální HDP je vypočten v běžných cenách. Běžné ceny představují ceny, které převládají na trhu v době, za kterou je HDP počítán. Význam nominálních agregátů spočívá například při úvahách o množství peněz potřebných pro plynulý chod národního hospodářství. Pokud je ovšem předmětem bádání skutečná produkce ekonomiky, tento údaj ukazuje reálný HDP. Ten se dle Jurečky vypočte ve stálých cenách. To jsou ceny očištěné od změn, tedy ceny toho období, které stanovíme jako základní. Reálný HDP lze vypočítat buď tak, že výrobky a služby oceníme stálými cenami, nebo tak, že nominální HDP očístíme od inflačních vlivů.¹³

2.2.2 Výpočet hrubého domácího produktu

Hrubý domácí produkt může být vypočten třemi metodami: výdajovou, důchodovou a metodou založenou na součtu přidaných hodnot.

Výdajovou metodou se HDP počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami, což je skutečná konečná spotřeba a tvorba kapitálu, a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních

¹¹ JUREČKA, Václav (2010)

¹² tamtéž

¹³ tamtéž

sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem.¹⁴

Tento vztah je naznačen ve vzorci 2.3 níže.

$$HDP = C + I + G + NX \quad (2.3)$$

C = spotřeba domácností [Kč]

I = hrubé soukromé investice [Kč]

G = vládní výdaje na nákup výrobků a služeb [Kč]

NX = čistý export [Kč]

Zdroj: JUREČKA, Václav (2010)

Hrubý domácí produkt se důchodovou metodou vypočte jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem.¹⁵ Makroekonomie říká, že je tato metoda založena v zásadě na součtu důchodů plynoucích z vlastnictví výrobních faktorů, jež byly na tvorbu HDP použity. Tyto důchody se vyskytují v podobě mezd, úroků, zisků, renty a příjmů ze samo zaměstnání, součet těchto výrobních faktorů je nazýván čistý domácí důchod. Ten je z důvodu amortizace a daní, které jsou součástí ceny statku, tzv. daních nepřímých, menší než hrubý domácí produkt.

Vzorec 2.4 sumarizuje výše tvrzené.

$$HDP = \text{čistý domácí produkt} + \text{nepřímé daně} + \text{amortizace} \quad (2.4)$$

Zdroj: JUREČKA, Václav (2010)

Jak název napovídá, třetí metoda výpočtu HDP je založena na sčítání přidaných hodnot. Učebnice makroekonomie přidanou hodnotu popisuje jako hodnotu, kterou jednotliví výrobci postupně v průběhu výrobního procesu přidávají svým úsilím k hodnotě nakupovaných surovin, polotovarů a služeb. Produkce statku není ukončena, dokud se nedostane ke konečnému spotřebiteli. Sečtou-li se hodnoty přidané všemi firmami v ekonomice, je získána hodnota všech finálních produktů a služeb, což odpovídá hodnotě hrubého domácího produktu.¹⁶

¹⁴ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP)*. [online] 2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkt_\(hdp\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkt_(hdp))

¹⁵tamtéž

¹⁶JUREČKA, Václav (2010)

2.2.3 Omezení při výpočtu hrubého domácího produktu

Způsob výpočtu HDP byl naznačen výše. Reálný stav je však mnohdy jiný než ten vypočtený. Velikost HDP je často zkreslená, protože existují položky, které se ve statistikách nezachycují. Makroekonomie uvádí některé příklady, mezi něž patří třeba stínová ekonomika. Jedná se o ekonomiku, jejíž činnost je zatajována a vymyká se zdanění a usměrnění státu. Dalším příkladem je práce v domácnosti, jako jsou úklid, praní, vaření, výchova dětí nebo svépomocné stavební práce. Opomíjení těchto položek je založeno na faktu, že jejich hodnotu nelze přesně změřit.¹⁷

Také škody na životním prostředí a spotřeba přírodních zdrojů jsou při výpočtu HDP ignorovány. Další problém může být tzv. nová ekonomika. Tento problém souvisí se silným průnikem informačních technologií. Sílí potřeba o zavedení nových přístupů k měření HDP, zejména v sektoru služeb, kde mívá produkt často podobu daných elektrických operací.

Výpočet HDP má neoddiskutovatelný přínos pro systém národních účtů jak pro teoretickou, tak i pro praktickou ekonomii. Je ovšem důležité si uvědomit, že ukazatele, které jsou vypočítávány, nejsou dokonalé, což bylo popsáno příklady uvedenými výše.

2.3 Okunův zákon

Okun ve svém článku z roku 1962 prezentoval dva empirické vztahy mezi mírou nezaměstnanosti a reálným výstupem. Tento vztah byl následně spojován s jeho jménem a získal název Okunův zákon. Jednalo se o jednoduché rovnice, které byly od té doby užívány pro odhady a stanovení předpovědí.

Tyto vztahy vychází z předpokladu, že více práce zvyšuje produkci zboží a služeb v ekonomice. Více práce lze docílit několika způsoby, jako například prodloužením pracovní doby, nebo zvýšením počtu pracovníků. Pro zjednodušení analýzy Okun považoval míru nezaměstnanosti za užitečný ukazatel množství pracovní síly v ekonomice.¹⁸

Učebnice makroekonomie Okunův zákon, o něž se opírá politika tzv. poptávkového managementu, formuluje následovně. Jestliže nezaměstnanost v ekonomice klesne o 1%, skutečný výstup ekonomiky vzroste o 3%. Důležitější než konkrétní čísla je ovšem fakt, že Okunův zákon poskytuje vodítko pro realizaci stabilizační politiky. Indikátorem vhodnosti realizace expanzivních, či restriktivních zásahů je pozice reálného výstupu ekonomiky

¹⁷ JUREČKA, Václav (2010)

¹⁸ KNOTEK, Edward. How Useful is Okun's Law?. *Economic Review* [online]. 2007, č. 92 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.kc.frb.org/publicat/econrev/PDF/4q07Knotek.pdf>

s porovnáním s potenciálním. Potenciálním produktem je myšlen produkt na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti, tedy nezaměstnanosti, při níž jsou zaměstnání všichni lidé, kterým vyhovují rovnovážné mzdové sazby a pracovní zdroje jsou optimálně využity. Otázkou však zůstává, zda mají tvůrci hospodářské politiky dostatečně přesné informace o dění v ekonomice na to, aby tuto pozici byli schopni operativně odhadovat.

Okun tvrdil, že jeho zákon je pouze empirického, nikoliv teoretického původu. On sám zaznamenal pouze hodnoty od 3% do 7,5% ve svém zkoumaném období od druhé světové války do 60. let minulého století. Proto Okun tvrdil, že je jeho zákon platný pouze do míry nezaměstnanosti v těchto hodnotách. Nicméně pozdější výzkumy platnost Okunem uváděných hodnot potvrdila, kdy 1% poklesu nezaměstnanosti odpovídá 2 – 3% růstu výstupu.¹⁹

2.3.1 Přírůstková verze Okunova zákona

Okunův první vztah zachycuje, jak změna v míře nezaměstnanosti z jednoho čtvrtletí do čtvrtletí dalšího, pohybuje úrovní růstu reálného výstupu. Zachycuje ji rovnice:

$$\text{změna míra nezaměstnanosti} = a + b * (\text{růst reálného produktu})$$

Tento vztah, nazvaný jako přírůstková verze Okunova zákona, popisuje soudobý vztah mezi hospodářským růstem a nezaměstnaností. Ukazuje, jak se ekonomický růst pohybuje současně se změnami v míře nezaměstnanosti. Parametr b bývá pojmenován jako „Okunův koeficient“. Pokud by koeficient byl záporný, znamenalo by to, že rychlý růst reálného výstupu způsobí pokles míry nezaměstnanosti a naopak pomalý nebo záporný růst reálného výstupu způsobí pokles míry nezaměstnanosti. Podíl a/b udává míru růstu výstupu konzistentní s neměnnou mírou nezaměstnanosti, nebo jaký ekonomický růst by měla ekonomika udržet, aby se míra nezaměstnanosti nezměnila.

Byly použity čtvrtletní údaje z druhého čtvrtletí roku 1948 do čtvrtého čtvrtletí roku 1960. Podle těchto dat byla uvedena rovnice:

$$\text{Změna míry nezaměstnanosti} = 0,3 - 0,07 * (\text{růst reálného produktu})$$

Toto je příklad regrese, která využívá tzv. současných dat, nebo může být založena na datech, která byla ekonomům dostupná nějaký moment v minulosti. Současná data jsou užitečná, protože nereflektují spoustu opakujících se jevů, které makroekonomická statistika obvykle podstoupila.

¹⁹ JUREČKA, Václav (2010)

Jestliže je předpokládáno, že se výstup nezmění, vzroste dle stanoveného odhadu míra nezaměstnanosti o 0,3 procentní body během jednoho čtvrtletí. Nezaměstnanost se nezmění, pokud bude ekonomický růst o něco větší než 4 procenta. Z výše uvedeného vztahu vyplývá, že nárůst reálného výstupu o 1 procentní bod nad 4 procenta by vedl k poklesu míry nezaměstnanosti o 0,07 procentního bodu.²⁰

2.3.2 „Gap“ verze Okunova zákona

První Okunův vztah byl založen na snadno dostupných makroekonomických statistických údajích, jeho druhý vztah pracuje s mírou nezaměstnaností a mezerou výstupu, tedy rozdílem mezi potenciálním a reálným produktem.

Okun potenciální produkt zjišťoval tak, že uvažoval, kolik by ekonomika produkovala v podmínkách plné zaměstnanosti. V podmínkách plné zaměstnanosti by dle Okuna měla ekonomika, při nízké míře nezaměstnanosti, vyrábět tolik kolik výrobní faktory umožňují a zároveň se nevytvářel přílišný tlak na inflaci. Vysoká míra nezaměstnanosti je Okunem vysvětlena jako situace, kdy ekonomika nedostatečně využívá své zdroje a reálný produkt se nachází pod produktem potencionálním.

Okunův druhý vztah můžeme zapsat jako:

$$\text{Míra nezaměstnanosti} = c + d * (\text{mezera výstupu})$$

Proměnná c , představuje přirozenou míru nezaměstnanosti, koeficient d by mohl být kladný v souladu se situací, kdy ekonomika nedostatečně využívá své zdroje. Problémem této verze Okunova zákona je fakt, že potenciální produkt ani přirozená míra není zjišťována v rámci makroekonomických statistik.

Ve své době Okun odhadl přirozenou míru nezaměstnanosti na 4 procentech. Na základě tohoto odhadu a „gap“ rovnice byl Okun schopen sestavit řady dat pro potencionální produkt. Pokud by se ale změnila přirozená míra nezaměstnanosti, změnila by se i velikost mezery výstupu. Problémem by mohla být i jednoduchost rovnice, což vedlo k úpravám původních vztahů, které se podstatně liší od předchozích rovnic, přesto stále nesou jméno Okunův zákon.²¹

²⁰ KNOTEK, Edward. How Useful is Okun's Law?. *Economic Review* [online]. 2007, č. 92 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.kc.frb.org/publicat/econrev/PDF/4q07Knotek.pdf>

²¹ tamtéž

2.3.3 Dynamická verze Okunova zákona

Tato verze zákona obsahuje na pravé straně rovnice proměnné: současný růst výstupu, hodnoty výstupu z minulosti a změny míry nezaměstnanosti z minulosti. Tyto proměnné by měly vysvětlovat změny současné míry nezaměstnanosti na levé straně rovnice.

Dynamická verze Okunova zákona nese určité podobnosti s původní přírůstkovou verzí. Zásadní rozdíl ovšem spočívá v tom, že nezachycuje pouze současnou korelaci mezi změnou míry nezaměstnanosti a růstem výstupu.

Dynamický vztah není tak svazující, ohledně načasování mezi nezaměstnaností a výstupem. Nevýhodou ovšem je složitější výklad.²²

2.3.4 Verze produkční funkce Okunova zákona

Okun také odhalil i další nedostatky v jeho navržených vztazích: Míra nezaměstnanosti jako jediná proměnná, představuje způsob, jak může být výstup ovlivněn nevyužitými zdroji. Tyto zdroje přitom mohou být způsobeny mnoha jinými příčinami. Ekonomická teorie tvrdí, že produkce zboží a služeb dané země vyžaduje kombinaci práce, kapitálu a technologie. Míra nezaměstnanosti je ovšem jedním z faktorů určujících celkového množství práce. Mezi další faktory patří ekonomický vstup. Jiné faktory zahrnují populaci, podíl populace, která je ekonomicky aktivní a jsou využívány jejich odpracované hodiny. Tyto složky společně s komponenty kapitálu a technologie předkládají ekonomům kompletnější obraz o tom, co ovlivňuje výstup ekonomiky.

Tento postup vedl k vytvoření produkční verze Okunova zákona, která kombinuje teoretickou produkční funkci s „gap“ verzí Okunova zákona. Umožňuje to ekonomům, aby zhodnotili všechny nevyužité zdroje ekonomiky. Výhoda této verze spočívá v tom, že podkládá teoretickou strukturu. To kontrastuje s předchozími rovnicemi, které byly převážně empirické. Je zde ovšem i několik nevýhod. Měření vstupů, jako je například kapitál a technologie, což je obtížný úkol a výsledky bývají nepřesné..²³

²² KNOTEK, Edward. How Useful is Okun's Law?. *Economic Review* [online]. 2007, č. 92 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.kc.frb.org/publicat/econrev/PDF/4q07Knotek.pdf>

²³ tamtéž

3 Analýza nezaměstnanosti a HDP v krajích České republiky

Pro potvrzení výše tvrzeného, tedy že existuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a HDP, byl uveden grafický příklad z dat publikovaných statistickým úřadem. Ke zkoumání tohoto vztahu využijeme jednoduchý regresní model s jednou vysvětlující proměnnou. Lineární vztah je obecně definován takto:

$$y = a + b * x + \varepsilon$$

V našem případě bude závislá proměnná y nahrazena změnou v míře nezaměstnanosti Δu , nezávislá proměnná x bude nahrazena změnou růstu HDP ΔY . Konstanta a je vypočtena programem Excel pomocí funkce intercept a ukazuje hodnotu, ve které regresní přímka protíná ypsilonovou osu. Konstanta b je v Excelu zjišťována pomocí funkce slope a popisuje sklon regresní přímky. Chybový člen ε znázorňuje skutečnost, že data, vyjádřena jako body, téměř nikdy neleží všechny na přímce, ale pouze v její blízkosti. Člen tedy zohledňuje skutečnost, že závislou proměnnou v tomto případě míru nezaměstnanosti mohou ovlivňovat i jiné proměnné než pouze závislá proměnná, v případě této práce HDP.

Regresní model je v tomto případě využit, aby odpověděl na otázky, zda existuje mezi těmito proměnnými vztah. Pokud ano, jak je silný, jakou formu tento vztah má a zda je možnost předpovědět budoucí vývoj.

Bodový graf 3.1 níže demonstruje vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP v České republice v letech 1995 - 2012. Data pochází z databáze Českého statistického úřadu. Změna míry nezaměstnanosti je počítána v procentech a je vypočtena pomocí vzorce 3.1

$$\Delta U = U_t - U_{t-1} \quad (3.1)$$

ΔU = změna míry nezaměstnanosti [%]

U_T = míra nezaměstnanosti aktuálního [%]

U_{t-1} = míra nezaměstnanosti předchozího roku [%]

Zdroj: Jurečka, Václav (2010)

Změna tempa růstu HDP je také procentní a je počítána vzorcem 3.2:

$$G = \frac{HDP_t - HDP_{t-1}}{HDP_{t-1}} \cdot 100 \quad (3.2)$$

G = tempo růstů [%]

HDP_t = hodnota HDP aktuálního roku [Kč]

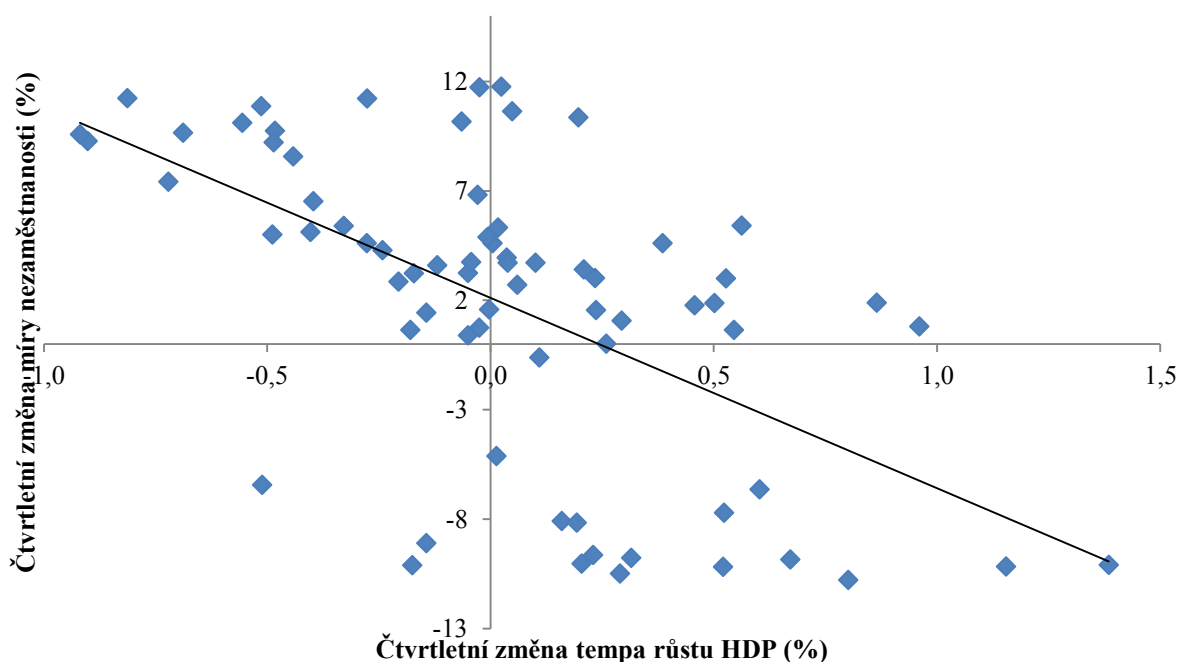
HDP_{t-1} = hodnota HDP předchozího roku [Kč]

Zdroj: Jurečka, Václav (2010)

Oba údaje jsou zjišťovány čtvrtletně, HDP byl statistickým úřadem zjišťován důchodovou metodou.

Četnost sledovaných dat je 71. To je dostatečně vysoké číslo, čímž se předejde zkreslení modelu.

graf 3. 1

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013

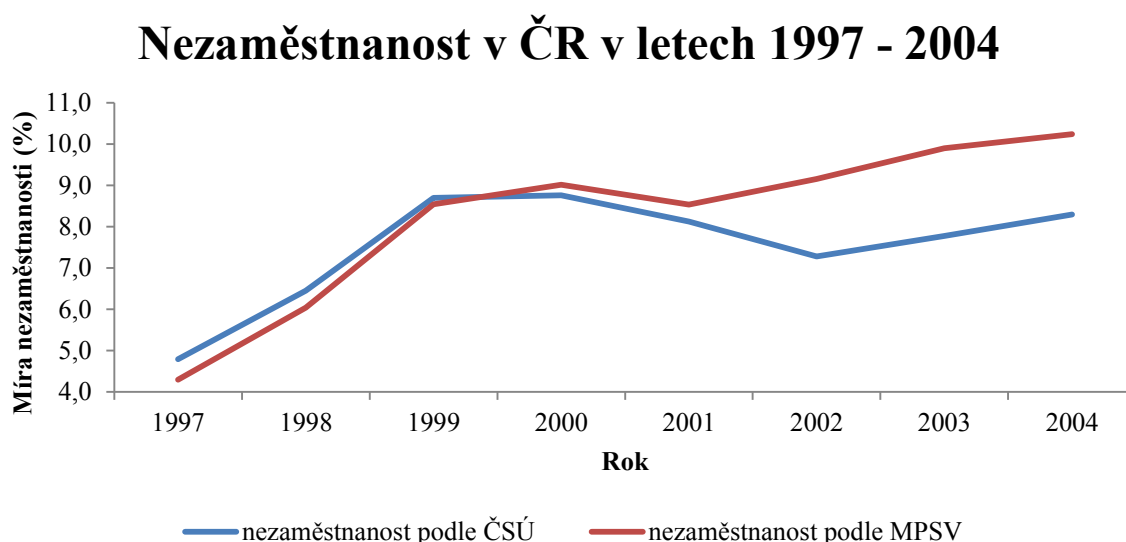
Pro zjištění míry vztahu mezi dvěma proměnnými je použit korelační koeficient r . Ten nabývá hodnot od -1 do +1. Korelační koeficient r je v tomto případě po zaokrouhlení roven -0,6 což znamená střední závislost mezi mírou nezaměstnanosti a HDP. Dále lze vypožorovat, že přímka má klesající tendenci, což vypovídá o záporné hodnotě korelačního koeficientu. Je to dáno tím, že hodnota jedné proměnné stoupá a druhá klesá. Pro ověření zda přímka dobře

vysvětluje daný vztah, je využíván koeficient determinace R^2 , který nabývá hodnot od 0 do 1. Koeficient determinace R^2 je roven druhé mocnině korelačního koeficientu r . V tomto případě je rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) vysvětlen z 34% nezávislou proměnnou (změnou růstu HDP). Významnost F říká, že užitý regresní model je statisticky významný.

Problémy při analýze

Při snaze analyzovat míru nezaměstnanosti a růst HDP dochází k problému s odlišnými způsoby zjišťování míry nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí měří míru registrované nezaměstnanosti jako podíl lidí zaregistrovaných na úřadech práce k pracovní síle. Český statistický úřad zjišťuje nezaměstnanost pomocí výběrového šetření pracovních sil. Na grafu 3.2 je znázorněn rozdíl mezi těmito dvěma způsoby zjišťování míry nezaměstnanosti.

graf 3. 2

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, MPSV nezaměstnanost, vlastní výpočty 2013

Od roku 2004 Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci harmonizace s Evropskou unií přikročilo k nové metodice zjišťování míry nezaměstnanosti podle kritérií ILO. Vzorec pro výpočet registrované míry nezaměstnanosti je zapsán v zorce 3.3 a vypadá následovně:

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} * 100 \text{ (3.3)}$$

Zdroj: MPSV

Čítatel představuje přesnou evidenci registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a občanů Evropského hospodářského prostoru, vedenou úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného období.

Jmenovatel představuje pracovní sílu, což je počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrového šetření pracovních sil + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů Evropské Unie registrovaných úřady práce a cizinců s platným živnostenským oprávněním + přesná evidence registrovaných – dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů Evropské unie, vedená úřady práce podle bydliště uchazeče.²⁴

Pro úplnost je třeba zmínit i poslední úpravu ve výpočtu míry registrované nezaměstnanosti. K té došlo po dohodě s ČSÚ a začala se uplatňovat počínaje lednem 2013, nese název Podíl nezaměstnaných osob. Vyjadřuje podíl nezaměstnaných dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti.

Důvody pro změnu ukazatele jsou následující:

- ukazatel míry registrované nezaměstnanosti srovnává dosažitelné uchazeče o zaměstnání s pracovní silou tvořenou kombinací údajů z více zdrojů - dosažitelní uchazeči o zaměstnání z evidence ÚP, zaměstnané osoby z dat Výběrových šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) ČSÚ,
- údaje o zaměstnanosti z VŠPS na úrovni okresů jsou nedostatečně reprezentativní, detailní výsledky trpí vyšší chybovostí, pro nižší územní celky zcela chybí (v souvislosti s úspornými opatřeními ve státní a veřejné správě další rozšiřování VŠPS tak, aby poskytovalo podrobnější údaje, nepřichází v úvahu, VŠPS bude naopak omezeno pouze na zabezpečení požadavků vyplývajících z mezinárodních dohod),

²⁴ MPSV *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2004*. [online] 2005 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2004/analyza_zam_nezam_rok_2004.pdf

- důvodem pro změnu ukazatele je také srovnávání nebo záměna míry nezaměstnanosti MPSV a VŠPS ČSÚ a jejich nesprávná interpretace²⁵

Pro homogennost údajů v regresní analýze a analýze nezaměstnanosti, je míra nezaměstnanosti počítána jako podíl počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání k pracovní síle od roku 1997 - 2011. Data byla získána z databáze Ministerstva práce a sociálních věcí. Údaje byly čtvrtletní. Z nich byla následně vyjádřena střední hodnota za jednotlivý rok.

Dalším problémem je nemožnost zjistit konkrétní hodnoty potenciálního produktu a přirozené míry nezaměstnanosti, které nejsou zveřejňovány, ale pouze odhadovány. Proto je v analýze předpokládáno, že potenciální produkt je roven produktu reálnému z předchozího roku. Stejný princip je použit v případě nezaměstnanosti.

3.1 Charakteristika hlavního města Praha

V hlavním městě České republiky je dlouhodobě nezaměstnanost ve srovnání s ostatními kraji na nejnižší úrovni. Obecná míra nezaměstnanosti ke 2. čtvrtletí roku 2012 činila 2,8 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let představoval 4,56 %.

K 30. 9. 2012 v Praze žilo 1 245 213 obyvatel, jejichž průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 byla 32 621 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl 251 275 korun.

Praha je hospodářským centrem státu. Sídli zde všechny hlavní orgány státní správy, většina finančních institucí a zahraničních firem. Tyto faktory mají nezanedbatelný vliv na ekonomiku Prahy, která svým ekonomickým výkonem dlouhodobě vytváří téměř třetinu celostátního hrubého domácího produktu. Hodnota ukazatele regionálního HDP za rok 2011 byla 973 094 mil. korun, oproti předešlému roku je to nárůst ve stálých cenách o 0,8 %. Meziroční nárůsty od roku 2001 se v Praze pohybují na republikovém průměru, nic na tom nezměnil ani vstup do Evropské Unie v roce 2004, který zlepšil podmínky obchodu s členskými zeměmi Evropské Unie. HDP na jednoho obyvatele v hlavním městě dlouhodobě překračuje hodnotu v ČR, stejně jako průměr celé Evropské Unie, což je ovšem pro metropole typické. Je to způsobeno například vyšší úrovní mezd, lokalizací a registrací sídel

²⁵ MPSV *Upozornění na změnu metodiky*. [online] 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

ekonomických subjektů ve městě, lokalizací zahraničních poboček nadnárodních firem, nebo koncentrací centrálních orgánů veřejného i státního sektoru.

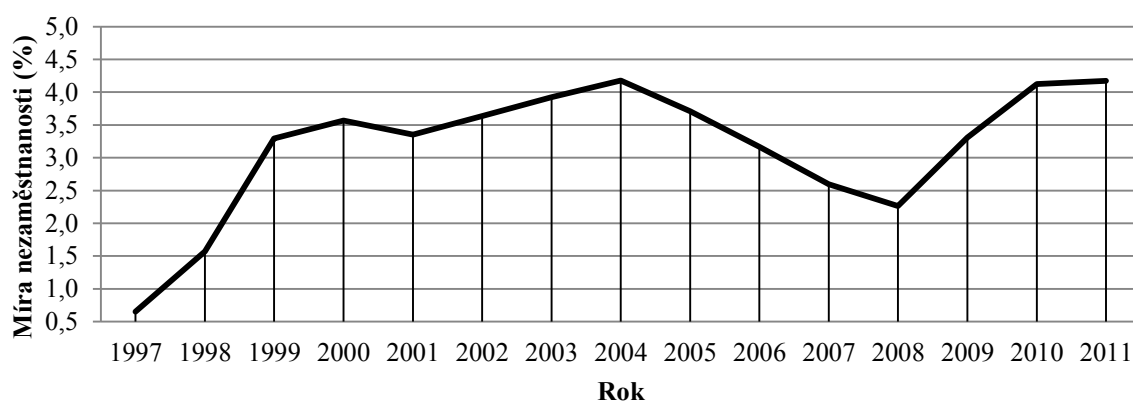
Přestože se v období hospodářské recese, která stále ještě doznívá, zhoršily charakteristiky trhu práce, v Praze jsou stále na dobré úrovni ve srovnání s ostatními kraji.²⁶

3.1.1 Analýza hlavního města Prahy

V hlavním městě Praha je dle předchozí charakteristiky dlouhodobě nejnižší míra nezaměstnanosti. Od roku 1997 byla míra nezaměstnanosti v hlavním městě Praze nejnižší po celé sledované období, které končí rokem 2011. Průběh znázorňuje graf 3.3 Tato hodnota v roce 1997 činila 0,7 %, míra nezaměstnanosti rostla do roku 2000, kde se zastavila na hodnotě 3,6 %, což byl ovšem pouze jednorocní zanedbatelný pokles. Míra nezaměstnanosti v kraji dosáhla svého vrcholu v letech 2004, měla hodnotu 4,2 %. Stejně hodnoty dosáhla v roce 2011, což lze vysvětlit jako následek ekonomické krize, která se začala projevovat již koncem roku 2008.

graf 3. 3

Vývoj nezaměstnanosti v hl. m. Praha v letech 1997 - 2011

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost v hl. m. Prahy, vlastní výpočty 2013

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v kraji od roku 2001 po současnost dvojnásobně přesahuje celorepublikový průměr. Za sledované období byl zaznamenán nejvyšší nárůst hodnoty HDP v kraji v roce 1998, oproti předchozímu roku se hodnota zvýšila o 14 %, jak ukazuje graf 3.4. Hrubý domácí produkt dále ve sledovaném období rostl do roku 2008.

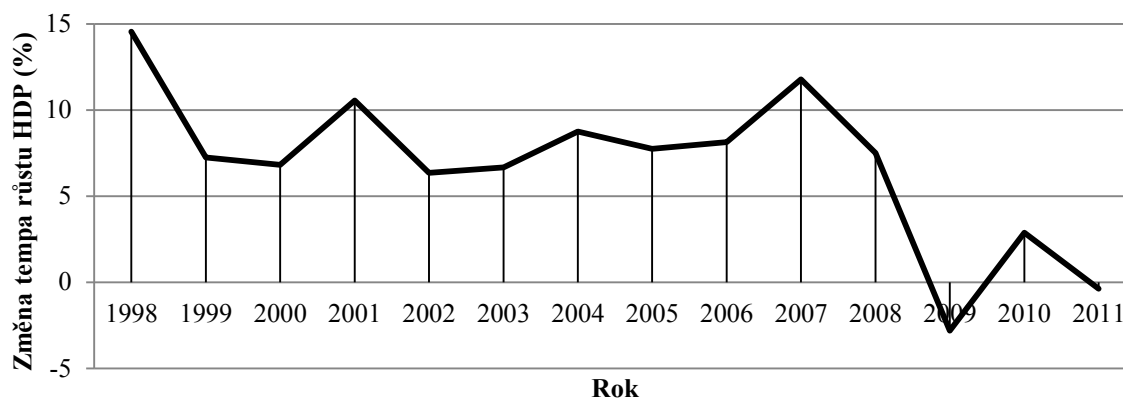
²⁶ CZSO *Charakteristika hl. m. Prahy | ČSÚ v hl. m. Praze*. [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/charakteristika_hl_m_prahy

V roce 2009 byl zaznamenán pokles z hodnoty 977 163 mil. korun na 976 822 mil. korun, což představuje zhruba 3 % pokles. Následující rok se hodnota HDP dostala na úroveň z roku 2008.

Tento ukazatel názorně ukazuje, jak se v kraji projevila Ekonomická krize, počátkem roku 2008 začíná tempo růstu HDP klesat, vrcholu dosahuje v roce 2009, kdy HDP vykazuje pokles.

graf 3. 4

Změna tempa růstu HDP v hl. m . Praha v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP hl. m. Prahy, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat je 14. Za předpokladu, že analýza obsahuje homogenní data, je nutné, aby oba údaje začínaly ve stejném roce. Za výchozí rok se v analýze hlavního města Prahy považuje rok 1998.

Korelační koeficient r vyjadřoval mezi oběma proměnnými -26 % vztah, což značí slabou negativní lineární závislost mezi dvěma proměnnými. Během regresní analýzy hlavního města Prahy byl vytvořen bodový graf v programu Excel. Zde se vyskytoval výrazný rozptyl chyb predikce (rezidua), odchylky naměřené hodnoty od hodnoty předpovídané křivkou v grafu. Koeficient determinace R^2 udával hodnotu 7%. To znamená, že rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti (závislá proměnná), byl vysvětlen změnou tempa růstu HDP (nezávislá proměnná), pouze z 7%.

Následná významnost F, která by neměla přesahovat hodnotu 0,05, udávala přibližně hodnotu 0,36. Lze tedy považovat užitý model za statisticky nevýznamný. Proto je platnost Okunova zákona v hl. městě Praha zamítnuta.

3.2 Charakteristika Středočeského kraje

Pro Středočeský kraj byla statistickým úřadem zjištěna míra nezaměstnanosti k druhému čtvrtletí roku 2012 na úrovni 4,8%. Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu v produktivním věku tvoří 6,7%. Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě nižší v porovnání s celorepublikovým průměrem. Uvnitř kraje existují výrazné rozdíly v míře nezaměstnanosti, což je ovlivněno blízkostí Prahy. Příkladem může být zjištění míry nezaměstnanosti z roku 2010, kdy nejvyšší úrovně dosahovala v okrese Příbram a nejnižších v okrese Praha- západ.

K 30. 9. 2012 žilo ve Středočeském kraji 1 288 945 obyvatel. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 24 749 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl 207 776 korun.

Regionální HDP k roku 2011 byl 411 041 mil. korun, což je nárůst oproti předchozímu roku ve stálých cenách o 4,6 %. Hrubý domácí produkt na obyvatele ve Středočeském kraji v roce 2010 vykazoval 89,9% průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky, což pro tento kraj znamenalo třetí místo v porovnání s ostatními kraji. Tento fakt je důsledkem automobilového průmyslu a strategicky výhodnou polohou kraje, který obklopuje hlavní město republiky.

Středočeský kraj charakterizuje rozvinutá zemědělská i průmyslová výroba. Zemědělská výroba profituje zejména z přírodních podmínek v severovýchodní části kraje. Důležitými průmyslovými odvětvími jsou strojírenství, chemie a potravinářství. Naopak na ústupu jsou dříve tradiční obory těžba uhlí, ocelářství a kožedělný průmysl. Za významnou značku Středočeského kraje je považována ŠKODA AUTO a.s. Mladá Boleslav, která je podnikem celostátního významu.

Ve srovnání odvětvové struktury zaměstnanosti v ČR je v kraji zastoupena nadprůměrně průmyslová výroba a zemědělství, kdežto podíl služeb a stavebnictví je na celkové zaměstnanosti nižší, služby ovšem v posledních letech vykazují progresivní růst.²⁷

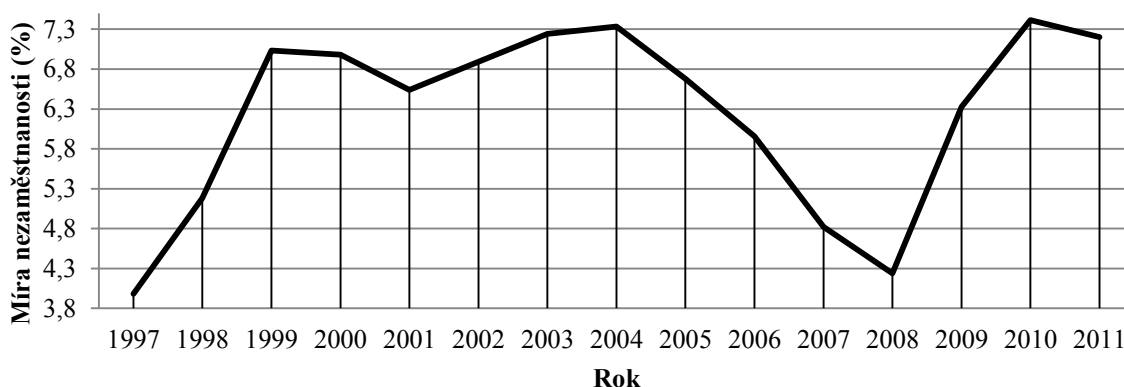
²⁷ CZSO *Charakteristika kraje* | ČSÚ *pro Středočeský kraj*. [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

3.2.1 Analýza Středočeského kraje

Nezaměstnanost ve středočeském kraji za sledované období je znázorněna v grafu 3.5. Ta nabyla nejnižších hodnot na začátku období, tj. v roce 1997. V tomto roce hodnota míry nezaměstnanosti činila 4 %. Míra nezaměstnanost v kraji rostla do roku 2000, kdy se zastavila na hodnotě 7 %. Po ročním poklesu následoval opět růst až do roku 2004, na druhou nejvyšší hodnotu ve sledovaném období 7,4 %. Od tohoto roku přišel prudký pokles, který se zastavil v roce 2008 na druhé nejnižší hodnotě ve sledovaném období 4,2 %. Společně s propuknutím krize v kraji prudce vzrostla míra nezaměstnanosti, ta v roce 2010 nabyla nejvyšší hodnoty ve sledovaném období (7,4 %).

graf 3. 5

Vývoj nezaměstnanosti ve Středočeském kraji v letech 1997 - 2011

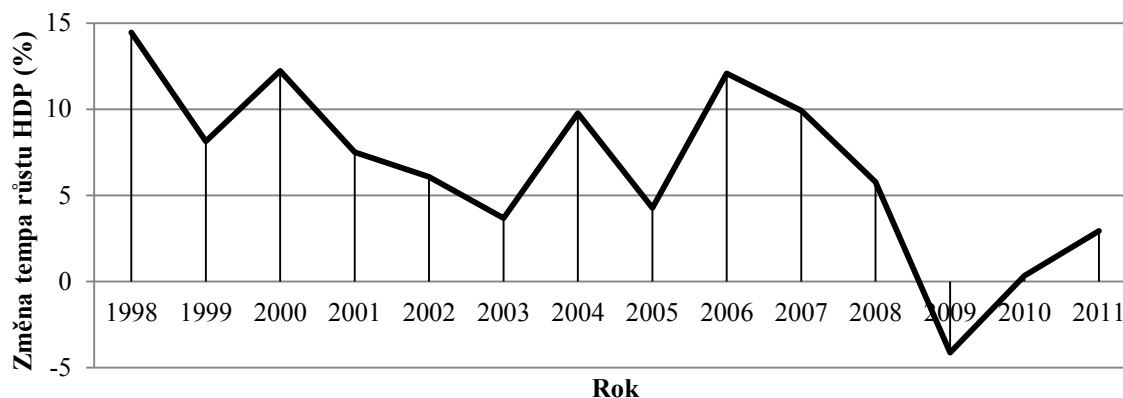

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Středočeského kraje, vlastní výpočty 2013

Na grafu (3.6) je znázorněn, jak se ve sledovaném období měnilo tempo růstu HDP ve Středočeském kraji. Křivka grafu má kolísavý průběh a graficky tak demonstruje ekonomický cyklus. Nejvyšší nárůst oproti předchozímu roku připadá ve sledovaném období k roku 1998, kdy šlo o 14 % nárůst oproti předchozímu roku. Hodnota HDP rostla střídavým tempem až do roku 2009, kdy došlo k jedinému poklesu HDP oproti předchozímu roku a to o 4 %. Rok 2009 můžeme považovat za krizi i podle makroekonomické definice. Ta krizi popisuje jako situaci, kdy je ochabnutí ekonomické aktivity náhlé a velmi prudké.²⁸

²⁸ JUREČKA, Václav (2010)

Změna tempa růstu HDP ve Středočeském kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Středočeského kraje, vlastní výpočty 2013

Během zkoumání kauzality mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou růstu HDP byly použity data za 14 po sobě jdoucích období. Korelační koeficient r byl zjištěn na hodnotě -0,36, to vypovídá o slabé negativní lineární závislosti mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP. V programu Excel byl vytvořen bodový graf, který obsahoval velké odchylky mezi body naměřenými a předpokládanými křivkou v grafu. Tato skutečnost měla za následek, že hodnota koeficientu determinace R^2 byla 0,13. Což znamená, že změna tempa růstu HDP vysvětlila pouze ze 13 % rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti. Významnost F vyšla 0,2, což přesahuje hladinu významnosti α , která byla stanovena na 0,05. Užitý model je statisticky nevýznamný. Lze tvrdit, že platnost Okunova zákona, se ve sledovaném období ve Středočeském kraji neprokázala, proto je jeho platnost zamítnuta.

3.3 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj tvoří okresy Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Semily. Míra nezaměstnanosti obyvatelstva v Libereckém kraji v druhém čtvrtletí roku 2012 byla 9,7%. Podíl nezaměstnaných na produktivním věku k 28. 2. 2013 byl 8,4%.

Počet obyvatel v tomto kraji k 30. 9. 2012 byl 438 567. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 byla 22 789 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 činil 179 818 korun.

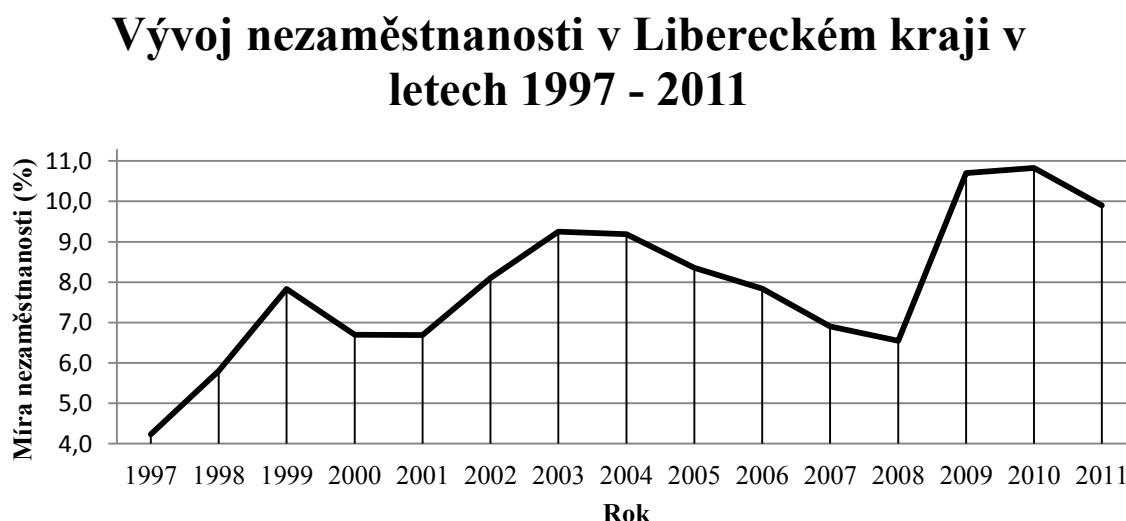
Hodnota regionálního HDP byla v Liberci v roce 2011 zjištěna na úrovni 122 256 mil. korun, tedy nárůst ve stálých cenách oproti předchozímu roku o 3,2 %..

V Libereckém kraji převažuje průmyslová výroba. Tradiční textilní průmysl ztratil v průběhu dvaceti let své dominantní postavení, hospodářská recese zasáhla i sklářský průmysl a bižuterii. Zpracovatelský průmysl je zde zaměřen na výrobu automobilů a produkci pryžových a plastových výrobků. Významnou součástí zdejší ekonomiky je cestovní ruch, zemědělství je zastoupeno pouze okrajově. V minulosti byl kraj významný svou těžbou a zpracováním dekoračních stavebních kamenů, jako jsou žula, pokrývačské břidlice, čediče, nebo křemence. V současné době je lomová činnost zaměřena na těžbu písků, šterkopísků a drceného kameniva.²⁹

3.3.1 Analýza Libereckého kraje

Graf 3.7 zachycuje vývoj nezaměstnanosti v Libereckém kraji. Křivka začíná v nejnižším bodě, ten má hodnotu 4,2%. Hodnota míry nezaměstnanosti rostla do roku 1999, po tomto roce přišel mírný pokles a následně opětovný růst do roku 2003. Od tohoto roku se ekonomice v Libereckém kraji poměrně dařilo. Vrcholem tohoto období byl rok 2008, kdy byla míra nezaměstnanosti na druhé nejnižší úrovni za sledované období, hodnota činila 6,6 %. V roce 2009 následoval dynamický nárůst, jako výsledek vypuknutí hospodářské krize. Kraj do konce sledovaného období nebyl schopen dostat míru nezaměstnanosti na úroveň před krizí.

graf 3. 7

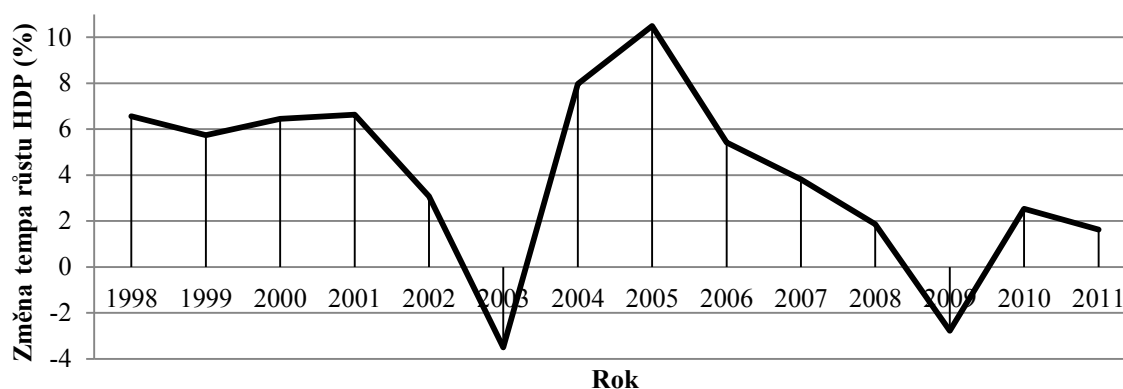
Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Libereckého kraje, vlastní výpočty 2013

²⁹ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Liberci* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

Změna tempa růstu HDP v Libereckém kraji je znázorněna v grafu 3.8. Sledované období začíná rokem 1997, kdy HDP vzrostl oproti předchozímu roku o 6,6 %. Do roku 2001 se růst HDP vyvíjel poměrně konstantně, následujícím rokem se tempo zpomalilo a v roce 2003 přišel pokles o 3,5 % oproti předchozímu roku, což je nejvýraznější pokles za sledované období. Následující dva roky na tom Liberecká ekonomika byla poměrně dobře. Od roku 2006 se začalo tempo růstu zpomalovat a v roce 2009 byl zaznamenán druhý pokles ve sledovaném období o 2,8 % oproti předchozímu roku.

graf 3. 8

Změna tempa růstu HDP v Libereckém kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Libereckého kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat pro analýzu Libereckého kraje je 14. Korelační koeficient r ukazuje hodnotu -0,2, znamená to velmi slabou negativní lineární závislost mezi oběma proměnnými. V rámci regresní analýzy byl v programu Excel vytvořen bodový graf, v němž byl velký rozptyl naměřených bodů a body, které předpokládala křivka grafu. Znamená to, že nezávislá proměnná (změna tempa růstu HDP) je schopna vysvětlit rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) pouze ze 4 %. Program Excel poskytl tabulku regresní statistiky. Ze sloupce významnosti F je zřejmé, že užitý model není statisticky významný, proto je platnost Okunova zákona v Libereckém kraji zamítnuta.

3.4 Charakteristika Ústeckého kraje

V republikovém srovnání je v Ústeckém kraji dlouhodobě nejvyšší úroveň nezaměstnanosti, která k druhému čtvrtletí roku 2012 činila 11 %. To je dáno hned několika faktory, především poklesem těžby uhlí, restrukturalizací podniků, útlumem výroby

i zemědělství. Podle výběrového šetření pracovních sil je převážná část obyvatel zaměstnaná ve zpracovatelském průmyslu. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku k 28. 2. 2013 byl 11,33%. Mostecká uhelná společnost, Chemopetrol a Krajská zdravotní, a.s. představují nejvýznamnější zaměstnavatele Ústeckého kraje.

V Ústeckém kraji v roce 2012 bylo 827 223 obyvatel. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 22 785 korun, disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl 171 738 korun.

Regionální hodnota Ústeckého HDP zaznamenala ve stálých cenách pokles od roku 2010 o 1,4 % a v roce 2011 činila 242 494 mil. korun.

Ze statistického registru ekonomických subjektů lze zjistit, že největší část tvoří podnikatelé – živnostníci nezapsaní v obchodním rejstříku. Nejvíce subjektů se zabývá obchodem, opravami motorových vozidel a spotřebního zboží.³⁰

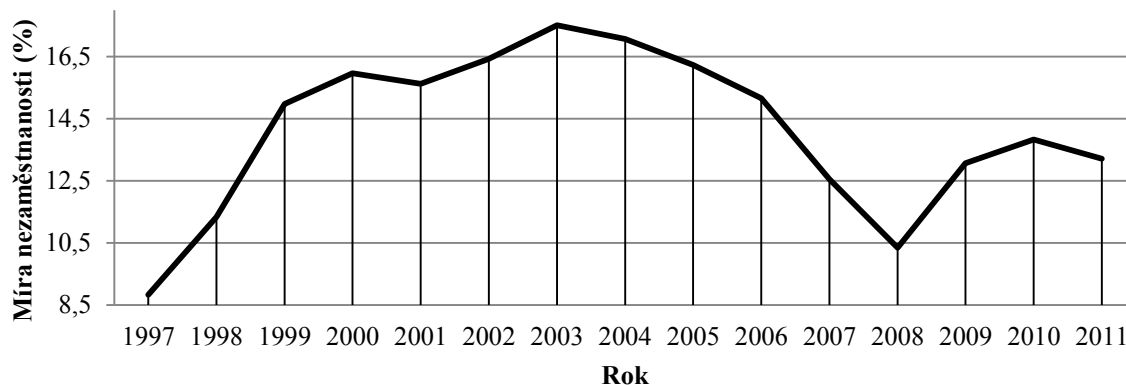
3.4.1 Analýza Ústeckého kraje

V předchozí charakteristice bylo řečeno, že Ústecký kraj je dlouhodobě krajem s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v České Republice. Tuto skutečnost demonstruje graf 3.9. Výchozí bod je stanoven na rok 1997, kdy je za sledované období míra nezaměstnanosti na své nejnižší úrovni 8,8 %. Míra nezaměstnanosti v kraji rostla, v roce 2003 dosáhla svého vrcholu 17,5 %, tato hodnota po sledované období zůstala nejvyšší. Do roku 2008 míra nezaměstnanosti klesla na úroveň 10,4 %, což je ve sledovaném období druhá nejnižší hodnota. V důsledku krize v roce 2009 sice míra nezaměstnanosti vzrostla, ale její hodnota přesto byla zhruba o 4 % nižší než v roce 2003.

³⁰ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Ústí nad Labem* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

graf 3. 9

Vývoj nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 1997 - 2011

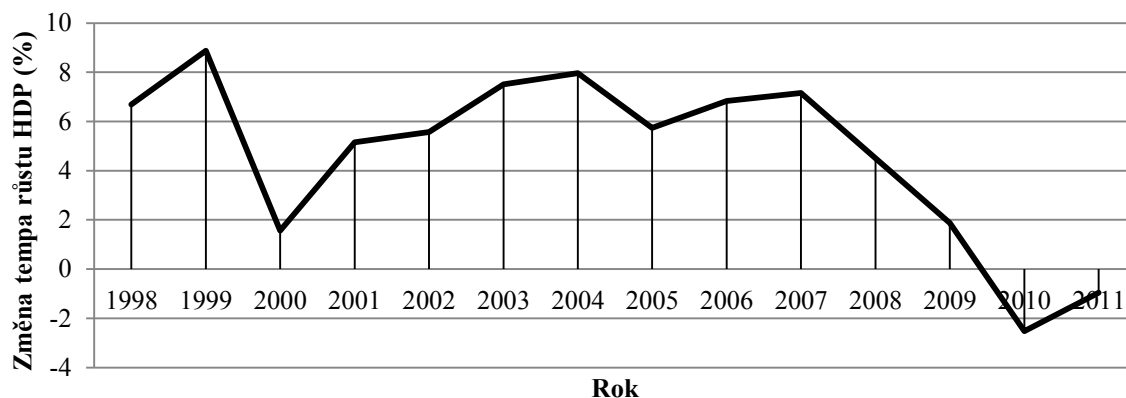

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Ústeckého kraje, vlastní výpočty 2013

Regionální HDP v Ústeckém kraji se chová dle zákonitostí ekonomického cyklu. Kolísavá křivka v grafu 3.10 demonstruje změny v tempu růstu HDP. V počáteční bodu sledovaného období byl zaznamenán 6 % nárůst HDP oproti předchozímu roku. Tempo růstu se další dva roky zpomalilo, ale od roku 2001 do roku 2004 se ekonomice v ústeckém kraji z hlediska HDP dařilo nejlépe za sledované období. Toto zjištění kontrastuje s nezaměstnaností, ta byla v tomto období na vysoké úrovni. V roce 2004 byl zaznamenán nejvyšší nárůst HDP oproti předchozímu roku, činil zhruba 8 %. Od roku 2007 začalo tempo růstu HDP klesat, v roce 2010 nastal pokles o 2,5 % oproti předešlému roku. V ekonomice Ústeckého kraje z hlediska HDP se hospodářská krize projevila o rok později. Za vypuknutí hospodářské krize v České republice se považuje rok 2009, v Ústeckém kraji došlo k poklesu HDP až v roce 2010. To ovšem neplatí pro míru nezaměstnanosti, ta na krizi zareagovala okamžitě.

graf 3. 10

Změna tempa růstu HDP v Ústeckém kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Ústeckého kraje, vlastní výpočty 2013

Pro analýzu byla četnost sledovaných dat stanovena na 14. Vypočtený korelační koeficient r vykazuje hodnotu $-0,3$, což odpovídá slabé negativní lineární závislosti mezi změnou tempa růstu HDP a změnou míry nezaměstnanosti. Koeficient determinace R^2 vyšel $0,08$. Nezávislá proměnná (změna tempa růstu HDP) vysvětluje rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) pouze z 8% . Významnost F vyšla $0,32$ a vysoko přesahuje hladinu spolehlivosti α . Užitý model se jeví jako statisticky nevýznamný. Platnost Okunova zákona nebyla v Ústeckém kraji prokázána, platnost je tedy zamítnuta.

3.5 Charakteristika Karlovarského kraje

V Karlovarském kraji byla v druhém čtvrtletí roku 2012 zjištěna míra nezaměstnanosti $10,6\%$. Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku od 15 do 64 let k 28. 2. 2012 byl $9,31\%$.

K 30. 9. 2012 v Karlovarském kraji žilo 302 075 obyvatel, v prvním až čtvrtém čtvrtletí roku 2012 činila mzda v průměru 21 274 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 byl 172 605 korun.

Regionální HDP pro Karlovarský kraj v roce 2012 byl 78 666 mil. korun, což je pokles o $2,1 \%$ ve stálých cenách oproti předchozímu roku.

Jedním z nejvýznamnějších odvětví v Karlovarském kraji je cestovní ruch, především pak lázeňství. V roce 2011 navštívilo tento kraj 709 733 hostů, což po přepočtu na 1000

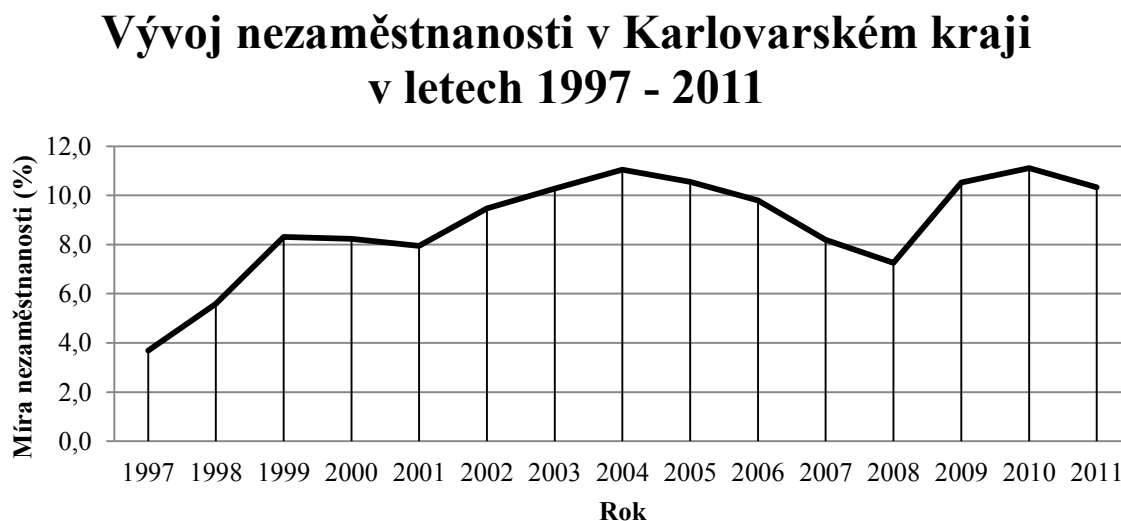
obyvatel kraje děla z Karlovarského kraje druhý nejnavštěvovanější kraj, hned za hlavním městem Prahou. V kraji je i dostatečná nabídka kulturních zařízení a památkových zón, které jsou doplněny nabídkou lázeňských symfonických orchestrů a několika festivalů, které každoročně navštěvují tisíce zahraničních i domácích hostů.

Z přírodních zdrojů, které souvisí s výrobou v Karlovarském kraji, je nutné zmínit kromě minerálních a léčivých vod, které z tohoto kraje udělaly světový pojem, také zásoby hnědého uhlí na Sokolovsku. Dále keramické jíly, ze kterých se vyrábí porcelán téměř po celém území kraje.³¹

3.5.1 Analýza Karlovarského kraje

Křivka reprezentující míru nezaměstnanosti v Karlovarském kraji začíná v grafu 3.11 v roce 1997 na 3,7 % (nejnižší hodnota). Míra nezaměstnanosti v kraji měla rostoucí tendenci a s výjimkou zanedbatelného poklesu v roce 2001 oproti roku 2000 se křivka dostala v roce 2004 až do svého nejvyššího bodu za sledované období. V roce 2004 měla hodnotu 11 %. Z hlediska nezaměstnanosti došlo v následujících 4 letech k téměř 3 % poklesu. Ekonomická krize na kraj neměla příliš katastrofální dopad. Úroveň míry nezaměstnanosti se v roce 2010 vrátila na hodnotu před krizí, což je přibližně 11 %.

graf 3. 11

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Karlovarského kraje, vlastní výpočty 2013

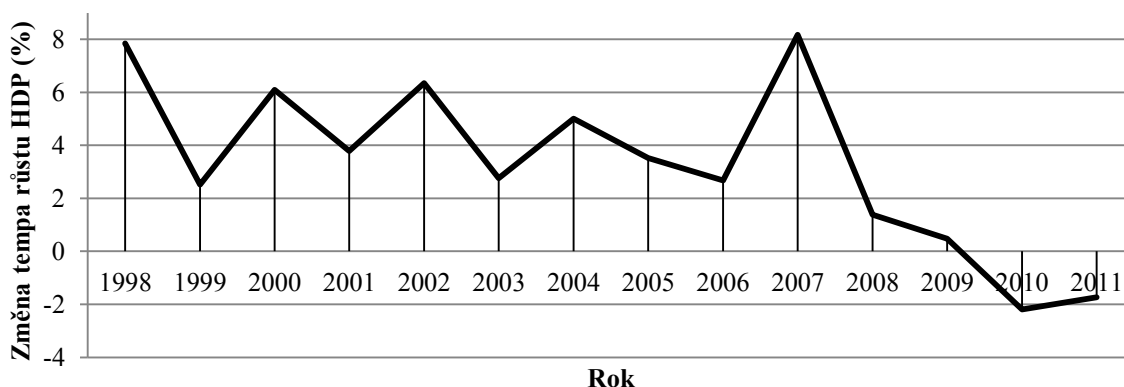
³¹ CZSO *Charakteristika Karlovarského kraje | ČSÚ v Karlových Varech* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/charakteristika_karlovarskeho_kraje

Tempo růstu regionálního HDP v Karlovarském Kraji je zachyceno v grafu 3.12. Křivka začíná v roce 1997, představuje růst o 7,8 % oproti předchozímu roku. Tempo růstu HDP se v následujících šesti letech pravidelně zrychloval a zpomaloval. V letech 2005 a 2006 došlo k dvouletému zpomalení růstu. To ovšem změnil rok 2007, kdy je zaznamenán největší nárůst za sledované období, činil 8 %. Následovalo výrazné zpomalení ekonomické aktivity, které vyvrcholilo v letech 2010 a 2011, kdy došlo poprvé za sledované období k poklesu hodnoty HDP.

V Karlovarském kraji se z hlediska HDP projevila krize v roce 2010, což je o rok později než ve většině ostatních krajů České republiky. Tento jev neplatí pro míru nezaměstnanosti, která se zvýšila v roce 2009 zhruba o 3 % a zareagovala tak na příchod krize okamžitě.

graf 3. 12

Změna tempa růstu HDP v Karlovarském kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Karlovarského kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat je 14. Při zkoumání míry vzájemného vztahu mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP v Karlovarském kraji byl vypočten korelační koeficient r , který nabyl hodnoty $-0,05$. To signalizuje velmi slabý vztah mezi těmito dvěma proměnnými. V Karlovarském kraji byla zjištěna nejnižší hodnota korelačního koeficientu ze všech 14 krajů České republiky. Tuto skutečnost demonstruje bodový graf, který byl vytvořen v programu Excel. Koeficient determinace R^2 vyšel $0,002$. Rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) není vysvětlen ani jedním procentem nezávislou proměnnou (změna tempa růstu HDP). Významnost F daleko převyšuje hladinu

významnosti α . Užitý model lze tedy považovat v tomto případě za statisticky nevýznamný. Platnost Okunova zákona je v případě Karlovarského kraje zamítnuta.

3.6 Charakteristika Plzeňského kraje

Plzeňský kraj patří k oblastem s nižší mírou nezaměstnanosti, ta k druhému čtvrtletí roku 2012 byla 4,7%. Nejvyšší míry nezaměstnanosti dosahují okresy Tachov a Domažlice, nejnižší míra nezaměstnanosti je zastoupena v okresech Plzeň-město a Plzeň-jih. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku je 6,68%.

V kraji bylo roku 2012 zjištěno 572 469 obyvatel. Plzeňský kraj je šestým nejmenším krajem České republiky a tvoří okolo 5% populace ČR. Kraj je také druhým nejméně zalidněným krajem.

Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 byla 23 846 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 činil 188 536 korun.

Regionální HDP v roce 2011 bylo 186 167 mil. korun, to je nárůst ve stálých cenách o 2,8 % oproti předchozímu roku.

V Plzeňském kraji je významným průmyslovým odvětvím strojírenství, které je spojováno především se jménem Škoda. Hlavním výrobním sortimentem jsou zařízení pro klasickou i jadernou energetiku a petrochemii, výrobky hutí a kováren, hydraulické a vulkanizační lisy, převodovky aj. Dalším důležitým odvětvím je potravinářský průmysl, mezi nejdůležitější podniky tohoto průmyslu patří: Plzeňský prazdroj a.s., Stock Plzeň a.s., Bohemia Sekt a Českomoravská. Mezi jiné průmyslové podniky, které ovlivňují ekonomiku kraje, jsou: DIOSS Nýřany a.s. vyrábějící plechy a trubky, Okula Nýrsko a.s. zaměřená na zpracování plastických hmot, LASSELSBERGER, s.r.o. reprezentující keramický průmysl.

Plzeňský kraj je atraktivní pro zahraniční investory, kterým dominuje Panasonic AVC Networks Czech s.r.o.

Zásoby nerostných surovin jsou soustředěny zejména do oblasti okolo Plzně. Jedná se o zásoby černého uhlí, žáruvzdorné a keramické jíly a stavební kámen. V oblasti podhůří Šumavy lze nalézt vápenec.

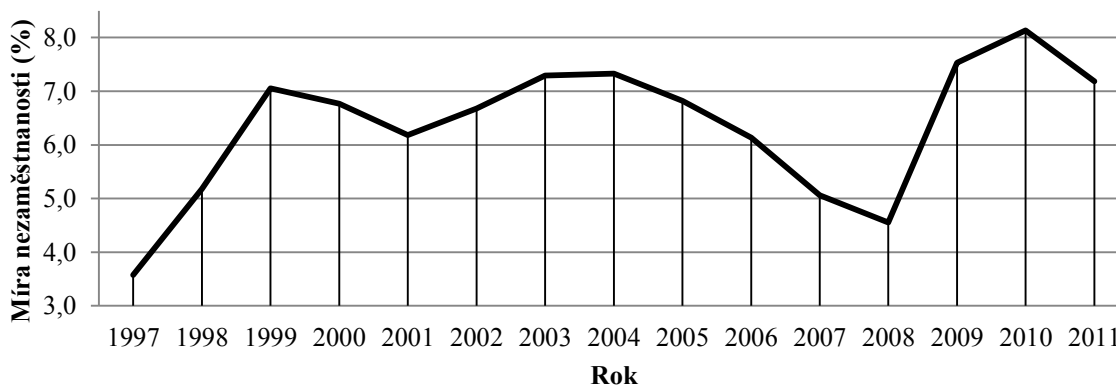
Zemědělství v kraji má příznivé podmínky, zemědělská půda pokrývá přibližně 50% celkové rozlohy kraje. Podíl zalesněné plochy na celkové rozloze kraje je přibližně 40%. Plzeňský kraj v objemu těžby jehličnatého dřeva zaujímá třetí místo v ČR.³²

3.6.1 Analýza Plzeňského kraje

Graf 3.13 znázorňuje Míru nezaměstnanosti v Plzeňském kraji. Křivka začíná ve sledovaném období v roce 1997 na své nejnižší hodnotě 3,6 %. V roce 1999 míra nezaměstnanosti dosahuje úrovně okolo 7 %. Kolem této úrovně osciluje následujících 5 let. Počínaje rokem 2005 se z hlediska míry nezaměstnanosti Plzeňské ekonomice daří. Vrcholem je rok 2008, kdy je ve sledovaném období zaznamenána druhá nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti 4,6 %. Následuje 3 % nárůst v roce 2009, což je největší nárůst ve sledovaném období. Hospodářská krize v kraji vrcholí v roce 2010, kdy míra nezaměstnanosti dosahuje 8 %, což je nejvyšší hodnota ve sledovaném období.

graf 3. 13

Vývoj nezaměstnanosti v Plzeňském kraji v letech 1997 - 2011

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Plzeňského kraje, vlastní výpočty 2013

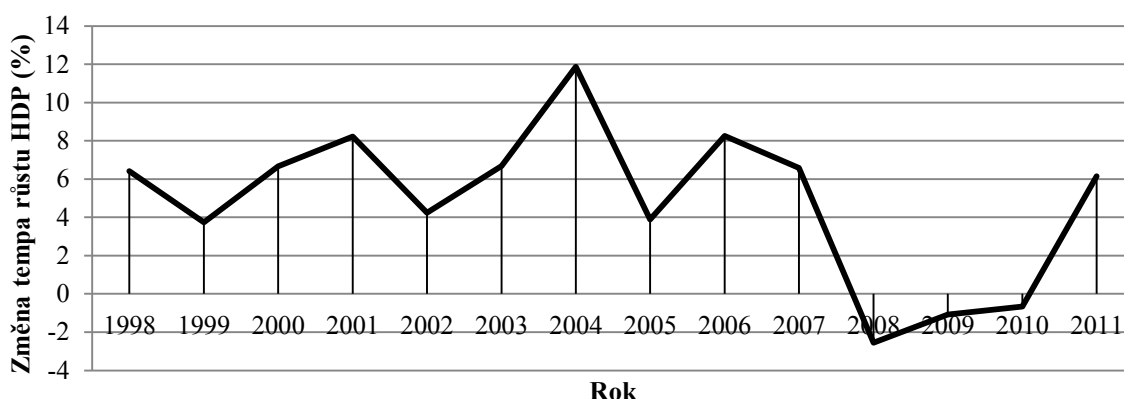
Graf 3.14 zachycuje křivku zobrazující změnu tempa růstu HDP v Plzeňském kraji za sledované období, které bylo stanoveno mezi lety 1998 – 2011. V roce 1998 je zaznamenán nárůst 6,4 % oproti předešlému roku. Křivka je kolísavá, což je ovšem obvyklý jev ekonomického cyklu. V letech 2001 je nárůst oproti předchozímu roku zhruba 8 %, tento nárůst se Plzeňské ekonomice podaří zopakovat i v roce 2006, tento nárůst je ve sledovaném

³² CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Plzni* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/\\$File/charakteristika.pdf](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/$File/charakteristika.pdf)

období druhý nejvyšší. Vůbec nejvyšší nárůst HDP oproti předchozímu roku je zaznamenán v roce 2004. Od zmiňovaného roku 2006 začíná tempo růstu regionálního HDP zpomalovat a v roce 2008 je ve sledovaném období zaznamenán nejvyšší pokles hodnoty HDP. Oproti předchozímu roku jde o 2,5 % pokles. Do konce sledovaného období se ale hodnota HDP v Plzeňském kraji dostane na úroveň z roku 2007.

graf 3. 14

Změna tempa růstu HDP v Plzeňském kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Plzeňského kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat Plzeňského kraje je 14. Údaje o míře vztahu mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP udává korelační koeficient r . Jeho hodnota v tomto případě vyšla -0,37. Tato hodnota je chápána jako slabý negativní lineární vztah mezi dvěma proměnnými. Regresní analýza byla zpracována mj. bodovým grafem. Graf obsahuje poměrně velké odchylky mezi body naměřenými a předpokládanými křivkou v grafu. Proto není překvapující ani výsledek determinačního koeficientu R^2 , jehož hodnota vyšla 0,14. Rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti je vysvětlen ze 14 % změnou růstu HDP. Program Excel udává významnost F 0,18 a převyšuje tak hladinu významnosti α . Užitý model je na základě významnosti F považován za statisticky nevýznamný, proto je platnost Okunova zákona v Plzeňském kraji zamítnuta.

3.7 Charakteristika Jihočeského kraje

Míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji ve druhém čtvrtletí roku 2012, byla 5,9 %. Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu v produktivním věku byl 7,29 %.

Podle výběrových šetření pracovních sil je v hospodářství kraje zaměstnáno přibližně 300 tis. Obyvatel, z toho okolo 30 % v průmyslu, 13% v obchodu a opravách spotřebního zboží, 10 % ve stavebnictví.

Počet obyvatel k roku 2012 byl 636 469. Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění v ČR. Ze sedmi okresů, kterými je tvořen, má největší hustotu zalidnění okres České Budějovice. Dalšími velkými městy jsou Tábor, Písek, Strakonice a Jindřichův Hradec.

Průměrná mzda od prvního do čtvrtého čtvrtletí roku 2012 činila 22 337 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 byl 181 975 korun.

Regionální HDP v roce 2011 byla 196 499 mil. korun a na tvorbě hrubého domácího produktu se kraj podílel pouze zhruba 6 %. Hodnota regionálního HDP zaznamenala zanedbatelný růst ve stálých cenách o 0,7 % oproti předchozímu roku.

Kraj se prezentuje především jako zemědělská oblast. Až v průběhu minulého století se rozvinul průmysl zaměřený na zpracovatelskou činnost. Zemědělství se převážně zaměřuje na pěstování obilovin, olejnin a pícnin a na produkci brambor. Celkově se zde vytváří 10 až 11 % zemědělské produkce celé republiky. V místních rybnících se vytváří polovina produkce ryb České republiky.

Průmyslová výroba je koncentrována v českobudějovické aglomeraci. Kraj nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti. Z odvětvového hlediska převažuje zpracovatelský průmysl, tady pak výroba motorových vozidel (vyjma motocyklů), přívěsů a návěsů a výroba potravinářských výrobků.³³

3.7.1 Analýza Jihočeského kraje

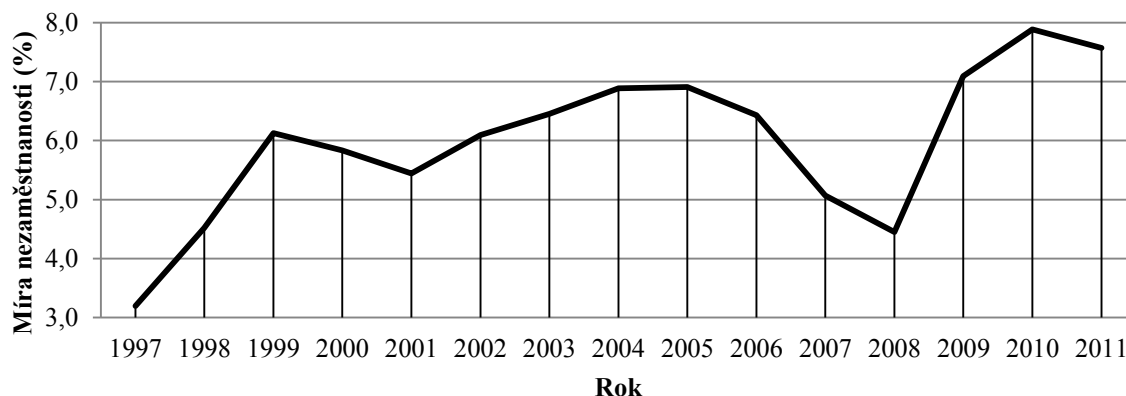
V Jihočeském kraji je měřena míra nezaměstnanosti, zachycena v grafu 3.15, v období mezi roky 1997 – 2011. Na počátku sledovaného období je míra nezaměstnanosti na úrovni 3,2 %, což je po celé sledované období nejnižší hodnota. V následujících letech, s výjimkou let 2000 a 2001 míra nezaměstnanosti rostla až do roku 2005, kdy byla zaznamenána míra nezaměstnanosti 6,9 %. Další tři roky se Jihočeské ekonomice dařilo snižovat míru nezaměstnanosti. V roce 2009, pravděpodobně v důsledku ekonomické krize, přišel téměř 3 % nárůst a v roce 2010 je v Jihočeském kraji zaznamenána zhruba 8 % míra nezaměstnanosti, nejvyšší hodnota za sledované období.

³³ CZSO *Charakteristika Jihočeského kraje | ČSÚ v Českých Budějovicích* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

V Jihočeském kraji měl příchod ekonomické krize v roce 2008 za následek výrazné zvýšení míry nezaměstnanosti. Kraj nebyl schopen do konce sledovaného období snížit míru nezaměstnanosti na úroveň před krizí.

graf 3. 15

Vývoj nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 1997 - 2011

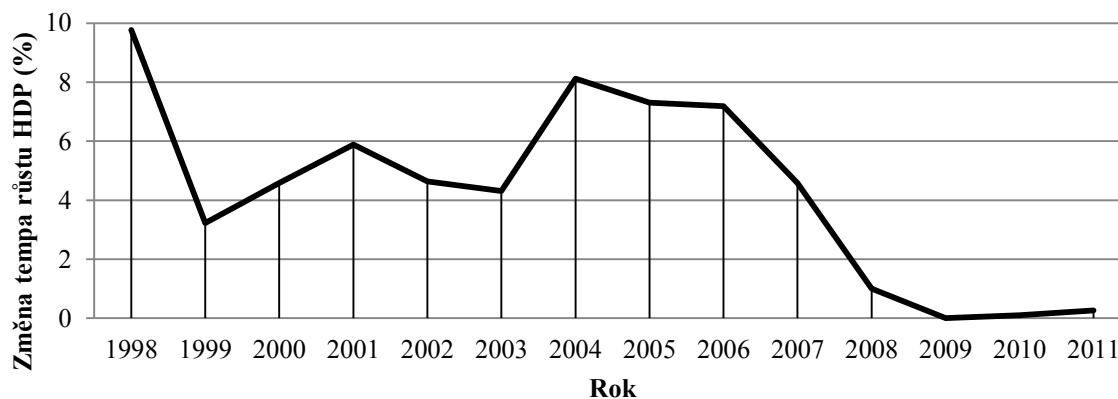
Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Jihočeského kraje, vlastní výpočty 2013

Změna tempa růstu HDP, zaznamenaná v grafu 3.16, je měřena od roku 1998. V tomto roce je také zaznamenán nejvyšší nárůst HDP oproti předchozímu roku, ten činí zhruba 10 %. V následujících letech se tempo růstu HDP zpomaluje a zrychluje, což demonstruje kolísavá křivka. V roce 2004 je zaznamenán 8 % nárůst oproti předchozímu roku, druhý nejvyšší za sledované období. Od tohoto roku začíná ekonomika Jihočeského kraje zpomalovat. Tato situace vrcholí v roce 2009, kdy je nárůst oproti předchozímu roku téměř nulový. Následující dva roky sledovaného období je v kraji zaznamenán zanedbatelný nárůst HDP.

V analýze změny tempa růstu HDP v Jihočeském kraji byl zjištěn neustálý nárůst regionální hodnoty HDP. V období mezi roky 2008 a 2010 (období, v němž se v ostatních krajích projevila ekonomická krize) byla statistickým úřadem zjištěna téměř totožná hodnota regionálního HDP. Ta se pohybovala na hodnotě okolo 195, 8 mil. korun. V žádném jiném ze sledovaných 14 krajů České republiky nenastala situace, že by po sledované období nenastal pokles hodnoty HDP. Lze tedy usuzovat, že se ekonomická krize, z hlediska HDP, projevila na Jihočeském kraji nejméně.

graf 3. 16

Změna růstu HDP v Jihočeském kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Jihočeského kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat pro analýzu Jihočeského kraje je 14. Při zjišťování míry vztahu mezi proměnnými byl vypočten korelační koeficient r , který vyšel $-0,15$. To vyjadřuje velmi slabý negativní lineární vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou růstu HDP v Jihočeském kraji. Z bodového grafu je zřejmé, že existují velké rozdíly mezi hodnotami předpokládanými a hodnotami naměřenými Statistickým úřadem. Koeficient determinace R^2 vyšel $0,02$. Změna růstu HDP tedy vysvětluje rozptyl hodnot ve změně míře nezaměstnanosti pouze z 2 %. Hodnota významnosti F je větší než hodnota spolehlivosti α , proto je model považován za statisticky nevýznamný. V Jihočeském kraji je platnost Okunova zákona zamítnuta.

3.8 Charakteristika kraje Vysočina

V kraji Vysočina byla ve druhém čtvrtletí roku 2012 změřena míra nezaměstnanosti 6 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let k 28. 2. 2013 byl 8,3 %. Třebíč je okres s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, naopak nejnižší míra nezaměstnanosti je v okrese Pelhřimov.

Mezi kraji České republiky náleží Vysočině třetí místo v nejnižší lidnatosti. V roce 2012 byl počet obyvatel 511 472. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 byla 22 307 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 byl 181 133 korun.

Ekonomická výkonnost kraje zaostává za celorepublikovým průměrem. Regionální HDP v roce 2012 byl 153 750 mil korun, což představuje mírný nárůst ve stálých cenách oproti předchozímu roku o 2,2 %.

V průmyslové výrobě jsou v kraji významné odvětví strojírenské a kovodělné, textilní, dřevozpracující a potravinářské. Průmyslovými centry jsou kromě okresních měst také města s dobrou dopravní dostupností.

Zemědělství kraje se vyznačuje velkovýrobním způsobem hospodaření. Většina zemědělských podniků se zaměřuje na kombinaci rostlinné a živočišné výroby.³⁴

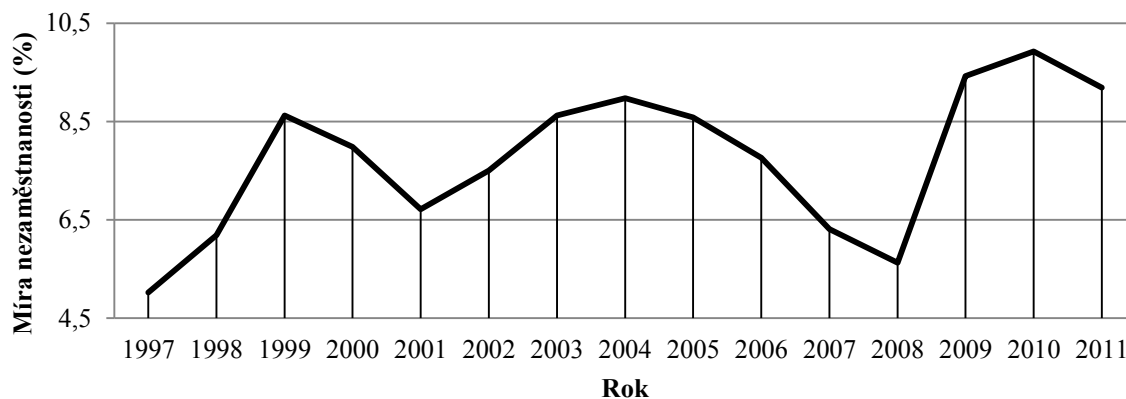
3.8.1 Analýza kraje Vysočina

Graf 3.17 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti v období od roku 1997 do roku 2011. Křivka začíná na hodnotě 5 %, což je nejnižší míra nezaměstnanosti za celé sledované období. Míra nezaměstnanosti do roku 2004 kolísala mezi hodnotami 6 – 8 %. Od roku 2005 se začíná ekonomice z hlediska snižování nezaměstnanosti v kraji Vysočina poměrně dařit. Klesající míra nezaměstnanosti se v roce 2008 dostala na druhou nejnižší úroveň ve sledovaném období, činila 5,6 %. Následující rok je zaznamenán nejvyšší procentuální změna, respektive nárůst nezaměstnanosti. V roce 2009 míra nezaměstnanosti vzrostla zhruba o 4 % oproti předchozímu roku na hodnotu 9,4 %. Kraji se do konce sledovaného období podařilo snížit úroveň míry nezaměstnanosti na hodnotu téměř totožnou z roku 2004, tedy hodnotu okolo 9 %.

³⁴ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Jihlavě* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

graf 3. 17

Vývoj nezaměstnanosti v kraji Vysočina v letech 1997 - 2011

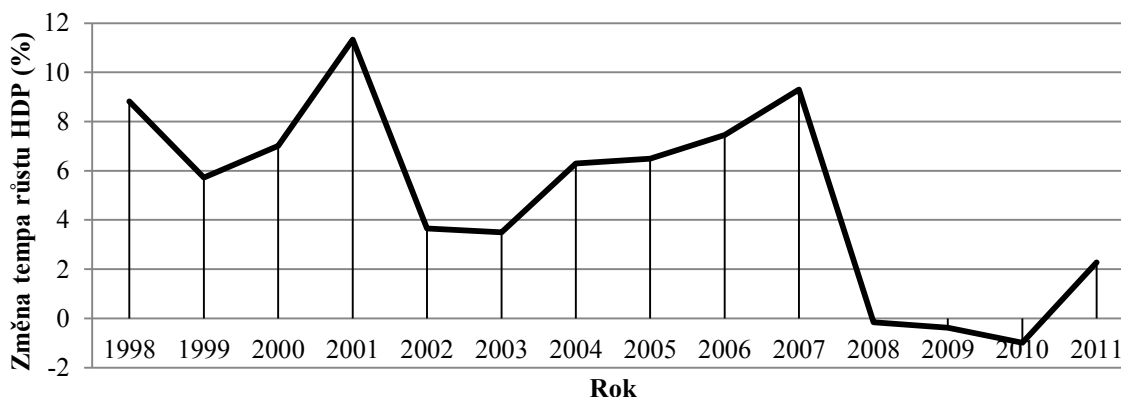

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost kraje Vysočina, vlastní výpočty 2013

Procentuální změna tempa růstu HDP v kraji Vysočina je graficky zpracována v grafu 3.18. Sledované období začíná rokem 1998 a končí rokem 2011. Na začátku období je zaznamenán zhruba 9 % nárůst oproti předchozímu roku, následující rok se tempo růstu zpomalilo. V roce 2001 je zaznamenán nejvyšší nárůst HDP oproti předešlému roku. Nárůst byl v roce 2001 zhruba 11 %. V letech 2003 – 2007 dochází v kraji Vysočina k neustálému zrychlování tempa růstu HDP. Rok 2007 zaznamenal druhý nejvyšší nárůst HDP oproti předchozímu roku, ten je zhruba 9 %. Trend nepřetržitého zrychlování tempa růstu HDP byl porušen v roce 2008, kdy dochází k zanedbatelnému poklesu o 0,2 % a do roku 2010 je v kraji vykazována zhruba stejná hodnota HDP. Po této stagnaci kraj vykazuje zhruba 2 % růst.

graf 3. 18

Změna tempa růstu HDP v kraji Vysočina v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP kraje Vysočina, vlastní výpočty 2013

Pro analýzu kraje Vysočina byla stanovena četnost sledovaných na 14. Korelační koeficient r udává míru vztahu mezi dvojicí proměnných. V kraji Vysočina je vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou růstu HDP $-0,44$. To lze interpretovat jako střední negativní lineární vztah mezi dvěma proměnnými. Koeficient determinace R^2 , který byl vypočítán v rámci regresní analýzy v programu Excel, udává hodnotu $0,19$. Rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) je vysvětlen nezávislou proměnnou (změna tempa růstu HDP) z 19% . Výsledná významnost F je vyšší než hladina spolehlivosti α , která byla stanovena na 5% . Užity model je považován za statisticky nevýznamný. Platnost Okunova zákona se ve sledovaném období v kraji Vysočina neprokázala, jeho platnost v kraji je tedy zamítnuta.

3.9 Charakteristika Pardubického kraje

V Pardubickém kraji byla k třetímu čtvrtletí roku 2012 zjištěna míra nezaměstnanosti $7,8\%$. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku k 28. 2. 2013 byl $7,85\%$.

V roce 2012 byl počet obyvatel Pardubického kraje $516\,440$. Nejlidnatějším okresem kraje je okres Pardubice, dále okresy Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim.

Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila $22\,058$ korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl $177\,875$ korun.

Zásadní měrou se na tvorbě HDP v kraji podílejí služby, stěžejní je i průmysl a stavebnictví. Hodnota regionálního HDP v roce 2011 dosáhla 153 224 mil. korun, to je růst ve stálých cenách o 2,6 % oproti předchozímu roku.

Kraj se v posledních letech potýká s nepříznivým ekonomickým vývojem, za kterým mimo jiné může stát útlum bytové výstavby. V roce 2011 Pardubický kraj vykazoval druhý nejnižší počet zahájených bytů na 1000 obyvatel během posledních deseti let. Oproti roku 2010 bylo zahájeno o 10 % bytů více, avšak počet dokončených bytů v kraji oproti roku 2010 poklesl o 22,5 % a po přepočtu na 1000 obyvatel byl Pardubický kraj v roce 2011 mezi kraji osmý nejnižší. Největší počet bytů v rámci kraje byl dokončen v okrese Pardubice, nejméně bytů bylo dokončeno v okrese Svitavy.

Pardubický kraj má mnohé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Při svém dalším rozvoji těžit ze své výhodné polohy z hlediska dopravního spojení. Územím kraje prochází 542 km železničních tratí, k nejvýznamnějším uzlům patří města Pardubice a Česká Třebová, která tvoří součást mezinárodní železniční magistrály Berlín – Praha – Brno – Vídeň.³⁵

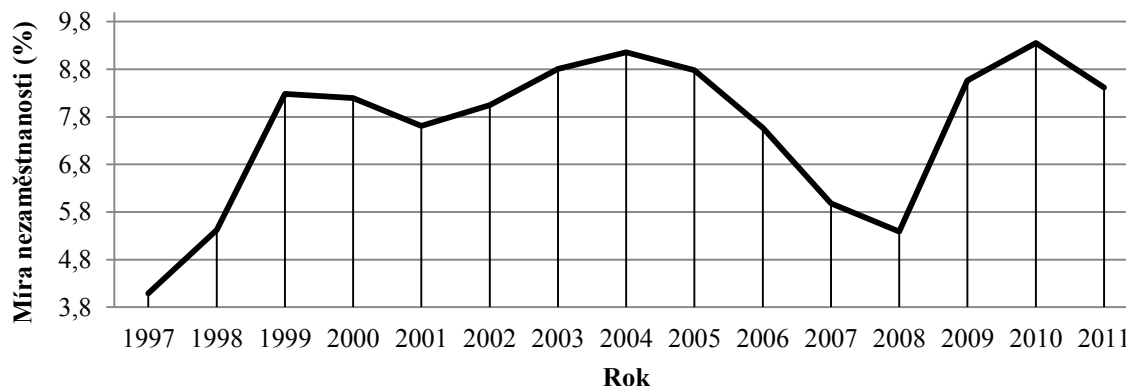
3.9.1 Analýza Pardubického kraje

Křivka znázorňující vývoj nezaměstnanosti, v Pardubickém kraji v období roku 1997 – 2011, je zachycena v grafu 3.19. Ve sledovaném období byla zjištěna nejnižší úroveň míry nezaměstnanosti právě na začátku sledovaného období, v roce 1997. Hodnota se pohybovala okolo 4 %. Od roku 1998 následoval (výjimkou je roku 2001) nepřetržitý nárůst míry nezaměstnanosti, který se v roce 2004 vyšplhal na hodnotu okolo 9 %. To je nejvyšší hodnota (společně s rokem 2010) ve sledovaném období. Do roku 2008 se Pardubické ekonomice daří snižovat míru nezaměstnanosti. V roce 2009 je zaznamenán 3% nárůst míry nezaměstnanosti, nejvyšší ve sledovaném období. Pardubická ekonomika v tomto roce reagovala na příchod ekonomické krize. Míra nezaměstnanosti v kraji sice razantně vzrostla, ale pouze na úroveň, která v kraji byla již v roce 2004. Lze tedy říci, že ekonomická krize z hlediska míry nezaměstnanosti nedostala Pardubický kraj do situace, se kterou by se ve sledovaném období ještě nesetkal.

³⁵ CZSO *Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2011) | ČSÚ v Pardubicích* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje

graf 3. 19

Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v letech 1997 - 2011

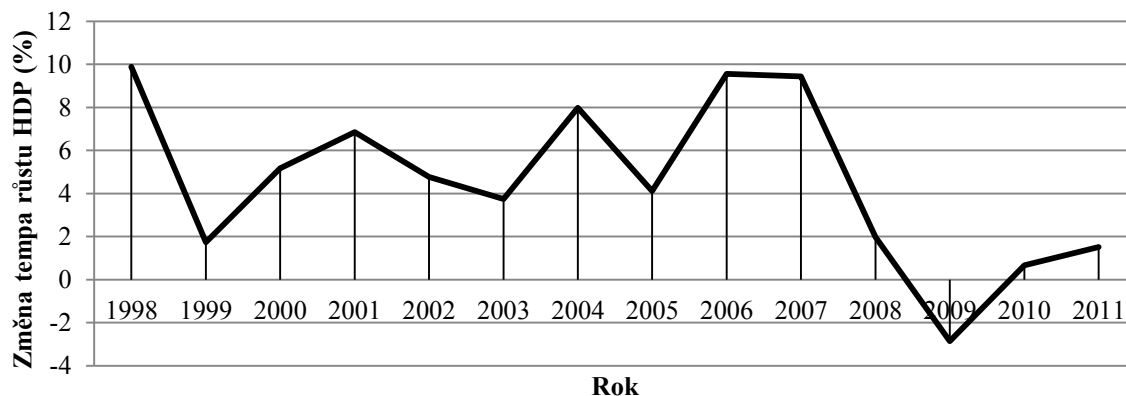

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Pardubického kraje, vlastní výpočty 2013

Změnu tempa růstu HDP v Pardubickém kraji znázorňuje graf 3.20. V roce 1998 byl zaznamenán 10 % nárůst HDP, nejvyšší nárůst ve sledovaném období. Po roce 1999 je tempo růstu HDP 2 %, křivka je kolísavá a pohybuje se v intervalu 4 - 8 %. Výrazně se Pardubické ekonomice daří v letech 2006 a 2007, kdy se růst pohybuje okolo 9,5 %. Poté následuje zřetelné zpomalení tempa růstu a v roce 2009 dochází v Pardubickém kraji k poklesu hodnoty HDP o necelé 3 %. Kraj do konce sledovaného období nevykázal stejnou, nebo vyšší hodnotu HDP než byla hodnota z roku 2008 (období před ekonomickou krizí).

graf 3. 20

Změna tempa růstu HDP v Pardubickém kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Pardubického kraje, vlastní výpočty 2013

Pro analýzu Pardubického kraje byla zvolena četnost sledovaných dat na 14. Na základě ukazatele korelačního koeficientu r , který vyšel $-0,54$, lze pojmenovat lineární vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a růstem HDP jako středně silný negativní. Rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti je vysvětlen z 30 % nezávislou proměnnou, tedy změnou tempa růstu HDP. Významnost F udává hodnotu lehce pod hladinou významnosti α , model je považován za statisticky významný a může být ověřena platnost Okunova zákona. Z teoretické části je známo, že na každá 2 – 3 %, o něž poklesne reálný produkt, oproti potenciálnímu se zvýší míra nezaměstnanosti o 1 %. Koeficient souboru X_1 , který byl vyhodnocen programem Excel při regresní analýze, by se měl pohybovat v rozmezí $-0,5$ až $-0,3$. V případě Pardubického kraje se ovšem koeficient pohybuje okolo hodnoty $-0,2$. Platnost Okunova zákona je tedy v Případě Pardubického kraje zamítnuta.

3.10 Charakteristika Královéhradeckého kraje

Míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji byla ke třetímu čtvrtletí roku 2012 statistickým úřadem zjištěna 6,9 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku k 28. 3. 2013 byl 6,9 %.

Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2011 v hospodářství kraje zaměstnáno celkem 252,3 tisíc osob, převažoval zpracovatelský průmysl, který zaměstnával 30 %, dále 11 % velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel, 9 % stavebnictví, 7 % bylo zaměstnáno v dopravě a skladování, ve zdravotnictví a sociální péči a v odvětví vzdělání. Zbytek byl zaměstnán v odvětví veřejné správy, ubytování, pohostinství, zemědělství, lesnictví a rybářství.

V roce 2012 měl Královéhradecký kraj 522 946 obyvatel. Nejlidnatějším okresem je Hradec Králové, populačně nejmenším pak je okres Rychnov nad Kněžnou. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 22 827 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl 180 585 korun.

Regionální HDP za rok 2011 byl 174 701 mil. korun, což je zanedbatelný nárůst v stálých cenách o 0,8 % oproti předchozímu roku.

Kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, zemědělství do oblastí Polabí. Cestovní ruch se koncentruje v oblasti Krkonoše. Krkonošský národní park na území kraje zasahuje dvěma třetinami své výměry.

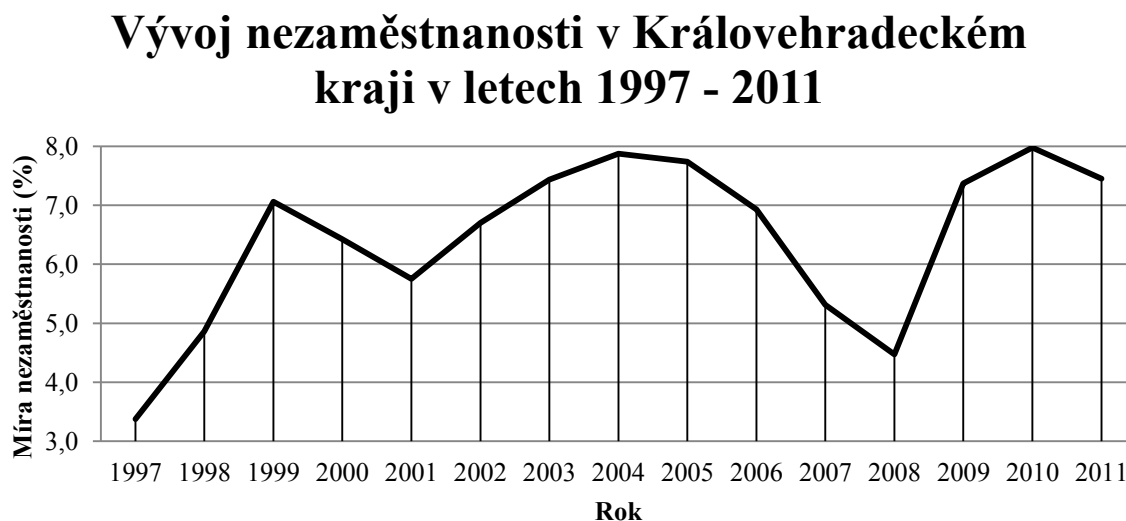
V zemědělství převažuje v rostlinné výrobě pěstování obilovin, řepky a kukuřice. V živočišné výrobě převažuje chov skotu a prasat.

V průmyslu převažuje z hlediska odvětvového podle počtu zaměstnanců průmysl zpracovatelský, v rámci tohoto průmyslu pak převažuje výroba motorových vozidel, výroba elektrických zařízení a textilní výroba. Kraj nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti v rámci České republiky, v roce 2011 podíl na tržbách průmyslových podniků činil 3,9 %.³⁶

3.10.1 Analýza Královehradeckého kraje

Míra nezaměstnanosti v Královehradeckém kraji je znázorněna v grafu 3.21. Ve sledovaném období zaznamenala nejnižší úroveň v roce 1997, hodnota činila 3,4 %. Do roku 2001 se střídal nárůst a pokles v míře nezaměstnanosti. Do roku 2004 následoval trvalý nárůst až na hodnotu okolo 8 %, společně s rokem 2010 je to nejvyšší hodnota ve sledovaném období. Od tohoto roku se Karlovarské ekonomice daří snižovat míru nezaměstnanosti až na hodnotu 4,5 %, což je druhá nejnižší hodnota ve sledovaném období. V důsledku ekonomické krize, která zasáhla Českou republiku v roce 2009, je v tomto roce v Karlovarském kraji zaznamenán 3 % nárůst míry nezaměstnanosti oproti předchozímu roku za sledované období. O rok později dosáhla míra nezaměstnanosti nejvyšší hodnoty ve sledovaném období, 8 %.

graf 3. 21

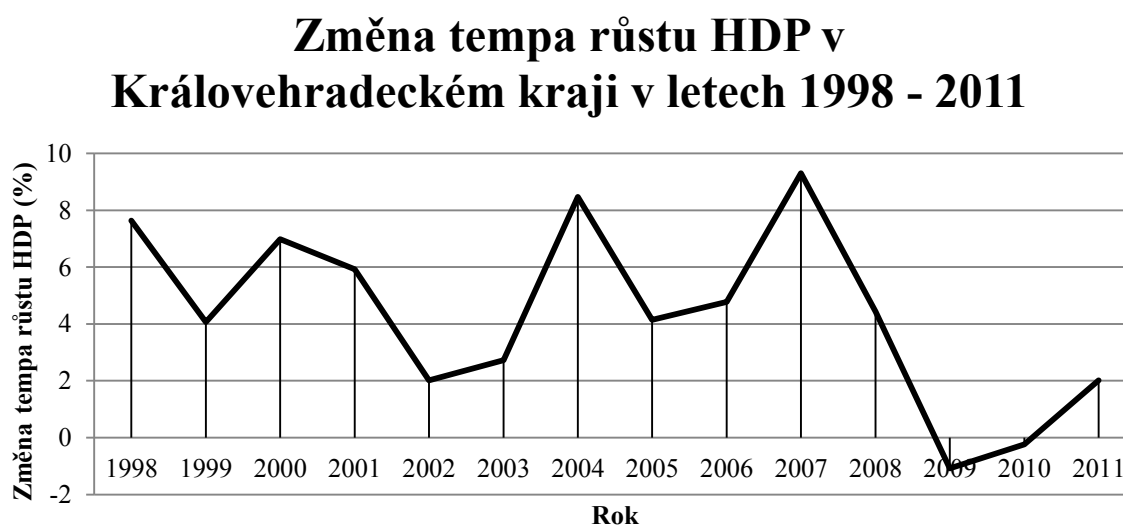
Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Královehradeckého kraje, vlastní výpočty 2013

Změna tempa růstu HDP v Královehradeckém kraji je graficky zpracován a znázorněn v grafu 3.22. Křivka grafu je kolísavá. Její chování vypovídá o průběhu ekonomického cyklu.

³⁶ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Hradci Králové* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje

Po většinu sledovaného období se hodnota HDP zvyšuje. V roce 2004 je zaznamenán 8,5 % nárůst oproti předchozímu roku, druhý nejvyšší ve sledovaném období. Nejvyšší nárůst oproti předešlému roku je 9,3 %, zaznamenán v roce 2007. Od tohoto roku se tempo růstu HDP v Karlovarském kraji zpomaluje a v roce 2009 je zaznamenán pokles hodnoty HDP. HDP poklesl oproti předchozímu roku o 1 %. Následující rok Královehradecký kraj vykazuje téměř totožnou hodnotu HDP.

graf 3. 22

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Královehradeckého kraje, vlastní výpočty 2013

Počet sledování pro analýzu Královehradeckého kraje je 14. Mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP v kraji existuje středně silný negativní lineární vztah. Tato skutečnost je vyjádřena hodnotou korelačního koeficientu r , který byl programem Excel vyčíslen na $-0,5$. Determinační koeficient byl vypočten na hodnotu $0,24$. To znamená, že rozptyl hodnot závislé proměnné (změna míry nezaměstnanosti) je vysvětlen z 24 % proměnnou nezávislou (změna růstu HDP). Významnost F je větší než hladina spolehlivosti α , proto je užitý model považován za statisticky nevýznamný a platnost Okunova zákona se rovněž zamítá.

3.11 Charakteristika Olomouckého kraje

Ve třetím čtvrtletí roku 2012 byla zjištěna statistickým úřadem míra nezaměstnanosti 8,2 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku byl k 28. 2. 2013 byl 9,96 %.

Počet obyvatel v Olomouckém kraji v roce 2012 byl 637 609. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 22 487 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 byl 173 350 korun.

Regionální hodnota HDP pro Olomoucký kraj v roce 2011 činila 178 815 mil. korun, oproti předešlému roku je to nárůst ve stálých cenách o 2,1 %. Na tvorbě HDP se kraj podílel v roce 2011 jen 4,7 %, v přepočtu na jednoho obyvatele dosahoval jen 76,5 % republikového průměru.

Olomoucký kraj je oblastí průmyslovou s rozvinutými službami. Okresy kraje jsou ekonomicky stabilní a dostatečně rozmanité, okres Jeseník a severní část okresu Šumperk však kvůli své poloze, dopravní dostupnosti i narušení sociálního a hospodářského života po druhé světové válce patří k ekonomicky slabším regionům.

V kraji působí řada tradičních průmyslových podniků. Se zemědělskou výrobou se pojí množství potravinářských podniků, z dalších odvětví průmyslu je rozvinutý textilní a oděvní průmysl, výroba strojů a zařízení, průmysl optiky a optických zařízení. V roce 2011 v Olomouckém kraji sídlilo 157 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Ve statistickém registru ekonomických subjektů bylo koncem roku 2011 zaregistrováno 138 970 podniků, organizací a podnikatelů. Převážná část byla tvořena soukromými podnikateli zapsaných dle živnostenského zákona a obchodní společnosti.³⁷

3.11.1 Analýza Olomouckého kraje

Míra nezaměstnanosti v Olomouckém kraji je zachycena v grafu 3.23. Začíná ve sledovaném období na poměrně vysoké hodnotě 6,5 %. Do roku 1999 se v Olomouckém kraji nezaměstnanost vyšplhá na hodnotu přibližně 12 %. Okolo této míry nezaměstnanost v kraji osciluje do roku 2004. Po tomto roce se v kraji daří snižovat míru nezaměstnanosti až na hodnotu 6,6 %, což je přibližně stejná míra nezaměstnanosti jako v roce 1997. V roce 2009 je zaznamenán nárůst 4,5 %, nejvyšší nárůst nezaměstnanosti ve sledovaném období.

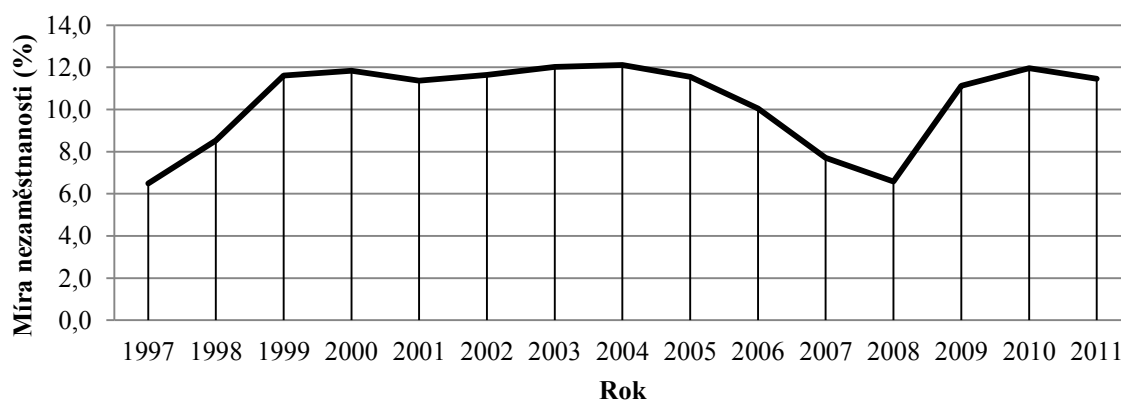
Ekonomická krize se v Olomouckém kraji projevila jako v ostatních krajích v roce 2009 zvýšením nezaměstnanosti na hodnotu 11,5 %. Tato hodnota nezaměstnanosti během ekonomické krize není nejvyšší za sledované období. V letech 2003 a 2004 byla míra nezaměstnanosti na vyšší úrovni než během ekonomické krize. Proto lze tvrdit, že pro

³⁷ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Olomouci* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

Olomouckou ekonomiku z hlediska nezaměstnanosti nebyla ve sledovaném období nejobtížnější etapa po vypuknutí krize, ale ještě před ní.

graf 3. 23

Vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v letech 1997 - 2011

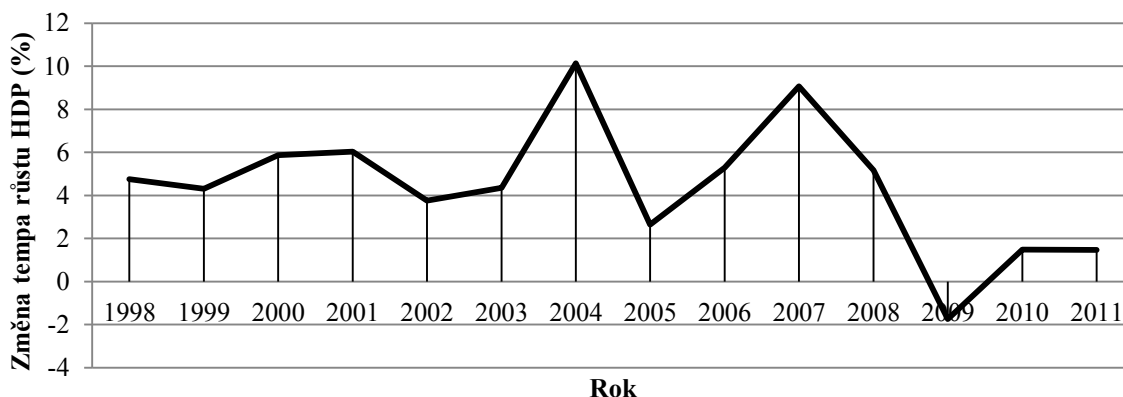

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP olomouckého kraje, vlastní výpočty 2013

Tempo růstu HDP v Olomouckém kraji je zachyceno v grafu 3.24. Mezi lety 1998 – 2003 se tempo růstu HDP v kraji pohybovalo v intervalu zhruba 4 – 6 %. V roce 2004 je ve sledovaném období zaznamenán nejvyšší procentuální nárůst HDP v kraji oproti předchozímu roku. Jednalo se zhruba o 10 % nárůst. Další rok se tempo růstu výrazně zpomalilo, další dva roky měla křivka rostoucí trend. Roku 2009 je zaznamenán jediný pokles hodnoty HDP, zhruba 2 %. Do konce sledovaného období kraj vykazuje hodnotu HDP vyšší, než byla před poklesem z roku 2008.

graf 3. 24

Změna tempa růstu HDP v Olomouckém kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Olomouckého kraje, vlastní výpočty 2013

Pro analýzu Olomouckého kraje bylo uskutečněno 14 pozorování. Korelační koeficient r udává hodnotu $-0,57$. To znamená negativní střední lineární závislost mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP. Rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti je vysvětlen z 33 % změnou tempa růstu HDP, což ukazuje determinální koeficient R^2 , jehož hodnota vyšla $0,33$. Hodnota významnosti F vyšla $0,03$ a je nižší než hladina významnosti α . Lze tedy užitý model považovat za statisticky významný. Koeficient souboru x_1 se pohybuje v rozmezí od $-0,5$ do $-0,3$, konkrétní hodnota je $-0,34$. Platnost Okunova zákona lze v Olomouckém kraji považovat za prokázanou.

3.12 Charakteristika Jihomoravského kraje

Míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji ve třetím čtvrtletí roku 2012 byla 8 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku činil 8,79 %. Dle výsledků výběrového šetření pracovních sil z roku 2011, míra ekonomické aktivity obyvatelstva nedosahuje republikového průměru. Jihomoravský kraj zaznamenal pokles počtu zaměstnaných v hlavním zaměstnání. Nejvyšší podíl má v kraji průmysl, zejména odvětví zpracovatelského průmyslu.

Počet obyvatel kraje v roce 2012 byl 369 083. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 24 181 korun, disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 byl 185 617 korun.

Regionální HDP v roce 2011 činil 396 083 mil. korun, zaznamenal nárůst ve stálých cenách o 2,4 % ve srovnání s předešlým rokem. Jihomoravský kraj je region s významným ekonomickým potenciálem. Vytvořený hrubý domácí produkt tvoří zhruba desetinu hrubého domácího produktu České republiky.

Brno a jeho okolí má průmyslovou tradici, proto má dominantní postavení v ekonomice kraje zpracovatelský průmysl, opomenout nelze ani obchod a opravy spotřebního zboží. Pro jižní oblasti kraje je tradičním odvětvím zemědělství. Téměř 60 % celkové rozlohy kraje tvoří zemědělská půda, z níž připadá 83 % na ornou půdu. Nejvyšší podíl orné půdy na zemědělské mají okresy Vyškov a Znojmo. Zemědělství je zaměřeno především na obiloviny, řepku a cukrovku. Jihočeský kraj disponuje nadprůměrnými přírodními předpoklady pro vinařství, ovocnářství a zelinářství. V kraji je více jak 90 % plochy vinic v České republice. Vinařství převažuje v okrese Břeclav, Hodonín, Znojmo a částečně také Brno-venkov. V živočišné výrobě zaujímá kraj jedno z předních míst v chovu prasat a drůbeže.

Jihomoravský kraj má důležitou tranzitní funkci. Kostru dopravního systému tvoří dálnice D1, D2 a rychlostní komunikace R43 a R52. Kraj disponuje civilním letištěm v Brně – Tuřanech, krajem také prochází dva hlavní železniční koridory propojující země EU. Brno je členem sdružení evropských měst se zájmem o vybudování rychlé železnice.³⁸

3.12.1 Analýza Jihomoravského kraje

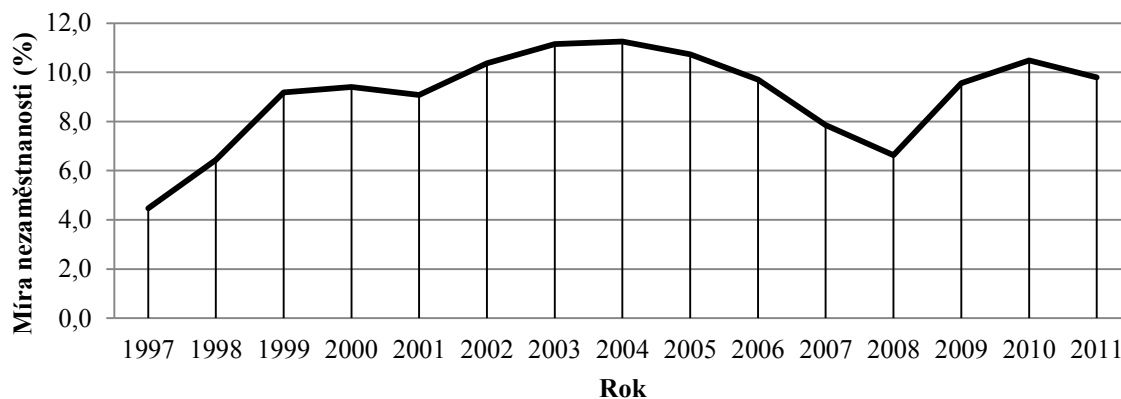
Nezaměstnanost v Jihočeském kraji, znázorněna v grafu 3.25, začíná ve sledovaném období na hodnotě 4,5 %. Za sledované období už není zaznamenána míra nezaměstnanosti na tak nízké úrovni. Míra nezaměstnanosti od počátku sledovaného období, s výjimkou roku 2001, neustále rostla. V roce 2004 dosáhla nejvyšší hodnoty ve sledovaném období, 11,3 %. Od následujícího roku začíná míra nezaměstnanosti v kraji klesat do roku 2008. Následující rok, v důsledku ekonomické krize roste míra nezaměstnanosti na úroveň 10,5 %.

V Olomouckém kraji se projevila ekonomická krize nejvyšším procentuálním nárůstem nezaměstnanosti za sledované období. Míra nezaměstnanosti ovšem nebyla nejvyšší během krize, ale kolem roku 2004. Lze tedy tvrdit, že ekonomická krize z hlediska nezaměstnanosti nepředstavovala pro kraj nejobtížnější etapu ve sledovaném období.

³⁸ CZSO *Charakteristika Jihomoravského kraje* | ČSÚ v Brně [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_jihomoravskeho_kraje

graf 3. 25

Vývoj nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji v letech 1997 - 2011

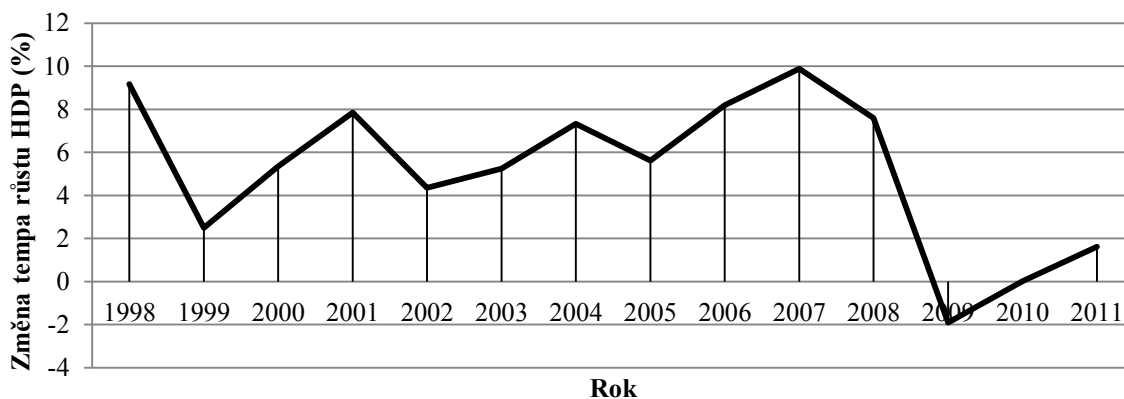

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Jihomoravského kraje, vlastní výpočty 2013

Změny v růstu HDP za sledované období pro Jihomoravský kraj zachycuje graf 3.26. Druhý nejvyšší procentuální nárůst oproti předchozímu roku kraj zaznamenal v prvním roce sledovaného období, jednalo se o 9 % nárůst. Křivka znázorňující tempo růstu HDP v kraji je kolísavá. V roce 2007 je zaznamenán zhruba 10 % nárůst, nejvyšší procentuální nárůst oproti předchozímu roku ve sledovaném období. Následně se ekonomika Jihomoravského kraje zpomaluje a v roce 2009 je zaznamenán jediný pokles hodnoty HDP za sledované období. Do konce sledovaného období Jihomoravská ekonomika nebyla schopna vyprodukovat vyšší hodnotu HDP, než byla hodnota HDP před poklesem z roku 2009, tedy hodnota před propuknutím ekonomické krize.

graf 3. 26

Změna tempa růstu HDP v Jihomoravském kraji v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Jihomoravského kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat pro Jihomoravský kraj je 14. Mezi proměnnými existuje středně silný negativní lineární vztah. To lze usuzovat z výsledku korelačního koeficientu r , který vyšel -0,58. Determinační koeficient R^2 vyšel 0,34. Změna tempa růstu HDP vysvětluje rozptýl hodnot změny míra nezaměstnanosti z 34 %. Hodnota významnosti F vyšla 0,28 a je nižší než hladina významnosti α , s užitým modelem lze tedy dále pracovat při analýze, jelikož je považován za statisticky významný. Koeficient souboru x_1 je programem Excel vyčíslen na hodnotu -0,24, což není hodnota, která by náležela intervalu od -0,5 do -0,3. Platnost Okunova zákona v Jihomoravském kraji je zamítnuta.

3.13 Charakteristika Zlínského kraje

Ke třetímu čtvrtletí roku 2012 byla ve Zlínském kraji zjištěna míra nezaměstnanosti 7,7 %. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let k 28. 2. 2013 byl 8,65 %. V rámci kraje měl nejvyšší míru nezaměstnanosti okres Kroměříž, naopak nejnižší okres Zlín.

V roce 2012 ve Zlínském kraji žilo 587 693 obyvatel. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí roku 2012 činila 22 173 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele za rok 2011 činil 178 902 korun.

Hodnota regionálního HDP ve Zlínském kraji byla za rok 2012 182 413 mil. korun. Oproti předešlému roku je to nárůst ve stálých cenách o 2,7 %.

Přestože je kraj chudý na nerostné suroviny, jsou zde využívána především ložiska cihlářských hlín a ložiska štěrkopísku. V kraji se těží také pískovec a stavební kámen. Jsou zde naleziště ropy a zemního plynu, ovšem jen v malé míře.

Půdní fond kraje je tvořen ze 49 % zemědělskou a z 51 % nezemědělskou půdou. Nejvíce zemědělské půdy má okres Uherské Hradiště. Výrazně vyšší podíl nezemědělské půdy je v okrese Vsetín. Nezemědělská půda je zde tvořena z 83,8 % převážně smrkovými lesy.

Ekonomika kraje je založena na zhodnocování vstupních surovin a polotovarů. Na exportu kraje se negativně odráží poloha kraje v rámci České republiky.

V průmyslu tvoří potenciál podniky zpracovatelského průmyslu. Především jde o podniky průmyslu kovodělného, dřevozpracujícího, elektrotechnického a textilního. Charakteristickou stránkou těchto odvětví je ovšem nízká úroveň modernizace výroby ve srovnání s Českou republikou.³⁹

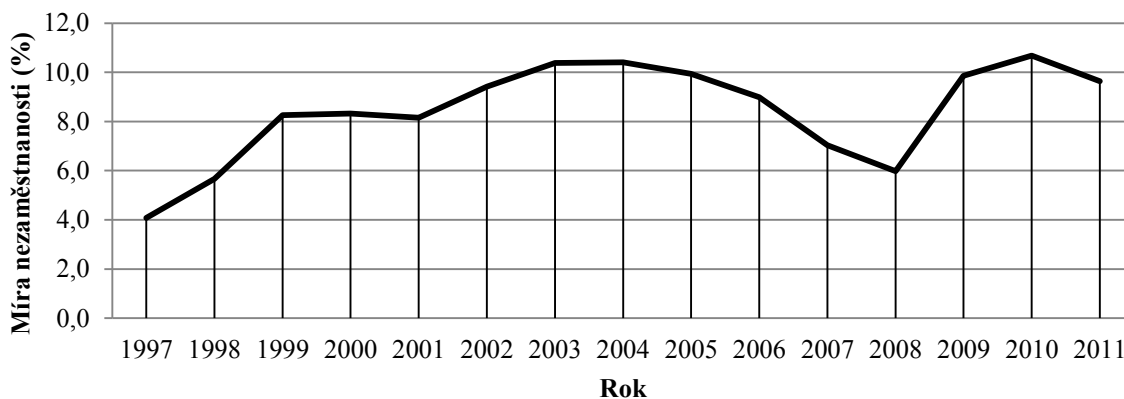
3.13.1 Analýza Zlínského kraje

V grafu 3.27 je zaznamenán vývoj nezaměstnanosti ve Zlínském kraji. V kraji začíná míra nezaměstnanosti za sledované období na hodnotě 4 %. Od tohoto roku se míra nezaměstnanosti zvyšuje, vyjma roku 2001, na úroveň 10,4 %. Tato hodnota byla zaznamenána v letech 2003 a 2004 jako druhá nejvyšší ve sledovaném období. Počínaje rokem 2005 se kraji daří snižovat míru nezaměstnanosti na úroveň 6 %. V roce 2009 je zaznamenán 4% nárůst. Nejvyšší nárůst nezaměstnanosti ve sledovaném období, lze to vysvětlit jako důsledek propuknutí ekonomické krize. Míra nezaměstnanosti v roce 2010 vyšplhala na svou nejvyšší úroveň ve sledovaném období, zhruba na 11 %.

³⁹ CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ ve Zlíně* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje

graf 3. 27

Vývoj nezaměstnanosti v Zlínském kraji v letech 1997 - 2011

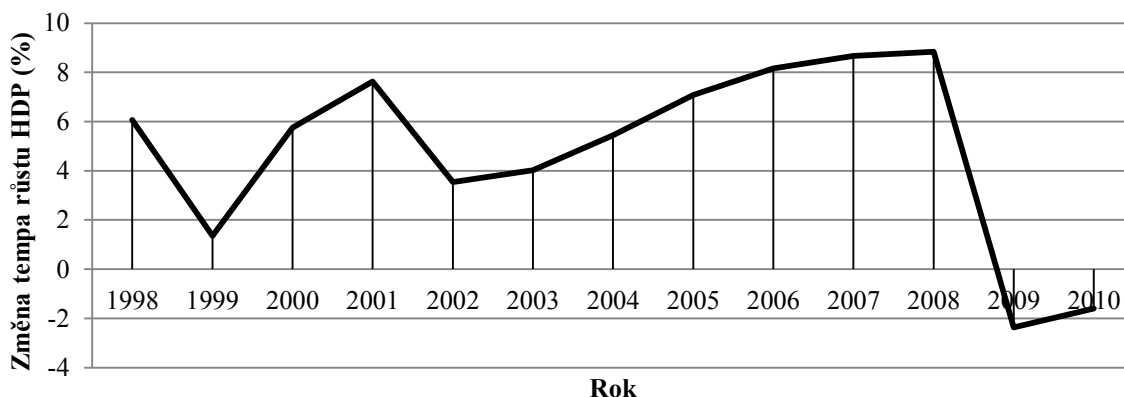
Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Zlínského kraje, vlastní výpočty 2013

Sledované období pro analýzu změny růstu HDP ve Zlínském kraji končí rokem 2010, jelikož ČSÚ poskytuje údaje o HDP ve Zlínském kraji pouze do tohoto roku.

Křivka v grafu 3.28 je od počátku sledovaného období do roku 2002 kolísavá. Počínaje rokem 2003 do roku 2008 se Zlínské ekonomice z hlediska tempa růstu HDP poměrně daří. V tomto roce je také zaznamenán nejvyšší procentuální nárůst hodnoty HDP oproti předchozímu roku, jedná se o nárůst okolo 9 %. Z grafu je očividné, že s rokem 2009 přišlo náhlé a výrazné zpomalení, respektive pokles hodnoty HDP oproti předchozímu roku. Je zaznamenán zhruba 2 % pokles a v následujícím roce klesla hodnota HDP o další zhruba 1,5 %.

graf 3. 28

Změna tempa růstu HDP v Zlínském kraji v letech 1998 - 2010

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Zlínského kraje, vlastní výpočty 2013

Pro analýzu Zlínského kraje bylo stanoveno 13 pozorování. Síla vztahu je vyjádřena korelačním koeficientem r , který program Excel vyčíslil na hodnotu $-0,83$. Tato hodnota vyjadřuje skutečnost, že mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou růstu HDP existuje silný negativní lineární vztah. Ve Zlínském kraji existuje nejsilnější vztah ve sledovaném období, mezi těmito dvěma proměnnými, ze všech krajů České republiky. Koeficient determinace R^2 vyšel $0,7$. Znamená to, že rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti je vysvětlen ze $70\ %$. Hodnota významnosti F je nižší než hladina významnosti α , proto lze považovat užitý model za statisticky významný. Hodnota koeficient souboru X_1 byla programem Excel vyčíslena na hodnotu $-0,35$ a náleží tedy do intervalu od $-0,5$ až $-0,3$. Z tohoto důvodu lze platnost Okunova zákona ve Zlínském kraji považovat za prokázanou.

3.14 Charakteristika Moravskoslezského kraje

V Moravskoslezském kraji byla za třetí čtvrtletí roku 2012 zjištěna míra nezaměstnanosti $9,4\ %$. Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v produktivním věku k 28. 2. 2013 byl $9,99\ %$.

Nejnižší míru nezaměstnanosti v kraji zaznamenává Frýdek- Místek, vysokou míru nezaměstnanosti vykazují okresy Bruntál a Karviná, ty zauímají jedny z posledních míst mezi všemi okresy v České republice. Dlouhodobá nezaměstnanost je v kraji výrazně vyšší, než je celorepublikový průměr.

Přestože Moravskoslezský kraj v současnosti prožívá útlum těžkého průmyslu a dobývání surovin, výběrové šetření pracovních sil zjistilo, že v průmyslových odvětvích pracuje více než třetina z celkového počtu osob naměstnaných v národním hospodářství, dalších zhruba 12 % pracuje v obchodu a opravách zboží.

Počet obyvatel v kraji v roce 2012 činil 1 226 602, což z něj dělá třetí nejlidnatější město České republiky. Patří mu ovšem se svými 300 obcemi prvenství v nejmenším počtu sídel. Průměrná mzda za první až čtvrté čtvrtletí v roce 2012 činila 23 577 korun. Disponibilní důchod domácností na obyvatele v roce 2011 činil 177 283 korun.

Rozložení mezd mezi odvětvími je podobné ostatním krajům ČR. Nejvyšší mzdy jsou v sektorech výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, těžba a dobývání, informační a komunikační činnost, peněžnictví a pojišťovnictví. Nejnížší mzdy jsou v odvětvích ubytování, stravování a pohostinství.

Regionální HDP za rok 2011 činilo 392 166 mil. korun, to je nárůst ve stálých cenách o 3,6 % oproti předchozímu roku.

Kraj patří mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jeho odvětvová struktura však dnes znamená nemalé problémy související s restrukturalizací tohoto regionu, s řešením sociálních problémů konkrétně výše nezaměstnanosti.

Jádrem průmyslu je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, jejíž industrializace byla spojena s vyžíváním místního nerostného bohatství, konkrétně koksovatelného černého uhlí a s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví. V kraji je soustředěna těžba téměř celé produkce černého uhlí České republiky. Vedle tradičního odvětví se v kraji prosazuje výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků a chemický a farmaceutický průmysl.

V důsledku poklesu průmyslové výroby od počátku devadesátých let dochází k podstatnému zlepšení životního prostředí kraje, používáním šetrnějších technologií a investicím do ekologických opatření. Přesto je kraj jedním z nejzatíženějších oblastí v ČR, jelikož byly v minulosti znečištěny všechny složky životního prostředí. Za nejzávažnější

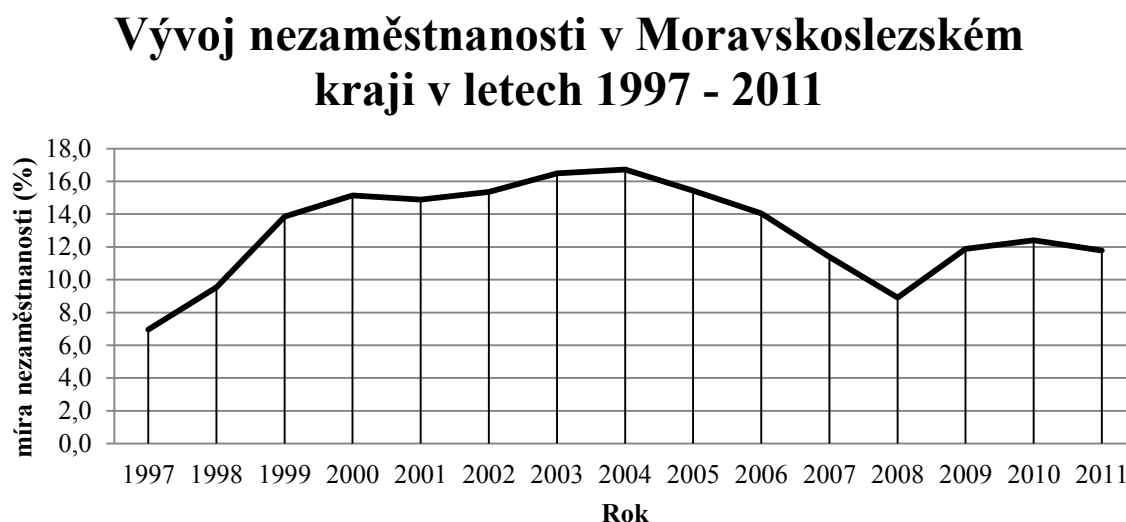
problémy se dnes jeví kontaminace půdy a podzemních vod v důsledku průmyslové činnosti, důlní poklesy a znečištění povrchových vod a ovzduší.⁴⁰

3.14.1 Analýza Moravskoslezského kraje

Jak již bylo řečeno v charakteristice Moravskoslezského kraje, míra nezaměstnanosti v kraji je vyšší než celorepublikový průměr. Tuto skutečnost znázorňuje graf 3.29. Na počátku sledovaného období je míra nezaměstnanosti 7 %. Tato hodnota je poměrně vysoká, přesto je to nejnižší míra nezaměstnanosti za sledované období. Nezaměstnanost v kraji neustále rostla, vyjma roku 2001, na úroveň 16,7 %, nejvyšší míru nezaměstnanosti ve sledovaném období. Od tohoto roku se kraji daří snižovat míru nezaměstnanosti do roku 2008, kdy míra nezaměstnanosti činí zhruba 9 %. Následuje 3 % nárůst míry nezaměstnanosti, který lze vysvětlit jako dopad ekonomické krize.

Ekonomická krize měla v kraji za následek zvýšení míry nezaměstnanosti. Nebyl to ovšem nejvyšší procentuální nárůst ve sledovaném období, ten je zaznamenán v roce 1999, který byl zhruba 4,5 %. Ekonomická krize katapultovala míru nezaměstnanosti na úroveň 12,4 % z roku 2010. Tato hodnota je zhruba o 4,5 % nižší než míra nezaměstnanosti z roku 2004. Lze tedy tvrdit, že ekonomická krize v kraji vymrštila nezaměstnanost na hodnotu, která je podprůměrná za sledované období.

graf 3. 29

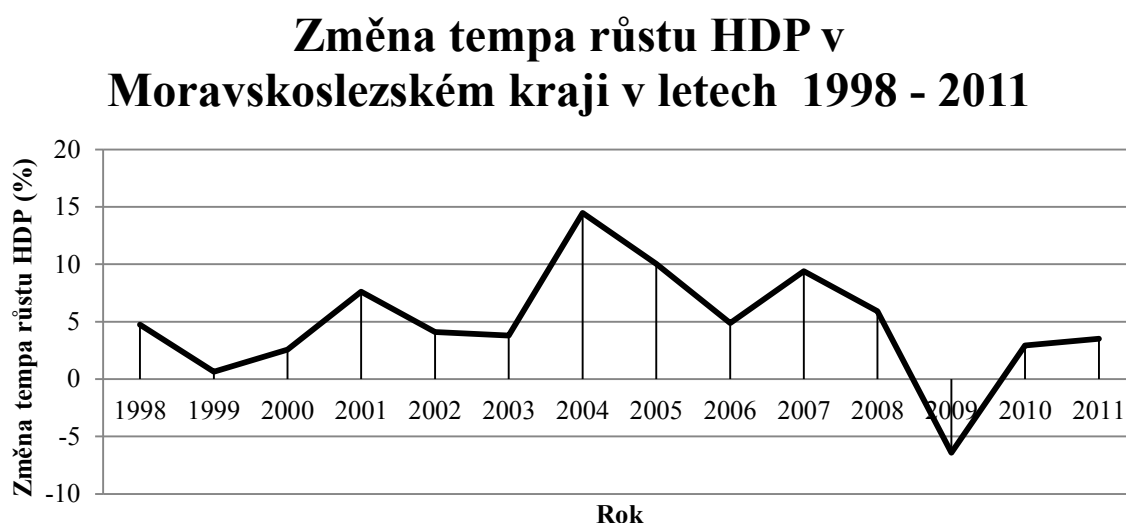

Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost Moravskoslezského kraje, vlastní výpočty 2013

⁴⁰ CZSO *Charakteristika Moravskoslezského kraje | ČSÚ v Ostravě* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje

Změna tempa růstu HDP v kraji je zachycena v grafu 3.30. Od roku 1998 do roku 2003 se tempo růstu pohybuje v intervalu od 5 % do 8 %. V roce 2004 je zaznamenán nejvyšší nárůst oproti předchozímu roku ve sledovaném období. Nárůst byl zhruba 14,5 %. Následně se tempo růstu HDP v kraji zpomalilo a křivka kolísala mezi 5 % a 9 %. V roce 2009 je zaznamenán jediný pokles hodnoty HDP, jednalo se o poměrně výrazný 6,4 % pokles. Kraj do konce sledovaného období nevyprodukoval hodnotu HDP vyšší, než byla hodnota HDP z roku 2008, tedy hodnota před propuknutím ekonomické krize.

graf 3. 30

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP Moravskoslezského kraje, vlastní výpočty 2013

Četnost sledovaných dat pro rozbor Moravskoslezského kraje byla stanovena na 14. Korelační koeficient r , zkoumající míru vztahu mezi dvěma proměnnými vyšel -0,6. To vypovídá o středně silném negativním lineárním vztahu mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou růstu HDP v Moravskoslezském kraji. Determinační koeficient R^2 vyšel 0,36. Rozptyl hodnot změny míry nezaměstnanosti je vysvětlen z 36 % změnou tempa růstu HDP v kraji. Hodnota významnosti F je 0,023 a je tedy nižší než hladina spolehlivosti α . Lze tedy považovat užitý model za staticky významný. Hodnotu souboru X 1 program Excel vyčíslil na -0,25 a tedy nenáleží do intervalu od -0,5 do -0,3. Na základě tohoto zjištění je platnost Okunova zákona v Moravskoslezském kraji zamítnuta.

3.15 Shrnutí kapitoly

Ve 3. kapitole byla mj. analyzována míra nezaměstnanosti v krajích, regionální hodnota HDP a ověření zda zákonitosti Okunova zákona platí i pro nižší územní jednotky než byl původně formulován, tedy pro kraje.

Míra nezaměstnanosti byla sledována v období od roku 1997 do roku 2011. V příloze 1.1 jsou zapsány konkrétní hodnoty míry nezaměstnanosti ve všech krajích České republiky za sledované období. Hodnoty v tabulce byly vypočteny jako střední hodnota za čtyři čtvrtletí daného roku. Hodnoty z tabulky byly následně převedeny do grafu v příloze 2.1, ten znázorňuje, jak se míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v průběhu sledovaného období vyvíjela. Z grafu je zřejmé, že po celé sledované období je krajem s nejvyšší mírou nezaměstnanosti Ústecký kraj, druhým v pořadí je kraj Moravskoslezský. Naopak krajem s nejnižší mírou nezaměstnanosti je hlavní město Praha. V roce 2009 je trend míry nezaměstnanosti stejný pro všechny kraje České republiky. Tento rok pro všechny kraje znamenal nárůst míry nezaměstnanosti. Tato skutečnost lze přisuzovat propuknutí ekonomické krize v České republice.

Příloha 5.1 uvádí tabulku, která znázorňuje, jak ekonomiky jednotlivých krajů České republiky zareagovaly, z hlediska nezaměstnanosti, na příchod ekonomické krize v roce 2009. Z tabulky lze jasně vyzorovat, že ekonomická krize se v podobě procentuálního nárůstu míry nezaměstnanosti ze všech krajů ČR nejvíce projevila v Olomouckém kraji. Jednalo se o 4,5 % nárůst. Tento nárůst posunul hodnotu míry nezaměstnanosti na 11,1 %, což je v tomto roce po Ústeckém a Moravskoslezském kraji třetí nejvyšší hodnota. Naopak nejnižší procentuální nárůst je v roce 2009 zaznamenán v hlavním městě Praha, jedná se o 1 % nárůst. V důsledku tohoto nárůstu se nezaměstnanost v hlavním městě Praha vyšplhala na míru 3,3 %. Tato míra nezaměstnanosti je zároveň nejnižší mírou nezaměstnanosti v roce 2009.

Z hlediska HDP bylo rozhodnuto, že budou analyzovány pouze procentuální změny v tempu růstu HDP v jednotlivých krajích, to je odůvodněno tím, že konkrétní hodnoty HDP nejsou v analýze relevantní. V příloze 3.1 je zachycena tabulka, v níž jsou zobrazeny procentuální změny HDP v jednotlivých krajích za sledované období v letech 1998 – 2011. Z této tabulky byly následně zpracovány grafy. V zájmu větší přehlednosti byly údaje znázorňující změnu tempa růstu v krajích ČR rozděleny do tří grafů. Přílohy 4.1 – 4.3 zachycují, jak se tempo růstu ve sledovaném období měnilo. Z hlediska HDP kraje nejsou tak jednotné v čase, ve kterém zareagovaly na příchod ekonomické krize, jak tomu bylo u míry

nezaměstnanosti. Například v Plzeňském kraji a kraji Vysočina je zachycen pokles hodnoty HDP v roce 2008. V Karlovarském a Ústeckém kraji došlo k poklesu hodnoty HDP až v roce 2010. Zbylé kraje zaregistrovaly příchod ekonomické krize z hlediska poklesu hodnoty HDP v roce 2009, tedy ve stejném roce, jako na ekonomickou krizi zareagovala míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR.

V příloze 6.1 je zkonstruovaná tabulka znázorňující, jak ekonomiky krajů reagovaly na ekonomickou krizi. Tyto výsledky můžou být poněkud zkreslené, protože v některých krajích došlo k poklesu hodnoty HDP před nebo po roce 2009, ale tento rok je veřejností považován za rok, kdy v ekonomice ČR propukla krize. Nejvyšší procentuální nárůst hodnoty HDP v roce 2009 oproti předchozímu roku, byl zaznamenán v Ústeckém kraji. Jestliže se ovšem na vědomí vezme skutečnost, že se v Ústeckém kraji projevila krize až následující rok poklesem o 2,5 %, je Jihočeský kraj jediným krajem, u kterého není za sledované období zaznamenán jediný pokles hodnoty HDP. Krajem, v němž byl zaznamenán největší pokles hodnoty HDP v roce 2009 oproti roku 2008, je Moravskoslezský kraj. V příloze jsou pro zajímavost zobrazeny taky hodnoty regionálních HDP, sice pouze za rok 2009, ale poměr, kterým se jednotlivé kraje podílí na hodnotě HDP za celou Českou republiku, je v zásadě neměnný pro celé sledované období.

Na základě údajů o změně míry nezaměstnanosti a změně tempa růstu v krajích ČR byl také analyzován Okunův zákon. Platnost zákona se analyzovala prostřednictvím regresní analýzy, kde závislou proměnnou byla změna míry nezaměstnanosti a nezávislou proměnnou byla změna tempa růstu HDP. Bodové grafy všech krajů, v nichž jsou zachyceny hodnoty obou proměnných, jsou znázorněny v příloze 7.1 – 7.14. Při analýze byl pomocí korelačního koeficientu zjištěn nejslabší negativní lineární vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP v Karlovarském kraji. Korelační koeficient r v tomto kraji vyšel -0,05. Naopak nejsilnější vztah mezi těmito dvěma proměnnými byl zjištěn ve Zlínském kraji, zde korelační koeficient r nabyl hodnoty -0,83. Při analýze byl regresní model za statisticky významný považován pouze v kraji Jihomoravském, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém a Zlínském. V těchto krajích se platnost Okunova zákona prokázala pouze v Olomouckém a Zlínském kraji.

4 Využití řešené problematiky v médiích

4.1 Editorial

Vážení čtenáři,

do rukou se vám právě dostalo číslo časopisu, v němž detailně rozebereme téma, jehož název bude pravděpodobně pro mnohé z vás španělskou vesnicí. To by vás ovšem nemělo odradit, protože se téma zabývá něčím, co sužuje velkou většinu z nás, v našich představách, snech a třeba i plánech do budoucna. Ale dost už toho mlžení. Tématem aktuálního čísla časopisu bude Okunův zákon.

Vůbec nic? Ani závan něčeho povědomého? V tom případě je o motivaci přečíst si toto číslo časopisu postaráno. Těm z vás, kteří jsou ekonomie znalí a Okunův zákon pro ně není ničím novým, bych přesto doporučil téma přečíst. Okunův zákon byl v časopise totiž otestován na nižších územních jednotkách než pro kterou ho původně jeho zakladatel, americký ekonom z Yaleovy univerzity, Arthur Okun modeloval.

A čím že tak děsivým se tenhle exoticky znějící zákon zabývá? Arthur Okun stanovil určité zákonitosti, kterým podle něj v ekonomice podléhá meziroční změna míry nezaměstnanosti a změna tempa růstu HDP. V našem časopise jsme se tedy rozhodli vyzkoušet, zda tento zákon platí i pro úroveň krajů České republiky, v současných ekonomických podmínkách.

Osobně mi ovšem nejzajímavější připadá rozbor nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky. Ministerstvo práce sice měsíčně zveřejňuje míru nezaměstnanosti, ale víte jak je na tom váš kraj ve srovnání s ostatními kraji? Nezajímá vás, jak se nezaměstnanost ve vašem kraji vyvíjela za posledních 14 let? Na který kraj měla ekonomická krize z hlediska nezaměstnanosti nejfatálnější následky? Jak jsem již naznačil v úvodu, nezaměstnanost je fenoménem současné společnosti a dotýká se každého z nás. Proto jsme věnovali nemalé množství času, abychom čtenářům znázornili, ne jen graficky, v jakých časech se momentálně nacházíme.

Pokud už máte dost neustále omílaného tématu nezaměstnanosti, možná by vás zajímalo, jakou hodnotou se váš kraj podílí na celkové hodnotě hrubého domácího produktu České republiky. Jakým tempem hrubý domácí produkt ve vašem kraji rostl za posledních 13 let. Možná si kladete otázku, zda hrubý domácí produkt zareagoval na příchod ekonomické

krize stejně rychle jako nezaměstnanost. Jestli máte zájem znát odpovědi na tyto a mnohé další otázky, listujte směle dál.

4.2 Úvodní článek

Celý den lžete a lhaní je drahé

„Přestanete posílat prádlo do prádelny, a prádelna vás chytne na ulici a ptá se proč; něco zamumláte a ona bude vaším nepřítelem, až do nejdelší smrti, protože si myslí, že své prádlo posíláte jinam. Trafikant se neustále vyptává, proč jste přestali kouřit. A pak je tu jídlo. Každý den v době oběda odcházíte. Předstíráte, že jdete do restaurace, jíte chléb s margarínem a dokonce i složení jídla se musí podržet vašim lžím. Celý den lžete a lhaní je drahé.“ Takto popisuje George Orwell ve své knize *„Na dně v Paříži a Londýně“* časy, kdy se jako tulák pohyboval mezi chudými lidmi. Tento případ může znít poněkud extrémně a v současné době, kdy se stát snaží realizovat aktivní politiku zaměstnanosti, končí lidé na ulici převážně dobrovolně. Přesto v tomto úryvku lze najít stejné, či podobné pocity lidí, kteří se s nezaměstnaností potýkají v současnosti.

Nezaměstnanost byla, je a bude problémem sociálním, ekonomickým a psychologickým. Práce je pro člověka jednou z důležitých podmínek jeho důstojné existence. Neslouží pouze k získávání materiálních prostředků, ale dává člověku pocit seberealizace a užitečnosti. Jaký je to pocit, být mladý, plný ideálů, chtít pracovat a přesto se potýkat s neustálým nezdařením při získání zaměstnání? O tom ví své dnes sedmadvacetiletý Michal Bárta. Poté, co vystudoval obchodní akademii, se rozhodl, že začne pracovat. Jeho hledání zaměstnání ovšem trvalo déle, než si představoval. *„S postupem času se mě zmocňoval pocit vlastní bezcennosti, pochyboval jsem o svých schopnostech, měl jsem strach z budoucnosti. Připadalo mi, že můj život nemá žádný řád. Měl jsem pocit samoty, pocit, že do této společnosti nepatřím.“* Michalovo hledání práce nakonec trvalo téměř dva roky. Dnes pracuje ve společnosti Vítkovice a.s. a jak sám tvrdí, je rád, že má jeho život konečně řád.

Statistický úřad jako nebroušený diamant

Nezaměstnanost je strašákem většiny populace po celém civilizovaném světě, ale jak již bylo řečeno, není to pouze problém sociální, ale také ekonomický. Trh práce se potýká s vlivy tržních zákonitostí jako ostatní trhy. Zvláštnost trhu práce však spočívá ve výjimečnosti výrobního faktoru práce. Ta neexistuje samostatně, musí ji vykonávat subjekty, které jsou nositeli schopnosti pracovat, touto pracovní silou jsme my, lidé. Pro nás,

jako pracovní sílu, je ovšem svaté pořekadlo „*zadarmo ani kuře nehrabe*“. Právě tento vztah mezi prací a výší mzdy se stal jedním z prvních rozebíraných vztahů při úvahách o nezaměstnanosti.

Lidé by měli mít povědomí o tom, v jaké situaci se momentálně nacházejí. Zda je vážná, jestli přišel čas bát se o práci, nebo jestli je tento fenomén současné společnosti pouze opakující se fázi ekonomického cyklu, kterým si prochází i nejvyspělejší ekonomiky světa. Na tyto a další otázky odpovídá Český statistický úřad. Tento ústřední orgán státní správy nepřetržitě mapuje situaci v České republice a to ne jen z hlediska nezaměstnanosti. Zachycuje kvantum statistických údajů, jako třeba národní účty, inflaci, infrastrukturu a komunikační činnost, vzdělání a mnoho dalších statistik. Jana Laštovičková pracuje na statistickém úřadě v oddělení výběrového šetření pracovních sil. Tato pozice vyžaduje vyplňování dotazníků s lidmi, které je potřeba navštívit v jejich domácnostech. Laštovičková vnímá statistiku jako nedoceněnou. „*Lidé bývají často podráždění a odmítají odpovídat na dotazníky. Celou statistiku považují za zbytečnou. Publikovaná data považují za samozřejmost, ale už za ní nevidí tu mravenčí práci. Osobně si myslím, že hodnota statistických údajů je stále částí veřejnosti nedoceněna. Věřím, že zlaté časy statistiky teprve přijdou.*“ Tvrdí pětatřicetiletá odborná tazatelka.

Doufám, že se situace vyřeší tak nějak sama

Průměrná míra nezaměstnanosti v Evropské unii se pohybuje kolem 10 procent, mezi mladými lidmi ve věku 15 – 25 let je tato hodnota více než dvojnásobná, vyplývá to z výsledku Eurostatu. Vůbec nejhorší situace je ve Španělsku, kde je každý druhý člověk do 25 let bez práce. Podobná situace je v Řecku, kde míra nezaměstnanosti lidí do 25 let činí zhruba 48 procent. Jestliže je pravdivé tvrzení, že mladí lidé jsou nadějí budoucnosti, pak budoucnost Evropy nemá zrovna růžové vyhlídky.

Tyto statistické údaje vypadají děsivě, ovšem jsou to přece jen čísla. To, jak působí například na studenty, kteří problém nezaměstnanosti zatím nemusí řešit je předmětem dohadů. „*Jsem rád, že momentálně studuji a nemusím si hledat práci. Samozřejmě si ale uvědomuji, že budu muset jednoho krásného dne školu opustit a ucházet se o zaměstnání. S rukou na srdci ovšem musím říct, že jsem sice informace o vysoké míře nezaměstnanosti zaregistroval, ale šly spíše jedním uchem dovnitř a druhým ven. Svůj život jsem nezměnil, asi doufám, že se to tak nějak vyřeší samo.*“ Říká Jiří Teichmann, student němčiny ve sféře podnikání na Ostravské univerzitě. Krátkozrakost? Dost možná, je ovšem na každém zvlášť

jak se k dané situaci postaví. Koneckonců, jak praví staré české rčení „Každý svého štěstí strůjce“.

4.3 Interview

Má práce je jako bonboniéra. Nikdy nevím, co dnes ochutnám

Andrea Knybelová vystudovala Střední školu sociálně právní. Je jí 38 let a pracuje v ostravské pobočce Českého statistického úřadu jako odborná tazatelka v oddělení terénních zjišťování. V následujícím interview se s námi podělila o své zkušenosti a nevšední zážitky z této neobyčejné práce.

1) Jak dlouho pracujete v Českém statistickém úřadu?

V Českém statistickém úřadu pracuji od roku 2009.

2) Pracujete v oddělení „terénních zjišťování“, to zní hodně neobvykle. Čím se vlastně zabývá?

Oddělení terénních zjišťování se zabývá statistikou rodinných účtů, cenovou statistikou, zemědělskou statistikou, statistikou SILC, která zjišťuje životní podmínky domácností, dále integrovanými šetřeními v domácnostech, která zahrnují cestovní ruch, výběrové šetření pracovních sil a informační technologie.

3) A čím se zabýváte vy osobně?

Má práce je kombinovaná. Zajišťuji statistiku rodinných účtů a statistiku výběrového šetření pracovních sil.

4) V čem vaše práce spočívá?

Statistika rodinných účtů spočívá ve spolupráci s různými typy domácností, které měsíčně poskytují podrobné údaje o příjmech a výdajích jednotlivých členů domácnosti. Je to jediná statistika, u které je s domácností sjednána dohoda o provedení práce.

Výběrové šetření pracovních sil spočívá v každodenním styku s náhodně vybranými domácnostmi, u kterých zjišťuji informace o zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Při této statistice jsou domácnosti odměněny upomínkovými předměty.

5) Kontaktujete lidi předem?

Na základě zkušeností domácnosti dopředu nekontaktuji. Lépe se mi osvědčil moment překvapení, kdy domácnosti nemají tolik času na to, aby si rozmyslely, zda se šetření zúčastní a zda odpoví na jednotlivé otázky v dotazníku.

6) Baví vás vaše práce?

Práce, kterou vykovávám je velice zajímavá. Obzvláště statistika výběrového šetření pracovních sil je velice různorodá a psychicky náročná. Každý den je jiný. Nikdy nevíte, jakou domácnost navštívíte.

7) Máte zkušenosti se spíše vlídným nebo neochotným jednáním lidí?

Ze zkušenosti mohu říci, že spolupráci s lidmi ovlivňuje celková politická situace v naší republice. Lidi také denně sledují sdělovací prostředky, ve kterých se na každém kroku setkávají s podvodníky, kteří se vydávají za pracovníky různých institucí, za účelem proniknout do domácnosti a následně ji okrást. Kvůli těmto informacím musím vynaložit hodně úsilí, abych domácnosti přesvědčila o opaku. Naopak k lepší spolupráci přispívají například úspěchy sportovních reprezentací. V respondentech se probudí češství a jsou velice vstřícní.

8) Jak jste již řekla, tato práce je psychicky náročná. Snaží se vám zaměstnavatel od tohoto náporu ulevit?

Zaměstnavatel nám poskytuje kurzy zaměřené na vypořádání se s psychickou zátěží a kurzy asertivního chování.

9) Práce spočívající v každodenním dotazování lidí není příliš běžná. Máte i nějaké neobvyklé zážitky?

Ano, při své práci mám spoustu historek. Vybavuje se mi jedna, teď již úsměvná. Jako každý jiný den jsem navštívila domácnost. Z bytu vyšla mladá dívka s dotazem, co si přeji. V ten okamžik ji průvan zabouchl dveře bytu. Dívka stála před dveřmi bytu bosa a bez klíčů. Ihned začala volat do klíčové dírky na pejska, který v bytě zůstal, ať vyskočí na kliku a pomůže jí. Ale ta nemá tvář pouze bezradně štěkala a kňučela. Dívka mi sdělila, že kousek odtud pracuje její maminka a ta má klíče. Problém byl ale v tom, že postrádala obuv. Jediná osoba, která jí v té chvíli mohla pomoci, jsem byla já. Mé boty najednou byly na jejich nohou a já stála bosa před bytem. Živě se mi vybavuje ten pocit, kdy slyším kroky na schodech a já

trnu hrůzou při pomýšlení, jak vysvětlím, co tady dělám bosa. Půlhodina mi připadala jako věčnost.

10) Vaší prací je oslovovat lidi. Dovedete si představit, že byste si vyměnila role a někdo by se ptal vás?

Upřímně říkám, že kdybych o VŠPS neměla ani ponětí, byla bych velice obezřetná a nedůvěřivá. Tazatele bych považovala za podvodníka, který se snaží vloudit do mé domácnosti. Ovšem po zkušenostech s touto prací s tazateli soucím a přistupuji k nim vstřícně.

Děkuji za rozhovor

4.4 Anketa

Počet lidí bez práce stále narůstá. S nástupem ekonomické krize se ve většině členských států Evropské unie výrazně snížil počet volných pracovních míst a s tím se pro nezaměstnané snížila i šance najít optimální zaměstnání. Na základě výzkumu Eurostatu je zřejmé, že nejvíce ohroženou skupinou jsou mladí lidé ve věku 15 – 24 let, zejména pak čerství absolventi škol. Míra nezaměstnanosti mladých lidí v České republice je poměrně nízká, v porovnání s ostatními členskými státy Evropské Unie. Přesto pětice mladých lidí ve věku 15 – 24 let odpovídala na otázku, jak se vypořádávají s problémem nezaměstnanosti, popřípadě jak hodlají využít svou přípravu po skončení studia.

Matěj, 20 let, Ostrava

Vystudoval jsem Střední průmyslovou školu, rozhodl jsem se nepokračovat dále ve studiu, a tak jsem si hned po maturitě začal hledat práci. Musím uznat, že jsem měl docela štěstí, jelikož je teď po strojařích velký hlad. Neměl jsem téměř žádnou praxi, přesto mi byla nabídnuta práce při druhém pracovním pohovoru. Plat mám sice stejný jako kluci s výučním listem, ale jsem rád, že mám alespoň nějakou práci.

Ondřej, 24 let, Ostrava

Právě dokončuji magisterské studium na Vysoké škole báňské v Ostravě. Už nějakou dobu si uvědomuju jak složité je v současné době najít práci, která by odpovídala mému vzdělání a zároveň byla dobře platově ohodnocena. Proto jsem posledních pár let věnoval vylepšování svého osobního profilu. Získal jsem mezinárodně uznávaný certifikát z angličtiny, má bakalářská práce byla vybrána mezi nejlepší z ročníku. Snažil jsem se během studia pracovat,

bohužel jsem ale nenašel brigádu ve svém oboru. Nyní jsem očekával, že budu za svou snahu sklízet zasloužené ovoce, ale zatím jsem absolvoval zhruba 10 pracovních pohovorů a všechny vyšly naprázdno. Nicméně neklesám na mysli, pokud si práci nenajdu tady, jsem ochotný jet i do jiného města, popřípadě i do jiného státu. Nic mě tady nedrží, anglicky se domluvím, takže jak říkám, nedělám si z toho velkou hlavu.

Nela, 21 let, Ostrava

V současné době jsem studentem Vysoké školy báňské v Ostravě a doufám, že ještě nějaký rok budu. Nezaměstnanost vnímám jako velkou hrozbu a nevsázím na to, že se situace na trhu práce zlepší poté, co vystuduji. Plánuji alespoň půlroční stáž v zahraničí, což se bere jako výhoda při pracovním pohovoru. Snažím se být aktivní i mimo své povinné předměty. Znalost anglického jazyka je dnes považována za samozřejmost, a proto se kromě angličtiny učím taky ruštinu. Práci jsem bohužel ve svém oboru nenašla. Při studiu si mohu dovolit pracovat jen 2 až 3 dny v týdnu a v takovém případě najdu práci jen v restauraci, obchodě, nebo cukrárně. Mám poměrně dlouhodobý vztah, proto bych práci ráda našla v Ostravě. Pokud ne, čekalo by mě nejspíš těžké rozhodování. Jsem ráda, že budu ještě nějakou dobu studovat a třeba bude nakonec všechno jinak, než si plánuji.

Martin, 20 let, Ostrava

Ještě před pár týdny jsem studoval na Ostravské univerzitě, ale studium jsem nezvládl, a tak jsem teď na Úřadu práce. Musím říct, že je to dost drsné. Střední školu jsem prospal, ničemu nevěnoval pozornost, rodiče ani učitele nebral vážně, když se mě snažili motivovat ke studiu. Mám sice maturitu, ale cizí jazyk neumím, praxi mám jako stěhovák, ale rukama se mi moc živit nechce. Spoléhal jsem na to, že situaci zachráním na vysoké škole, ale jak jsem říkal, to mi nevyšlo. Je to frustrující, když si uvědomím, kolik času jsem promarnil, než jsem se dostal do situace, ve které jsem teď. Rád bych zůstal v Ostravě, mám rád tohle město, je tady moje rodina, kamarádi, hraju tady fotbal. Nerad bych se stěhoval a do zahraničí už vůbec ne. Bohužel bez práce být taky nemůžu, takže uvidíme, jak to všechno dopadne.

Tomáš, 22 let, Ostrava

Nejdříve jsem se vyučil truhlářem, potom jsem si dodělal maturitu. Našel jsem poměrně rychle práci v malé firmě, vyrábějící nábytek. Bohužel platově byla práce tak žalostně ohodnocena, že jsem šel pracovat do hračkárny v Nové Karolině. Nedávno mi bylo ovšem oznámeno, že hračkárna krachla, takže teď vyklízím prostory a potom budu zase hledat práci.

Rád bych pracoval rukama, to mě baví. Nedaří se mi ale najít práci truhláře, která by byla dobře placená. Ostravu bych opouštěl nerad, mám rád zdejší lidi, taky bydlím momentálně s rodiči a na vlastní bydlení nemám peníze. Věřím, že práci najdu, nebojím se totiž pracovat rukama a takových lidí dnes mnoho není.

5 Závěr

Tato bakalářská práce byla věnována makroekonomickým veličinám: nezaměstnanosti a HDP. První jmenovaná veličina byla v teoretické části detailně popsána, včetně metody výpočtu a vysvětlení pojmů s ní souvisejících. Následně byly vyloženy teoretické souvislosti HDP, nebyly opomenuty ani metody výpočtu a omezení, které tyto výpočty doprovází. Vztah mezi mírou nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP zachycuje Okunův zákon. Proto byl tento pojem vysvětlen, včetně svých modifikací, až poté, co byly objasněny obě jeho složky.

V praktické části bakalářské práce byla nejprve vysvětlena regresní analýza, pomocí níž byla ověřena platnost Okunova zákona na úrovni krajů České republiky. Následně byly popsány problémy, které analýzu krajů ČR doprovázely. Po objasnění a vyřešení těchto problémů, byla provedena charakteristika jednotlivých krajů ČR z hlediska vybraných makroekonomických a mikroekonomických údajů publikovaných ČSÚ. Byla provedena analýza nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR ve sledovaném období. Z této analýzy bylo zjištěno, že po celé sledované období byl krajem s nejvyšší mírou nezaměstnanosti Ústecký kraj a druhým v pořadí byl kraj Moravskoslezský. Naopak krajem s nejnižší mírou nezaměstnaností byl kraj hlavní město Praha. V roce 2009 měly křivky v grafu, které znázorňovaly míru nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR, stejný, rostoucí trend. Tento fakt byl považován za následek propuknutí ekonomické krize v České republice. Ekonomická krize se v podobě procentuálního nárůstu míry nezaměstnanosti ze všech krajů ČR nejvíce projevila v Olomouckém kraji. Naopak nejnižší procentuální nárůst byl v roce 2009 zaznamenán v hlavním městě Praha.

Při analýze HDP bylo rozhodnuto, že budou analyzovány pouze procentuální změny v tempu růstu HDP v jednotlivých krajích a to z důvodu, že konkrétní hodnoty HDP nejsou v rozboru relevantní. Z hlediska HDP kraje nebyly tolik jednotné v čase, kdy se u nich projevíly dopady ekonomické krize, jak tomu bylo u míry nezaměstnanosti. Například v Plzeňském kraji a kraji Vysočina byl zjištěn pokles hodnoty HDP v roce 2008. V Karlovarském a Ústeckém kraji došlo k poklesu hodnoty HDP až v roce 2010. Zbýlé kraje zaregistrovaly příchod ekonomické krize v podobě poklesu hodnoty HDP v roce 2009, tedy ve stejném roce, jako na krizi v krajích zareagovala míra nezaměstnanosti. Nejvyšší procentuální nárůst hodnoty HDP v roce 2009 oproti předchozímu roku, byl zaznamenán v Ústeckém kraji. Nutné je ovšem vzít na vědomí skutečnost, že v Ústeckém kraji se projevila krize až v roce 2010, a to poklesem o 2,5 %. Jihočeský kraj byl tedy jediným krajem, u něhož

nebyl za sledované období zaznamenán jediný pokles hodnoty HDP. Krajem, v němž byl zaznamenán největší pokles hodnoty HDP v roce 2009 oproti roku 2008, je Moravskoslezský kraj.

Na základě analýzy změn míry nezaměstnanosti a změn tempa růstu HDP v krajích ČR byla ověřena platnost Okunova zákona. Platnost zákona byla testována prostřednictvím regresní analýzy. Při analýze byl pomocí korelačního koeficientu r zjištěn nejslabší negativní lineární vztah mezi změnou míry nezaměstnanosti a změnou tempa růstu HDP v Karlovarském kraji. Korelační koeficient r v tomto kraji vyšel $-0,05$. Naopak nejsilnější vztah mezi těmito dvěma proměnnými byl zjištěn ve Zlínském kraji, zde korelační koeficient r nabyl hodnoty $-0,83$. Při analýze byl nalezen statisticky významný regresní model pouze v kraji Jihomoravském, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém a Zlínském. Platnost Okunova zákona byla prokázána pouze v Olomouckém a Zlínském kraji. Na základě těchto výsledků byla zamítnuta hypotéza definovaná v úvodu bakalářské práce.

H1: Okunův zákon platí pro všechny kraje České republiky

Neplatnost Okunova zákona může být odůvodněna skutečností, že územní jednotka kraj, není tak uzavřenou jednotkou jakým je stát, pro něhož byl původně Okunův zákon konstruován. Dalším důvodem může být zjednodušení, kterým Okunův zákon prošel během analýzy v této bakalářské práci. V neposlední řadě může být neplatnost zákona způsobena změnou v metodice ČSÚ při zjišťování nezaměstnanosti. Tento problém byl sice vyřešen vlastními výpočty, vzorec ale obsahoval pouze údaje o počtu nezaměstnaných a pracovní síle v daném kraji, výsledná míra nezaměstnanosti proto nemusí odpovídat realitě.

Téma nezaměstnanosti tvořilo převážnou pasáž žurnalistické části bakalářské práce. Je to odůvodněno tím, že tato veličina je běžnému člověku bližší než HDP. Rozhovor je veden se zaměstnancem ČSÚ Andreou Knybelovou. Tématem rozhovoru je mimo jiné VŠPS, tedy šetření, jehož cílem je získat informace v domácnostech, které jsou potřebné pro usměrnění sociální politiky státu v oblastech jakou je nezaměstnanost. Téma nezaměstnanost sdílí také anketa, v rámci níž byla pětice mladých lidí ve věku 15 – 24 let dotázána, jak se vypořádávají s problémem nezaměstnanosti, popřípadě jak hodlají zužitkovat svou průpravu po skončení studia. Úvodní článek je pojat v duchu nezaměstnanosti a popisuje současnou situaci. Je doplněn o výpovědi řady respondentů. Žurnalistická část obsahuje také editorial, který naznačuje, čím se tato bakalářská práce zabývá.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda Okunův zákon platí pro všechny kraje ČR. Zamítnutím hypotézy (H1: Okunův zákon platí pro všechny kraje České republiky) je cíl bakalářské práce považován za splněný.

Seznam použité literatury

1. BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický, a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP)*. [online] 2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_\(hdp\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_(hdp))
3. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Jihlavě* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
4. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Hradci Králové* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje
5. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Liberci* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
6. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Olomouci* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
7. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Plzni* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/\\$File/charakteristika.pdf](http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/charakteristika_plzenskeho_kraje/$File/charakteristika.pdf)
8. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ pro Středočeský kraj*. [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
9. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ v Ústí nad Labem* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
10. CZSO *Charakteristika kraje | ČSÚ ve Zlíně* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
11. CZSO *Charakteristika hl. m. Prahy | ČSÚ v hl. m. Praze*. [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/charakteristika_hl_m_prahy
12. CZSO *Charakteristika Jihočeského kraje | ČSÚ v Českých Budějovicích* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xc/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje
13. CZSO *Charakteristika Jihomoravského kraje | ČSÚ v Brně* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_jihomoravskeho_kraje
14. CZSO *Charakteristika Karlovarského kraje | ČSÚ v Karlových Varech* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/charakteristika_karlovarskeho_kraje

15. CZSO *Charakteristika Moravskoslezského kraje | ČSÚ v Ostravě* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje
16. CZSO *Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2011) | ČSÚ v Pardubicích* [online] 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje
17. JUREČKA, Václav a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.
18. KNOTEK, Edward. How Useful is Okun's Law?. *Economic Review* [online]. 2007, č. 92 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z:
<http://www.kc.frb.org/publicat/econrev/PDF/4q07Knotek.pdf>
19. MPSV *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2004*. [online] 2005 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z:
http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2004/analyza_zam_nezam_rok_2004.pdf
20. MPSV *Upozornění na změnu metodiky*. [online] 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z:
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky
21. PLESNÍK, Vladimír, Bohdana RICHTEROVÁ a Sylvie QUISOVÁ. *Problém dlouhodobé nezaměstnanosti: praxe a východiska*. Krnov: Reintegra, 2006. 99 s. ISBN 80-239-7140-9.

Seznam zkratek

ČSÚ – Český statistický úřad

ILO – Mezinárodní organizace práce

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

SILC – Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností

ÚP – Úřad práce

VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

.....

podpis

Seznam příloh

Příloha č. 1 – vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 1997 – 2011 (tabulka)

Příloha č. 2 – vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 1997 – 2011 (graf)

Příloha č. 3 – změna tempa růstu HDP v krajích ČR v letech 1998 – 2011 (tabulka)

Příloha č. 4 – změna tempa růstu HDP v krajích ČR v letech 1998 – 2011 (graf)

Příloha č. 5 – Reakce ekonomiky krajů, z hlediska nezaměstnanosti, na příchod ekonomické krize v roce 2009

Příloha č. 6 – Reakce ekonomiky krajů, z hlediska změny tempa růstu HDP, na příchod ekonomické krize v roce 2009

Příloha č. 7 – bodové grafy krajů České republiky

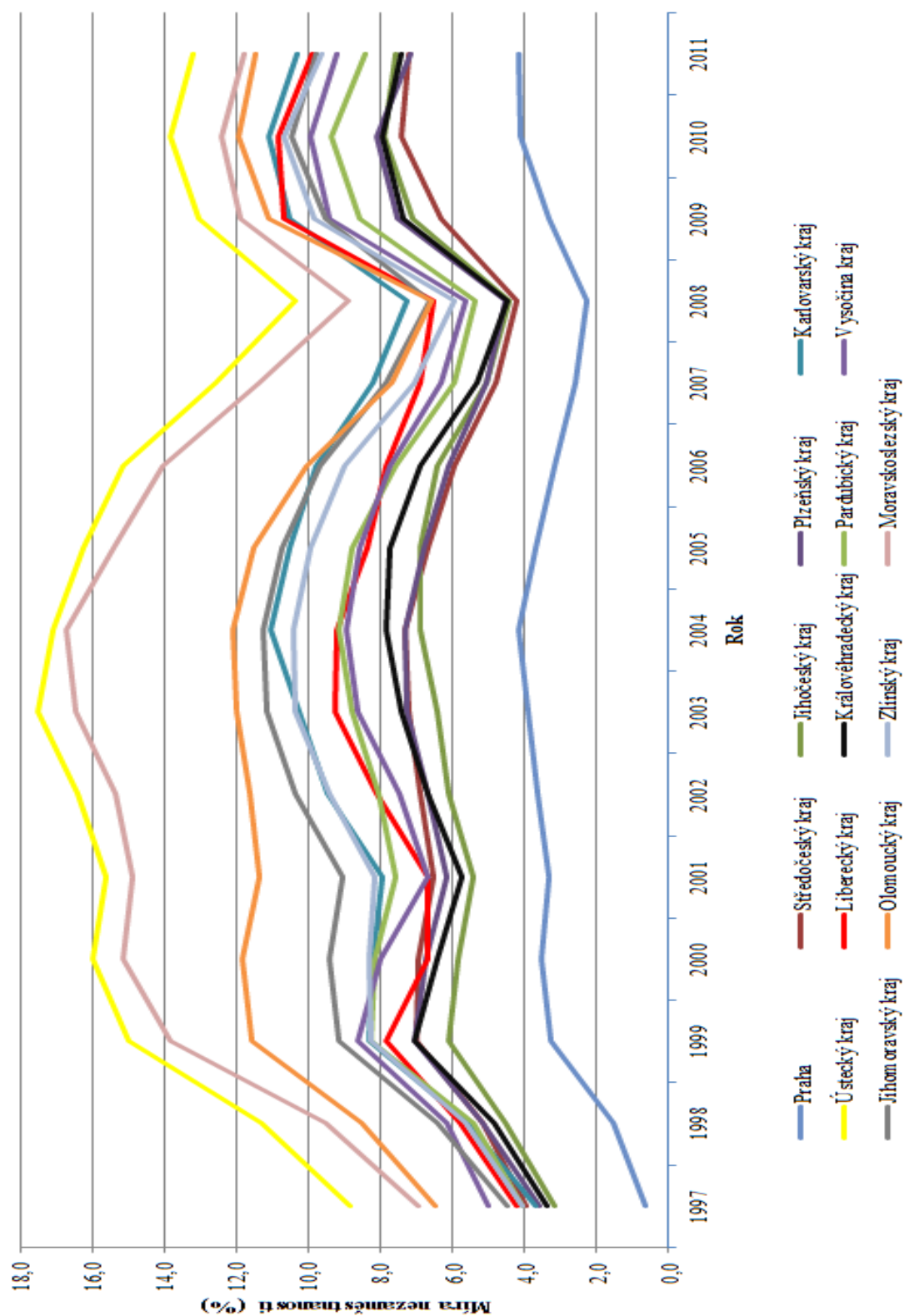
Přílohy

Příloha č. 1.1

Vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 1997 - 2001															
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Praha</i>	0,7	1,6	3,3	3,6	3,4	3,6	3,9	4,2	3,7	3,2	2,6	2,3	3,3	4,1	4,2
<i>Středočeský kraj</i>	4,0	5,2	7,0	7,0	6,5	6,9	7,2	7,3	6,7	6,0	4,8	4,2	6,3	7,4	7,2
<i>Jihočeský kraj</i>	3,2	4,5	6,1	5,8	5,4	6,1	6,5	6,9	6,9	6,4	5,1	4,4	7,1	7,9	7,6
<i>Plzeňský kraj</i>	3,6	5,2	7,1	6,8	6,2	6,7	7,3	7,3	6,8	6,1	5,1	4,6	7,5	8,1	7,2
<i>Karlovarský kraj</i>	3,7	5,6	8,3	8,2	8,0	9,5	10,3	11,0	10,6	9,8	8,2	7,3	10,5	11,1	10,3
<i>Ústecký kraj</i>	8,8	11,3	15,0	16,0	15,6	16,4	17,5	17,1	16,2	15,2	12,6	10,4	13,1	13,8	13,2
<i>Liberecký kraj</i>	4,2	5,8	7,8	6,7	6,7	8,1	9,3	9,2	8,4	7,8	6,9	6,6	10,7	10,8	9,9
<i>Královéhradecký kraj</i>	3,4	4,9	7,1	6,4	5,8	6,7	7,4	7,9	7,7	6,9	5,3	4,5	7,4	8,0	7,4
<i>Pardubický kraj</i>	4,1	5,4	8,3	8,2	7,6	8,0	8,8	9,2	8,8	7,6	6,0	5,4	8,6	9,3	8,4
<i>Vysočina kraj</i>	5,0	6,2	8,6	8,0	6,7	7,5	8,6	9,0	8,6	7,8	6,3	5,6	9,4	9,9	9,2
<i>Jihomoravský kraj</i>	4,5	6,4	9,2	9,4	9,1	10,4	11,2	11,3	10,7	9,7	7,9	6,6	9,6	10,5	9,8
<i>Olomoucký kraj</i>	6,5	8,5	11,6	11,8	11,4	11,6	12,0	12,1	11,5	10,0	7,7	6,6	11,1	12,0	11,5
<i>Zlínský kraj</i>	4,1	5,7	8,3	8,3	8,2	9,4	10,4	10,4	9,9	9,0	7,0	6,0	9,9	10,7	9,6
<i>Moravskoslezský kraj</i>	7,0	9,5	13,8	15,1	14,9	15,4	16,5	16,7	15,4	14,0	11,4	8,9	11,9	12,4	11,8

Zdroj: ČSÚ, nezaměstnanost, vlastní výpočty 2011

Vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 1997 - 2011

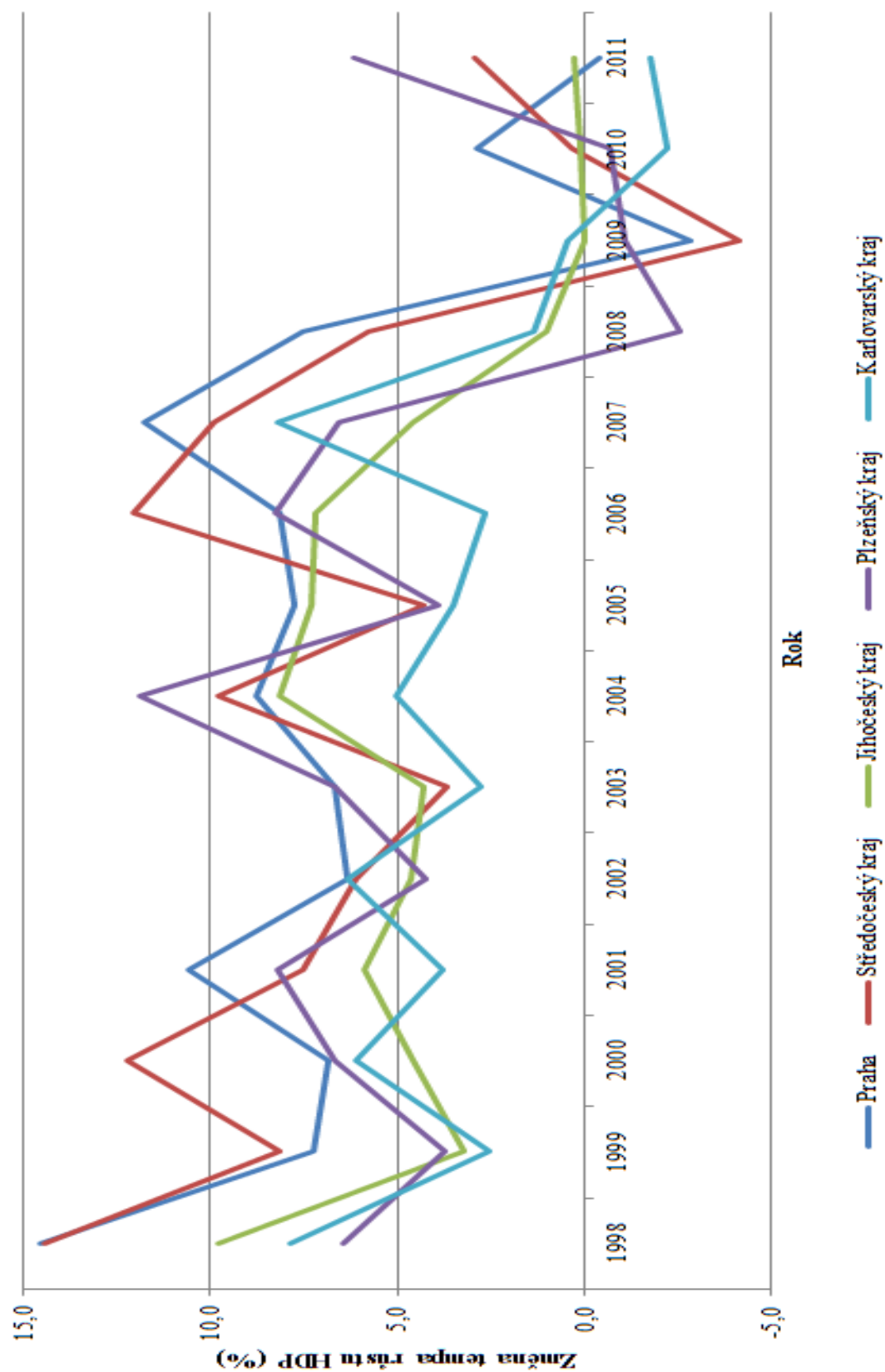
Zdroj: ČSÚ, nezaměstnanost, vlastní výpočty 2013

Příloha č. 3.1

Změn tempa růstu HDP v krajích ČR v letech 1998 - 2011														
ΔHDP	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Praha</i>	14,5	7,2	6,8	10,5	6,3	6,7	8,7	7,8	8,1	11,8	7,5	-2,8	2,9	-0,4
<i>Středočeský kraj</i>	14,4	8,1	12,2	7,5	6,1	3,7	9,8	4,3	12,1	9,9	5,8	-4,1	0,3	2,9
<i>Jihočeský kraj</i>	9,8	3,2	4,6	5,9	4,6	4,3	8,1	7,3	7,2	4,6	1,0	0,0	0,1	0,3
<i>Plzeňský kraj</i>	6,4	3,7	6,7	8,2	4,2	6,7	11,9	3,9	8,3	6,6	-2,6	-1,1	-0,7	6,1
<i>Karlovarský kraj</i>	7,8	2,5	6,1	3,8	6,3	2,8	5,0	3,5	2,7	8,2	1,4	0,5	-2,2	-1,7
<i>Ústecký kraj</i>	6,7	8,9	1,6	5,2	5,6	7,5	8,0	5,7	6,8	7,2	4,5	1,9	-2,5	-1,0
<i>Liberecký kraj</i>	6,6	5,7	6,4	6,6	3,1	-3,5	8,0	10,5	5,4	3,8	1,9	-2,8	2,5	1,6
<i>Královéhradecký kraj</i>	7,6	4,1	7,0	5,9	2,0	2,7	8,5	4,1	4,8	9,3	4,4	-1,1	-0,2	2,0
<i>Pardubický kraj</i>	9,9	1,7	5,2	6,9	4,8	3,7	8,0	4,1	9,6	9,4	2,0	-2,9	0,7	1,5
<i>Vysočina kraj</i>	8,8	5,7	7,0	11,3	3,7	3,5	6,3	6,5	7,5	9,3	-0,2	-0,4	-1,0	2,3
<i>Jihomoravský kraj</i>	9,2	2,5	5,3	7,8	4,3	5,2	7,3	5,6	8,2	9,9	7,6	-1,9	0,0	1,6
<i>Olomoucký kraj</i>	4,8	4,3	5,9	6,0	3,8	4,3	10,1	2,6	5,3	9,1	5,2	-1,8	1,5	1,5
<i>Zlínský kraj</i>	6,1	1,4	5,7	7,6	3,5	4,0	5,4	7,1	8,2	8,7	8,8	-2,4	-1,6	
<i>Moravskoslezský kraj</i>	4,7	0,6	2,6	7,6	4,1	3,8	14,5	10,0	4,9	9,4	5,9	-6,4	2,9	3,5

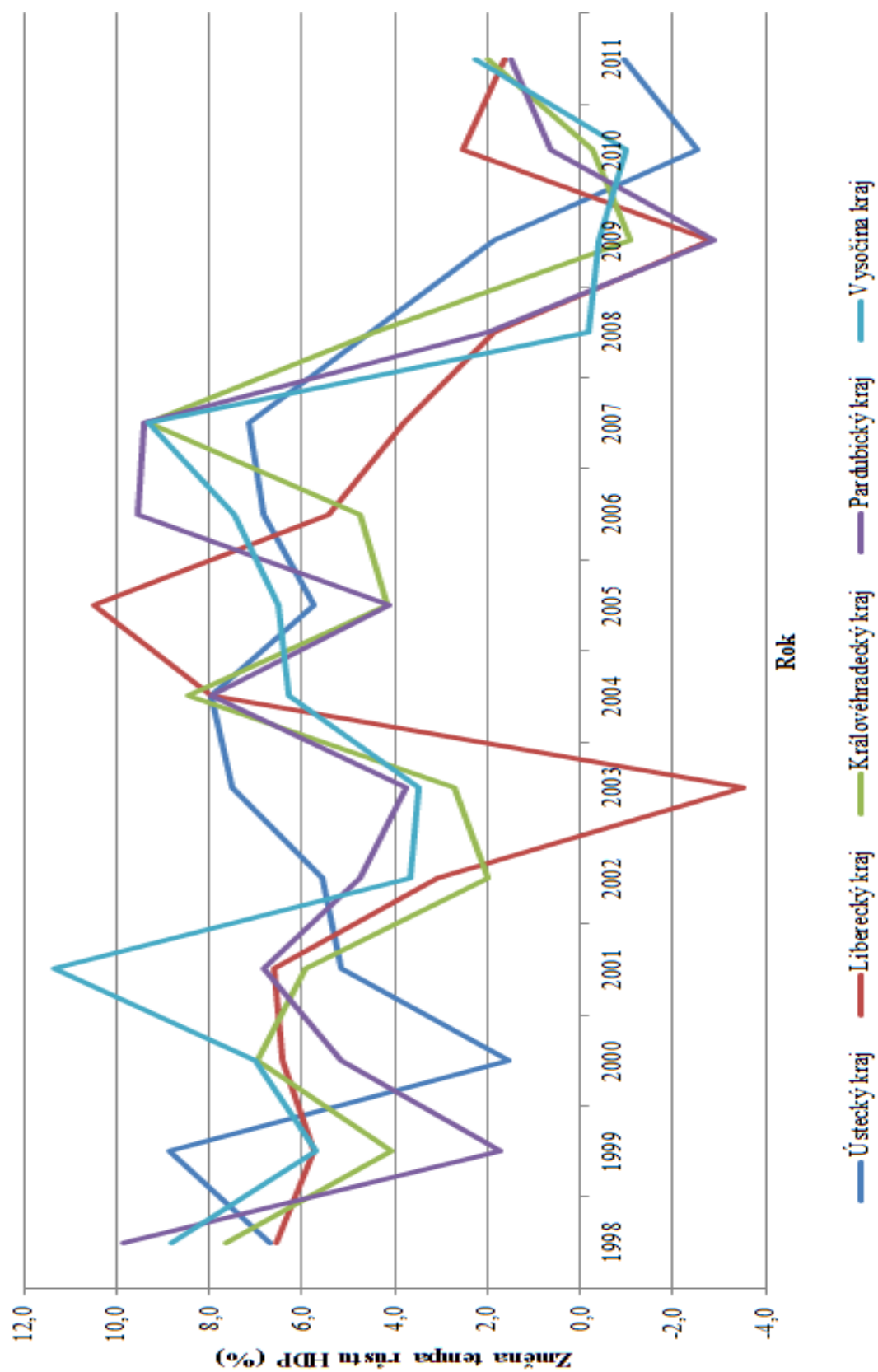
Zdroj: ČSÚ, nezaměstnanost, vlastní výpočty 2013

Změna tempa růstu v krajích ČR v letech 1998 - 2011

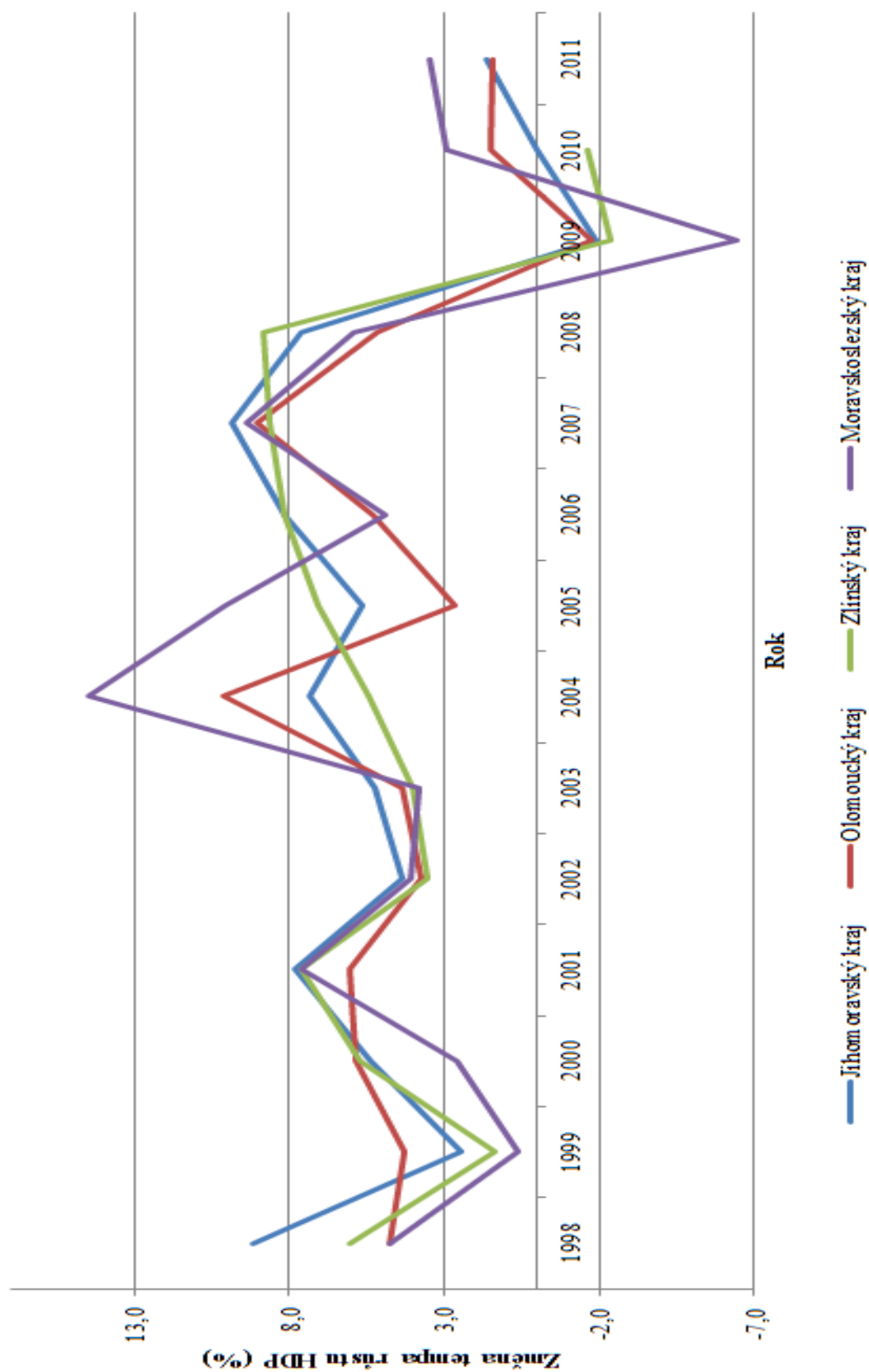
Zdroj: ČSÚ, regionální účty, HDP, vlastní výpočty 2013

Změna tempa růstu v krajích ČR v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP, vlastní výpočty 2013

Změna tempa růstu v krajích ČR v letech 1998 - 2011

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP, vlastní výpočty 2013

Příloha č. 5.1

**Reakce ekonomiky krajů, z hlediska nezaměstnanosti,
na příchod ekonomické krize v roce 2009**

Kraje	Změna u (%)	Hodnota u (%)
	2009	2009
<i>Praha</i>	1,0	3,3
<i>Středočeský kraj</i>	2,1	6,3
<i>Jihočeský kraj</i>	2,6	7,1
<i>Plzeňský kraj</i>	3,0	7,5
<i>Karlovarský kraj</i>	3,3	10,5
<i>Ústecký kraj</i>	2,7	13,1
<i>Liberecký kraj</i>	4,2	10,7
<i>Královéhradecký kraj</i>	2,9	7,4
<i>Pardubický kraj</i>	3,2	8,6
<i>Vysočina kraj</i>	3,8	9,4
<i>Jihomoravský kraj</i>	2,9	9,6
<i>Olomoucký kraj</i>	4,5	11,1
<i>Zlínský kraj</i>	3,9	9,9
<i>Moravskoslezský kraj</i>	3,0	11,9
nejvyšší nárůst/ nejvyšší hodnota míry nezaměstnanosti	4,5	13,1
nejnižší nárůst/ nejmenší hodnota míry nezaměstnanosti	1,0	3,3

Zdroj: ČSÚ, nezaměstnanost, vlastní výpočty 2013

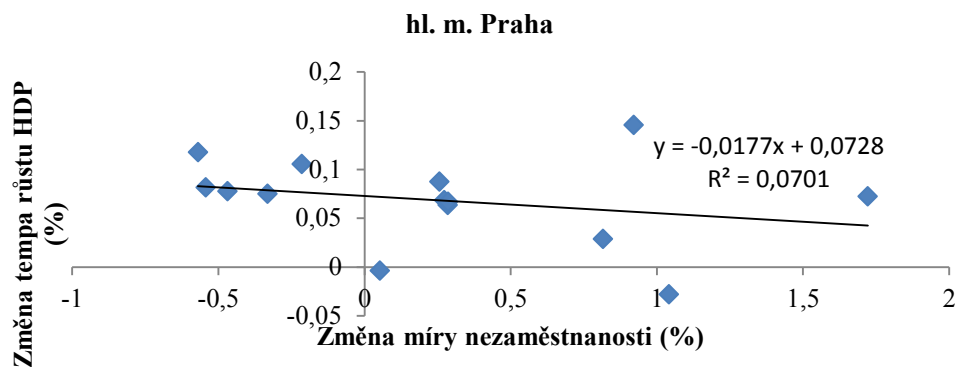
Příloha č. 6.1

**Reakce ekonomiky krajů, z hlediska změny tempa
růstu HDP, na příchod ekonomické krize v roce 2009**

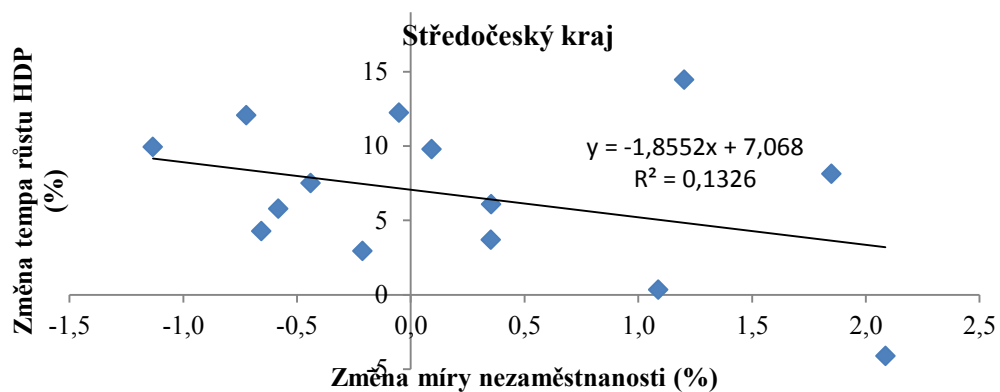
Kraje	Změna HDP (%)	Hodnota HDP (mil. korun)
	2009	2009
<i>Praha</i>	-2,8	949 568
<i>Středočeský kraj</i>	-4,1	398 109
<i>Jihočeský kraj</i>	0,0	195 804
<i>Plzeňský kraj</i>	-1,1	176 553
<i>Karlovarský kraj</i>	0,5	81 854
<i>Ústecký kraj</i>	1,9	251 172
<i>Liberecký kraj</i>	-2,8	117 320
<i>Královéhradecký kraj</i>	-1,1	171 660
<i>Pardubický kraj</i>	-2,9	149 956
<i>Vysočina kraj</i>	-0,4	151 840
<i>Jihomoravský kraj</i>	-1,9	389 770
<i>Olomoucký kraj</i>	-1,8	173 663
<i>Zlínský kraj</i>	-2,4	180 885
<i>Moravskoslezský kraj</i>	-6,4	368 087
nejvyšší nárůst/ nejvyšší hodnota HDP	1,9	949 568
největší pokles/ nejnižší hodnota HDP	-6,4	81 854

Zdroj: ČSÚ regionální účty, HDP, vlastní výpočty 2013

Příloha č. 7.1 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

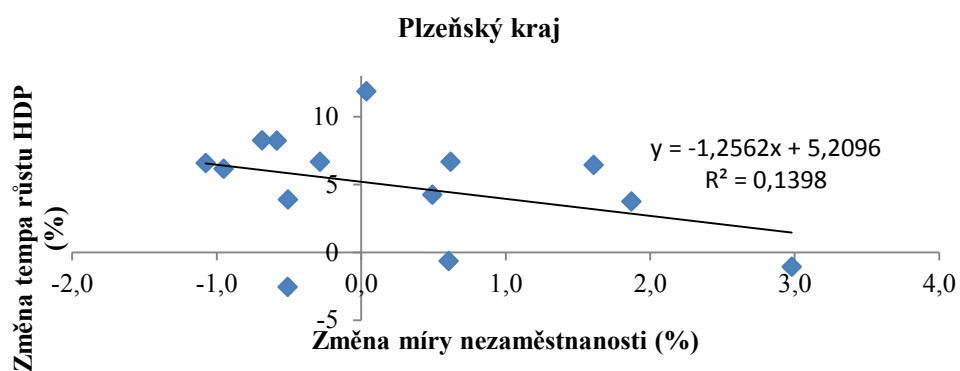
Příloha č. 7.2 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

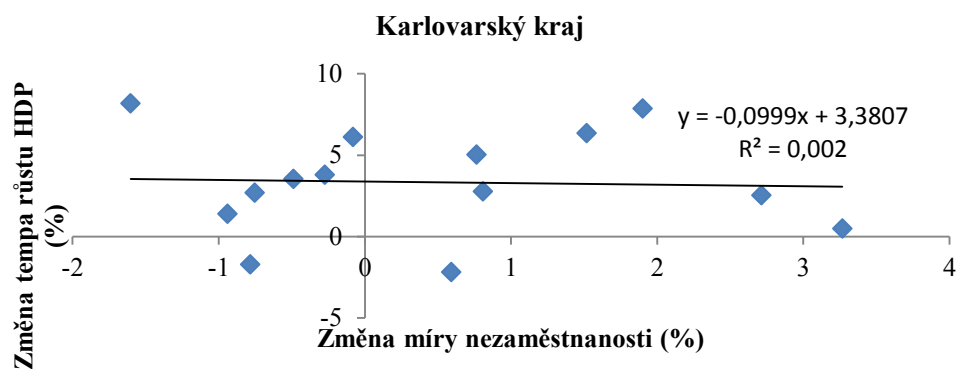
Příloha č. 7.3 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

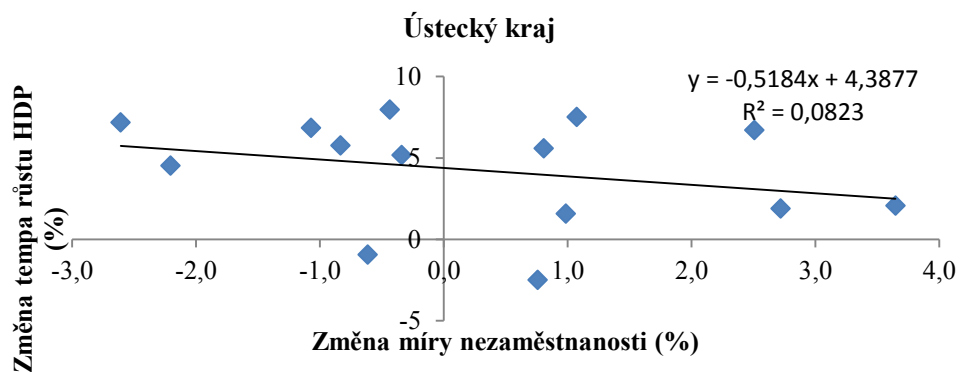
Příloha č. 7.4 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

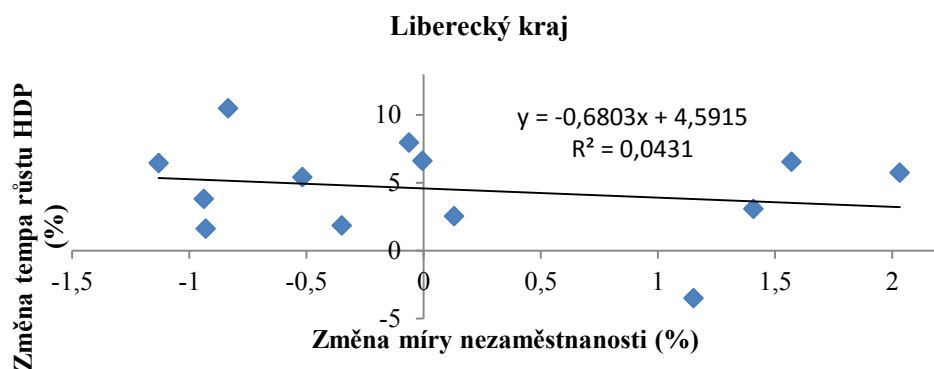
Příloha č. 7.5 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

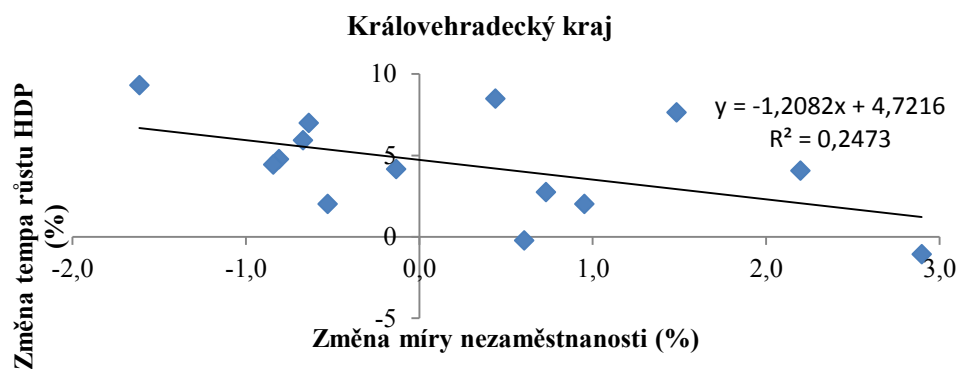
Příloha č. 7.6 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

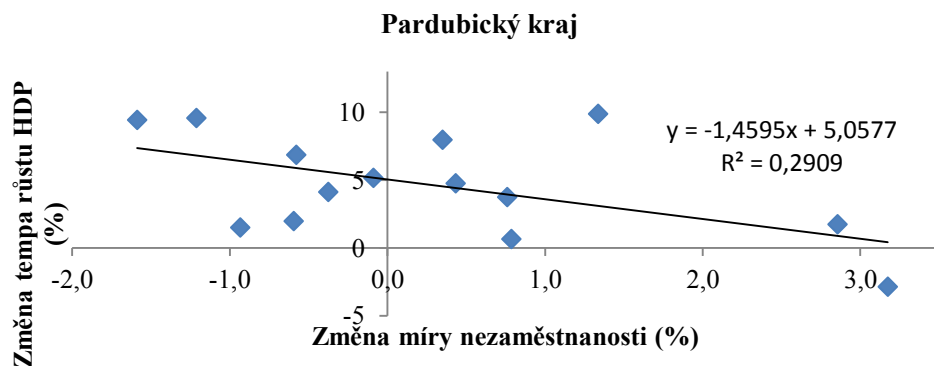
Příloha č. 7.7 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

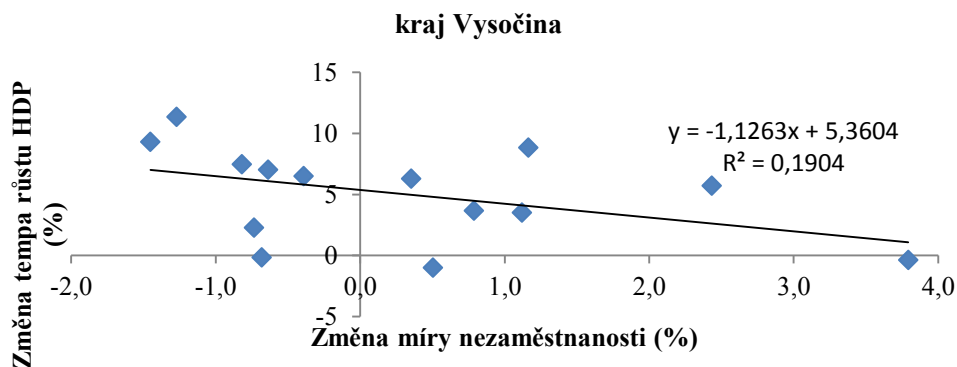
Příloha č. 7.8 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

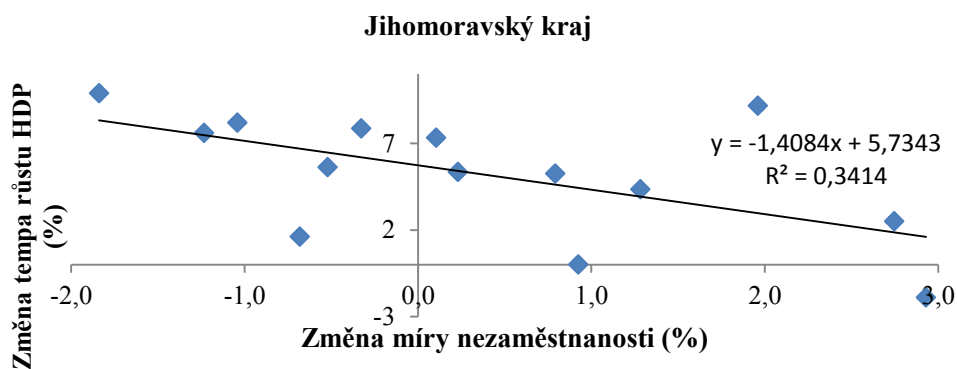
Příloha č. 7.9 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

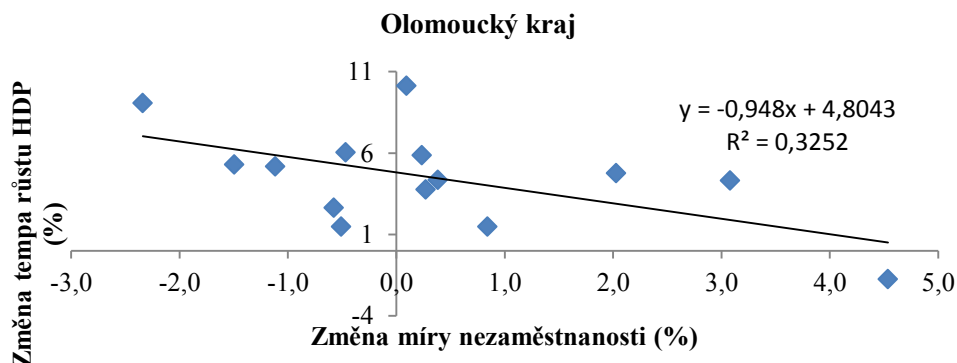
Příloha č. 7.10 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

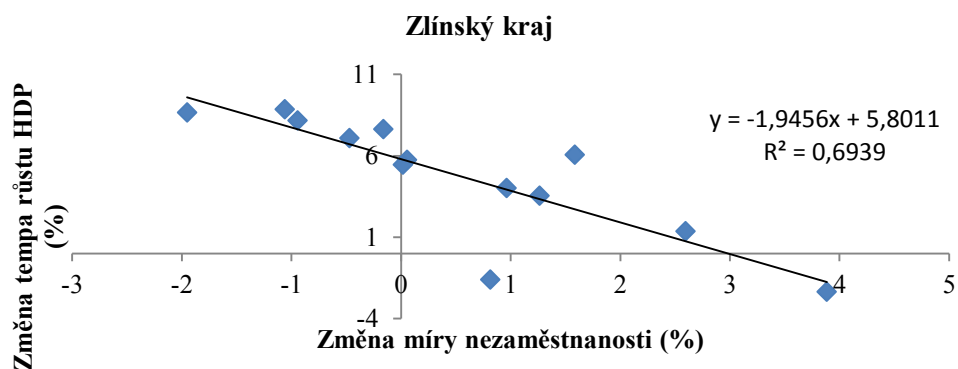
Příloha č. 7.11 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

Příloha č. 7.12 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

Příloha č. 7.13 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

Příloha č. 7.14 (Zdroj: ČSÚ nezaměstnanost, regionální účty a HDP, vlastní výpočty 2013)

